

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja • Ministeriö • 2024:10

Työ- ja elinkeinoministeriön kirjanpitoyksikön (KPY 540) tilinpäätös 2023

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2024:10

Työ- ja elinkeinoministeriön kirjanpitoyksikön (KPY 540) tilinpäätös 2023

Työ- ja elinkeinoministeriö Helsinki 2024

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Työ- ja elinkeinoministeriö

CC BY-NC-ND 4.0

ISBN pdf: 978-952-327-885-1

ISSN pdf: 1797-3562

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2024

Työ- ja elinkeinoministeriön kirjanpitoyksikön (KPY 540) tilinpäätös 2023

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2024:10

Teema

Ministeriö

Julkaisija Työ- ja elinkeinoministeriö

Yhteisötekijä Työ- ja elinkeinoministeriö

Kieli suomi

Sivumäärä

136

Tiivistelmä

Työ- ja elinkeinoministeriön kirjanpitoyksikön vuoden 2023 tilinpäätös koostuu toimintakertomuksesta, talousarvion toteutumista kuvaavista toteutumalaskelmista, tuottoja ja kuluja kuvaavasta tuotto- ja kululaskelmasta, tilinpäätöspäivän taloudellista asemaa kuvaavasta taseesta ja liitteenä ilmoitettavista tiedoista.

Tilinpäätökseen sisältyvä toimintakertomus sisältää johdon katsauksen toimintaan sekä raportoinnin ministeriön toiminnan yhteiskunnallisesta vaikuttavuudesta, kuvauksen toiminnallisesta tehokkuudesta, tuotoksista ja laadunhallinnasta sekä henkisten voimavarojen hallinnasta. Toimintakertomus sisältää myös sisäisen valvonnan arviointilausuman, kokonaisarviointien tulokset ja yhteenvedot väärinkäytöksistä.

Asiasanat tilinpäätös, talous, toimintakertomus, ministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, hallinto

ISBN PDF 978-952-327-885-1

ISSN PDF

1797-3562

Julkaisun osoite <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-885-1>

Bokslut för Arbets- och näringsministeriets bokföringsenhet 2023 (KPY 540)

Arbets- och näringsministeriets publikationer 2024:x10	Tema	Ministeriet
---	-------------	-------------

Utgivare	Arbets- och näringsministeriet
-----------------	--------------------------------

Utarbetad av	Arbets- och näringsministeriet
---------------------	--------------------------------

Språk	finska	Sidantal	136
--------------	--------	-----------------	-----

Referat

Bokslutet för 2023 för arbets- och näringsministeriets bokföringsenhet består av en verksamhetsberättelse, utfallskalkyler som redogör för utfallet av budgeten, en intäkt- och kostnadskalkyl som redogör för intäkterna och kostnaderna, en balansräkning som redogör för den ekonomiska ställningen på bokslutsdagen och uppgifter som lämnas i bilagor.

Den verksamhetsberättelse som ingår i bokslutet innehåller ledningens verksamhetsrapport, en rapport över de samhälleliga verkningarna av ministeriets verksamhet, en beskrivning av den funktionella effektiviteten, avkastningen och kvalitetsledningen samt om hanteringen av mänskliga resurser. Verksamhetsberättelsen innehåller också ett utlåtande om bedömningen av den interna kontrollen, resultaten av helhetsbedömningarna och sammanfattningar av oegentligheter.

Nyckelord	bokslut, ekonomi, verksamhetsberättelse, ministeriet, arbets- och näringsministeriet, förvaltning
------------------	---

ISBN PDF	978-952-327-885-1	ISSN PDF	1797-3562
-----------------	-------------------	-----------------	-----------

---

URN-adress	https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-885-1
-------------------	---

Sisältö

1 Toimintakertomus	7
1.1 Johdon katsaus.....	7
1.2 Tuloksellisuus.....	10
1.3 Vaikuttavuus.....	21
1.3.1 Toiminnan vaikuttavuus.....	21
1.3.2 Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus.....	45
1.4 Toiminnallinen tehokkuus.....	61
1.4.1 Toiminnan tuottavuus.....	61
1.4.2 Toiminnan taloudellisuus.....	68
1.4.3 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus.....	71
1.4.4 Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus.....	73
1.5 Tuotokset ja laadunhallinta.....	75
1.5.1 Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet.....	75
1.5.2 Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu.....	75
1.6 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen.....	76
1.7 Tilinpäätösanalyysi.....	81
1.7.1 Rahoituksen rakenne.....	81
1.7.2 Talousarvion toteutuminen.....	84
1.7.3 Tuotto- ja kululaskelma.....	93
1.7.4 Tase.....	95
1.8 Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma.....	97
1.9 Arviointien tulokset.....	98
1.10 Yhteenvedo havaituista väärinkäytöksistä.....	101
2 Talousarvion toteumalaskelma	102
3 Tuotto- ja kululaskelma	115
4 Tase	116

5 Liitetiedot	118
Liite 1 Selvitys tilinpäätöksen laatimisperusteista ja vertailtavuudesta	118
Liite 2 Nettoutetut tulot ja menot	120
Liite 3 Arviomäärärahojen ylitykset	121
Liite 4 Peruutetut siirretyt määrärahat	122
Liite 5 Henkilöstökulujen erittely	123
Liite 6 Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset	124
Liite 7 Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot	124
Liite 8 Rahoitustuotot ja -kulut	124
Liite 9 Talousarviotaloudesta annetut lainat	124
Liite 10 Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset	125
Liite 11 Taseen rahoituserät ja velat	127
Liite 12 Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut monivuotiset vastuut	129
Liite 12.2 Muut monivuotiset vastuut	132
Liite 13 Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat	134
Liite 14 Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat	134
Liite 15 Velan muutokset	135
Liite 16 Velan maturiteettijakauma ja duraatio	135
Liite 17 Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot	135
Liite 18 Kilpailullisen toiminnan tuloslaskelma sekä kuvaus kustannuslaskennan periaatteista	135
6 Allekirjoitukset	136

1 Toimintakertomus

1.1 Johdon katsaus

Talouden asettumista kohtuudella ennustettavaan ”normaalitilaan” on odotettu neljä vuotta. Odotus jatkui vuonna 2023. Ukrainan kriisi käynnisti pandemian jälkeisen uuden laajavaikutteisen kehityskulun. Yhtenä seurauksena energiamarkkinoiden epävakaudet kuten sähkön hinnan jyrkät vaihtelut eivät ole kadonneet. Samalla inflaation kiihtyminen, korkojen nousu ja kiihtyvä valtiontukia koskeva globaali kilpailu ovat syöneet kasvumahdollisuuksia ja investointien toteutumista.

Toimintaympäristön riskejä lisäsivät muun muassa Israelin–Palestiinan konflikti ja siihen kytkeytyen seurauksena kiristynyt tilanne merikuljetuksiin Punaisenmeren alueella, Kiinan talouden hiipuminen ja EU:n pankkijärjestelmän kestävyys. Globaalit keskinäisriippuvuudet, geopoliittiset jännitteet, kansalliset turvallisuuskysymykset sekä EU:n, Yhdysvaltojen ja Kiinan eriytyneet arvot tekevät markkinoista epävarmempia. Yritykset ovat riippuvaisia eritoten aasialaisesta tuotannosta. Siksi strateginen globaali kilpailu kriittisistä mineraaleista, mikrosiruista ja nousevista teknologioista on kiristynyt.

Näkymät talouden lähiajan kehityksestä ovat poikkeuksellisen epävarmoja. Vuosina 2023–2024 maailmantalouden tuotannon kasvu jää 2–3 % tuntumaan (Kansainvälinen valuuttarahasto, IMF). Euroalueella talouskasvu jäi vuonna 2023 heikoksi, Euroopan keskuspankki arvioi sen olleen vain 0,6 %.

Suomen talous hiipui vuoden 2023 loppua kohti. Vuoden kolmannella kvartaalilla bruttokansantuote (BKT) sukelsi odottamattomasti (-0,9 %). Vielä alkusyksyllä taantumien arvioitiin jäävän talvella lyhyeksi, mutta nyt sen nähdään kestävän pitkälle vuoteen 2024. Suomen BKT:n kasvu jäi vuonna 2023 ennusteiden mukaan negatiiviseksi, noin -0,3 % ja -0,5 % välille.

Julkistalouden velkaantuminen juontuu pitkään jatkuneesta heikosta talouskasvusta ja väestön ikääntymisestä. Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelmassa kesällä 2023 linjattiin julkisten tulojen ja menojen mittavan epätasapainon korjaamisen lähtökohdat, minkä toimeenpano tulee olemaan erittäin haastavaa. Tällä tulee olemaan vaikutuksia myös työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan toimintaan tulevina vuosina.

Taloustilanteen haastavuutta lisää maailmankaupan hidastuminen (vuonna 2023 noin 1,0 %, IMF). Globaalin kysynnän heiketessä Suomen vienti supistuu. Tavara- viennin arvon laski vuoden 2023 tammi–elokuussa -6,1 % viime vuodesta. Viennin arvon lasku kiihtyi vuoden loppua kohden: elokuussa arvo laski edellisvuodesta yli 24 %.

Yritysten tuotannontekijöiden kustannusten nousu on leikannut kasvua ja siirtänyt investointeja tuonnemmas. Tähän osaltaan vaikutti Euroopan keskuspankin ohjaus- korkojen nousu. Tämä heijastui myös kansalaisten halukkuuteen tehdä isoja han- kintoja kuten asunnon ostoa. Rakennusala kokikin äkkipysähtymisen vuonna 2023 ennen muuta asuntokaupan pysähtymisen johdosta.

Yksi Suomea pitkään vaivannut ongelma on investointihaluttomuus. Yksityisten investointien arvioidaan vähentyneen vuonna 2023 selvästi (-5,6 %). Erityinen pet- tymys on puhtaan siirtymien investointien kuten tuulivoiman rakentamisen tyrehtyminen. Potentiaalia olisi kuitenkin runsaasti, Elinkeinoelämän keskustliiton (EK) mukaan puhtaan siirtymän investointiaikeita on yli 200 miljardin euron edestä vuo- teen 2035. Oleellista on, missä määrin suunnitelmat lopulta realisoituvat konkreet- tiseksi investoinneiksi: jo nyt osa odotetuista investoinneista onkin valunut muihin maihin näiden anteliaampien valtiontukien johdosta. Puhtaan siirtymän investoin- neista käydään globaalia ja EU:n sisäistä ankaraa kilpailua, mihin liittyy olennaisena osana monissa EU-maissa halukkuus väljentää valtiontukipolitiikkaa.

EU-maissa on kasvavasti kyseenalaistettu kilpailullisiin sisämarkkinoihin perus- tuva politiikkamalli. Nähtävissä on merkkejä esimerkiksi protektionismin noususta, valtiointerventioiden roolin kasvamisesta sekä huoltovarmuuden, omavaraisuus- den ja turvallisuuden korostumisesta eri politiikkojen (ml. valtiontukipolitiikka) oikeuttamisperusteena. Nämä kaikki vaikuttavat Suomen houkuttelevuuteen saada investointihankkeita ja pakottavat uudelleenarvioimaan omia linjauksia EU:n kilpailupolitiikassa.

Panostus tutkimus- ja kehittämistoimintaan (t&k-toiminta) on ollut viime vuo- sina laimeaa. Yritykset käyttivät vuonna 2022 t&k-toimintaan 5,4 miljardia euroa. T&k -menot kasvoivat edellisvuodesta lähes 5 %, mikä oli alle puolet vuoden 2021 tasosta (+ 11 %). Inflaation kiihtymisestä johtuen vuonna 2022 reaali- menot laskivat hieman (-0,5 %). Tilastokeskuksen arvion mukaan vuonna 2023 yritysten t&k kasvoi 4,3 % (+230 miljoonaa euroa). Vuonna 2023 käynnistettiin määrittely, miten päämi- nisteri Petteri Orpon hallitusohjelman linjaus valtion lisäpanostukseksi t&k -toimin- nan tukemiseksi saadaan tuloksellisesti toteutettua.

Edellä mainittujen haasteiden pohjalta työ- ja elinkeinoministeriö käynnisti vuonna 2023 hallitusohjelmassa päätetyn teollisuusstrategian laatimisen. Siinä etsitään uusia ratkaisuja Suomen teollisuustuotannon vahvistamiseksi.

Työllisyys säilyi viime vuonna talousongelmista huolimatta hyvällä tasolla. Tilastokeskuksen mukaan työllisiä (yhteensä 2 628 000) oli vuonna 2023 noin 8 000 enemmän kuin vuotta aiemmin. Kasvu johtuu yksinomaan työllisten naisten määrän kasvusta. Työllisyysaste oli 20–64-vuotiaiden osalta 77,9 % (-0,2 %-yks. edellisvuodesta), ja 15–74-vuotiaiden työttömyysaste oli 7,2 % (vrt. 6,8 % edellisvuonna). Tuotannon mahdollisesti supistuessa vuonna 2024 työllisyys vähenee tilapäisesti ja työttömyysaste nousee korkeintaan muutaman prosentinkymmenyksen. Yritysten työllistämiskynnyksen alentamiseksi käynnistettiin useita työlainsäädännön uudistushankkeita, joiden pohjalta tarvittavat lainsäädäntömuutokset toteutetaan vuonna 2024.

Työvoiman saatavuutta parannettiin osaltaan kansainvälisellä rekrytoinnilla. Työvoiman maahanmuuton määrä on ollut viime vuodet kasvussa. Vuonna 2023 työperusteisten oleskelulupahakemusten kokonaismäärä väheni verrattuna vuoteen 2022, mutta pysyi historiallisesti katsoen korkealla tasolla. Työperusteisia oleskelulupia myönnettiin vuonna 2023 yhteensä yli 15 000 kappaletta, eniten ammattiosaajille. Työperäisen maahanmuuton korkea taso johtunee sekä kasvavasta kysynnästä että työnantajien rekrytointivalmiuksien paranemisesta.

Tilanne energiamarkkinoilla oli vuonna 2023 vakaampi kuin vuonna 2022. Tuotannon määrä kasvoi ja sähkön tuonnin saatavuus naapurimaista parantui. Venäläisen energian osuus oli lähes nolla. Uusiutuvaa energiaa, erityisesti maatuulivoimaa oli käytössä runsaasti ja Olkiluoto 3 -yksikkö aloitti keväällä 2023 säännöllisen sähköntuotannon. Vakautta ja varmuutta markkinoille loi myös se, että valtioneuvosto myönsi Loviisan ydinvoimalaitosyksiköille uudet käyttöluvut vuoteen 2050 asti.

Eduskunta hyväksyi huomautuksitta työ- ja elinkeinoministeriön johdolla laaditun valtioneuvoston ensimmäisen parlamentaarisen huoltovarmuusselonteon 1.3.2023. Selonteon sisältämiä kehittämislinjauksia ja hallitusohjelman huoltovarmuuskirjauksia ryhdyttiin toimeenpanemaan suunnitelmallisesti. Valtioneuvoston huoltovarmuuden tavoitepäätöksen uudistaminen aloitettiin tammikuussa 2023 tiiviissä poikkihallinnollisessa yhteistyössä. Huoltovarmuus päätöksellä varmistetaan, että huoltovarmuuden taso vastaa muuttuneen turvallisuusympäristön vaatimuksia. Lisäksi aloitettiin tarkastelemaan huoltovarmuusrahaston kantokykyä sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä.

Työtyytyväisyys työ- ja elinkeinohallinnossa pysyi kertomusvuonna hyvällä tasolla.

1.2 Tuloksellisuus

Hallitusohjelman toimeenpano jatkui laajalla rintamalla.

Uudistuminen ja vähähiilisyys

Hallitus on sitoutunut parlamentaarisesti asetettuun tavoitteeseen kasvattaa t&k-menot Suomessa neljään prosenttiin bruttokansantuotteesta vuoteen 2030 mennessä. Työ- ja elinkeinoministeriö on yhdessä opetus- ja kulttuuriministeriön sekä muiden hallinnonalojen kanssa toimeenpannut parlamentaarisen TKI-työryhmän suosituksia, joilla tavoitteen toteutumista tuetaan. 1.1.2023 voimaan tullutta lakia valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksesta vuosina 2024–2030 (T&k-rahoituslaki) sovellettiin ensimmäistä kertaa vuoden 2024 talousarvion sekä vuosien 2025–2027 tarkistetun julkisen talouden suunnitelman laatimisessa. Valtion t&k-rahoituksen määrä kasvaa vuoden 2024 talousarviossa noin 280 miljoonaa euroa vuoden 2023 tasoon nähden. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla Business Finlandin t&k-rahoitusvaltuuksia korotettiin pysyvästi 100 miljoonaa euroa vuosien 2024–2027 julkisen talouden suunnitelman tasoon nähden (noin 20 miljoonaa vuoden 2023 tasoon verrattuna).

T&k-lisärahoitusta suunnattiin Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:n (VTT) valtionavustuksiin vuosille 2024–2027 yhteensä 180 miljoonaa euroa kvanttietokoneen skaalaamiseen, mikroelektroniikan ja kvanttiteknologian Kvanttinova-puhdastilaympäristön investointeihin, puhtaan energian pilotti-infrastruktuuriin (RePowerEU) sekä EU:n rahoittamien t&k-hankkeiden vastinrahoitukseen. Sekä Business Finlandin että VTT:n lisärahoituksella kannustetaan erityisesti yritysten ja tutkimusorganisaatioiden yhteistyötä, mikä edistää elinkeinoelämän uudistumista, kilpailukykyä ja kasvua. Investoinneilla yhteiskäyttöisiin t&k-infrastruktuureihin pyritään vahvistamaan suomalaisen tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaympäristön (TKI) houkuttelevuutta ulkomaisille osaajille, investoinneille ja yrityksille.

Työ- ja elinkeinoministeriön sekä opetus- ja kulttuuriministeriön asettama laaja-alainen työryhmä on käynnistänyt tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksen kahdeksanvuotisen suunnitelman valmistelun.

Tutkimus- ja innovaationeuvosto

Osana TKI-järjestelmän johtamisen uudistamista työ- ja elinkeinoministeriö on osallistunut tutkimus- ja innovaationeuvoston (TIN) uudistamiseen. Valtioneuvoston 23.11.2023 asettaman Tutkimus- ja innovaationeuvoston tehtäviä on laajennettu,

kokoonpanoa uudistettu ja valmisteluresurseja vahvistettu. Uusia tehtäviä ovat aloitteiden teko kansallisiksi t&k-toiminnan strategiavalinnoiksi, tutkimus- ja innovaatiopolitiikan alan maakuvaan edistäminen, ehdotusten teko t&k-rahoituksen kohdentamisesta sekä t&k-rahoituslain, monivuotisen t&k-rahoituksen suunnitelman valmistelun ja toimeenpanon yhteensovittaminen ja seuranta.

Toimintaympäristön kannustavuutta t&k-toiminnalle tukee erityisesti myös aineettomien oikeuksien strategian toimeenpano.

KEINO

Työ- ja elinkeinoministeriön rahoittama Kestävien ja innovatiivisten julkisten hankintojen osaamiskeskus KEINO on edistänyt toimillaan innovatiivisten hankintojen osaamista, johtamista, hankintojen hyödyntämistä strategiatavoitteiden toteutuksessa sekä yhteistyötä yritysten kanssa. Innovatiivisten hankintojen määrä on toimintavuosien 2020–2023 aikana kehittynyt positiivisesti (Taulukko 1), nousten pysyvästi noin 2 prosenttiyksikköä (tavoiteltava ratkaisu tai sen osa on uusi markkinoille tai toimialalle). Innovatiivisia elementtejä sisältävien (tavoiteltava ratkaisu tai sen osa on uusi hankintayksikölle, markkinoille tai toimialalle) hankintojen prosenttiosuus on vuosien 2022 ja 2023 välillä noussut viidellä prosenttiyksiköllä 26 %:sta 31 %:iin.

Taulukko 1. Innovatiivisten hankintojen määrä (%) vuosien 2020–2023 aikana

2020	2021	2022	2023
9,4	9,6	12,6	11,3

Lähde: HILMA hankintojen sähköinen hankintailmoituskanava.

Kestävien hankintojen (vähähiilisyttä, kiertotaloutta ja luonnon monimuotoisuutta edistävät hankinnat) osuus on ollut vuonna 2023 yhteensä 46,1 %, nousten edellisen vuoden 37,2 %:sta peräti 8,9 prosenttiyksikköä.

KEINO-osaamiskeskuksen määräaikainen hankerahoitus päättyy ja KEINO:n toiminta loppuu vuoden 2024 aikana vaiheittain.

EU-rahoitusohjelmat

EU-rahoitusohjelmien hyödyntämisen edellytyksiä kohennettiin kohdistamalla toimia pullonkaulojen vähentämiseen osana kansallisen tk-lain toimintasuunnitelman valmistelua. Korkeakouluille ja tutkimuslaitoksille jaetaan lisärahoitusta kattamaan niiden EU-ohjelmista rahoitettaviin hankkeisiin tarvitsevaa omarahoitusta. Rahoitus jaetaan niiden saamien hankkeiden suhteellisen osuuden perusteella. Lisäksi neuvontaa EU-ohjelmien hyödyntämiseen kohdennettiin niihin ohjelmiin, joissa rahoituspotentiaali on suurinta, Horisontti Eurooppa -ohjelman lisäksi Digitaalinen Eurooppa, Puolustusrahasto ja InvestEU -ohjelmissa.

Terveysala

Terveysalan tutkimus- ja innovaatiotoiminnan kasvustrategian toimeenpano jatkuu vuonna 2020 julkaistun tiekartan mukaisesti. Tiekartta sisälsi 23 toimenpidettä, joista suurin osa eteni suunnitellusti. Vaikka tiekartan toimeenpano päättyi vuoden 2023 lopulla, jatkuu kasvustrategian tavoitteiden edistäminen vuonna 2024 laadittavassa terveysalan TKI-kasvuohjelmassa. Kansallinen Lääkekehityskeskus Oy siirrettiin kesäkuussa työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalle. Yhtiön perustaminen on osa terveysalan tutkimus- ja innovaatiotoiminnan kasvustrategian toteutusta ja osaamiskeskittymien kokonaisuutta. Työ- ja elinkeinoministeriö vastasi yhtiön perustamis- ja käynnistystehtävistä vuoden 2023 aikana. Yhtiön operatiivinen toiminta käynnistyy 1.1.2024.

RRF

Vuoden 2023 aikana työ- ja elinkeinoministeriö on toteuttanut EU:n elpymis- ja palautumistukivälineen (RRF) kehyksessä tehtäviä investointeja ja uudistuksia yhteistyössä TEM-konsernin muiden toimijoiden kanssa. Valtaosa ohjelmaan kuuluvien rahoitushakujen rahoituspäätöksistä on alkuperäisen suunnitelman mukaisesti tehty vuoden 2023 loppuun mennessä. RRF-panostukset työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla edistävät erityisesti puhdasta siirtymää sekä työllisyyttä ja osaamisen vahvistamista. RRF-panostukset toteutetaan osana valtioneuvoston vuonna 2021 hyväksymää Suomen kestävän kasvun ohjelmaa. Valtioneuvosto hyväksyi 5.10.2023 ehdotuksen Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman REPowerEU-osioksi. EU pyrkii REPowerEU-suunnitelmallaan katkaisemaan riippuvuuden Venäjän fossiilisista polttoaineista ja nopeuttamaan siirtymää puhtaan energian. Suomen suunnitelmaan EU:n neuvoston päätöksellä 5.12.2023 lisätty REPowerEU-osio kohdentuu ympäristöluvituksen vauhdittamiseen,

puhtaan energian tutkimukseen ja puhtaan siirtymän investointeihin. Suomi saa REPowerEU-rahoitusta enintään 127 miljoonaa euroa. Tämän lisäyksen myötä RRF-kokonaispanostukset Suomessa vuoteen 2026 asti ovat 1,95 miljardia euroa, josta 1,10 miljardia euroa työ- ja elinkeinoministeriön talousarviomomentin puitteissa toteutettaviin toimenpiteisiin.

Kiertotalous

Kiertotalousohjelman toimeenpano jatkuu mm. kaivosteollisuuden jätevirtojen hyödyntämisen koordinaatiotyöllä. Kaivosten sivukivien hyödyntämiseen keskittyvä koordinaatioryhmä laati työstään loppuraportin sisältäen kahdeksan toimenpidesuosituksen. Raportti julkaistaan vuonna 2024. Suurin haaste on logistiikka, sillä kaivokset sijaitsevat kaukana potentiaalisista asiakkaista, joten jatkojalostus tarvittaisiin lähelle kaivoksia arvonlisän nostamiseksi ja kuljetuskannattavuuden parantamiseksi.

Työ- ja elinkeinoministeriö ja Kaupan liitto kehittivät yhdessä konsulttien kanssa kiertotalouden pelikirjan kaupanalan kiertotalouden edistämiseksi. Julkaisu on ollut ahkerassa käytössä ja se on saanut kansainvälistä huomiota. Kaupan liiton kanssa tehtiin myös selvitys jatkohankkeiden mahdollisuuksista.

Työ- ja elinkeinoministeriö koordinoi messuosaston World Circular Economy Forumiin Helsinkiin toukokuussa 2023. Osasto keräsi runsaan tarjonnan suomalaista osaamista tekstiileistä kaivoksiin. Kohtaamisissa syntyi merkittäviä kansainvälisiä kontakteja, joita olivat tukemassa Business Finlandin ja Mining Finlandin edustajat.

Green Deal

Työ- ja elinkeinoministeriön ja ympäristöministeriön yhdessä vetämä Green Deal -työ etenee. Vuonna 2023 järjestettiin sidosryhmätyöpajoja muutosalueiden toimenpiteiden kehittelyyn. Työpajat perustuivat skenaariotyöhön (työ- ja elinkeinoministeriö osallistunut Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:n osuuden kustannuksiin). Yhteisellä viestinnällä pyrittiin vaikuttamaan tietoisuuden lisäämiseen.

Biotalousstrategia

Biotalousstrategian toimeenpanoa edistettiin muun muassa EU-vaikuttamista painottaen. Biotalousstrategian EU-vaikuttamistyö on jatkunut. Kesällä 2023 järjestettiin biotalousseminaari, jonka tavoitteena oli kannustaa sidosryhmiä keskustelemaan biotalouden uudistamisesta korkeamman arvonlisän takaamiseksi. Syksyllä 2023 laadittiin biotalouden non-paperista päivitysversio, jota on jaettu ja työstetty samanmielisten maiden kanssa.

Keväällä 2023 tehtiin selvitys Suomen biotalousstrategian kilpailukyvyistä kansainvälisesti. Vertailussa analysoitiin Brasilian, Yhdysvaltojen, Kanadan, EU:n, Ruotsin, Suomen, Intian ja Kiinan viimeisimpiä biotalousohjelmia. Maailman talousmahdit ovat selkeästi aktivoituneet biotaloudessa viime aikoina ja se nähdään yhtenä työkaluna globaalien haasteiden ratkaisemisessa. Samaan aikaan kasvanut kilpailu osaajista ja markkinoista antaa aihetta kriittisempään tarkasteluun yhteistyön muodoista ja tarvetta EU-yhteistyön vahvistamiseen.

Joulukuussa Washingtonissa Suomen suurlähetystössä järjestetty työ- ja elinkeinoministeriön tukema World Bioeconomy Forum kokosi laajasti suomalaisia, yhdysvaltalaisia ja muita kansainvälisiä biotalouden asiantuntijoita ja toimijoita yhteen (noin 150 osallistujaa). Tapahtumassa nousi esille paitsi Suomen ja USA:n hyvä yhteistyö biotalouden saralla, myös yhteiset mahdollisuudet ja haasteet, joita biotalouden kehittämiseen maailmanlaajuisesti liittyy.

Akkuala

Akkualan kansallinen yhteistyöelin jatkoi vuonna 2021 laaditun akkustrategian toimeenpanoa strategiassa tehtyjen linjausten mukaan. Toimeenpanon painopistealueita olivat alan investointien tukeminen yhdessä Business Finlandin Invest In -toiminnon kanssa ja akkualan viennin edistäminen.

Akkualan sääntelyyn liittyvä työ keskittyi EU:n akkuasetuksen kansallisen toimeenpanon valmistelun tukemiseen ympäristöministeriön toimiessa vastuuministerinä.

Yhteistyöelimen toimikausi päättyi vuoden 2023 lopussa. Akkustrategian toimeenpano jatkuu muun muassa Business Finlandin akku- ja vetyohjelman puitteissa.

Mineraalistrategia

Työ- ja elinkeinoministeriön käynnisti vuoden 2023 lopulla hallitusohjelmakirjauksen mukaisen mineraalistrategian laadinnan. Strategiatyössä tarkastellaan Suomen mineraaliklusterin nykytilannetta ja kehitysmahdollisuuksia sekä teollisuuden raaka-ainehuollon turvaamista. Tavoitteena on erityisesti tuottaa yhteinen näkemys suomalaisen mineraaliklusterin nykytilanteesta, politiikan tavoitteista, päälinjoista sekä tarvittavista toimenpiteistä. Mineraalistrategia valmistuu vuoden 2024 aikana.

Teollisuuspoliittinen strategia

Työ- ja elinkeinoministeriö on käynnistänyt teollisuuspoliittisen strategian valmistelun, joka sisältää vientiteollisuudelle olennaiset politiikkakokonaisuudet, kuten logistiikan ja sen tavoitteena on kasvuhakuisten, työllistävien ja vientiin tähtäävien yritysten kasvu sekä teollisten työpaikkojen säilyminen Suomessa. Strategian ytimessä on globaalin kilpailutilanteen ja geopolitiikan muutoksiin vastaaminen ml. tukikilpailun muutokset, kilpailukyvyyn ja resilienssin vahvistaminen sekä tuottavuuden parantaminen. Strategia valmistellaan yhteistyössä elinkeinoelämän kanssa varmistaen, että kasvun edellytyksiin vaikuttamisen agendasta on yhteinen näkemys.

Vihreä siirtymä

Työ- ja elinkeinoministeriö teki vihreän siirtymän edellytyksiä, huoltovarmuutta ja EU:n kilpailukyvyyn kehittymistä tukevaa työtä EU:n teollisuuspolitiikkaan liittyvien lainsäädäntöaloitteiden, kuten EU:n kriittisten raaka-aineiden asetuksen ja EU:n nettonolla-aloitteen, valmistelussa.

Puhtaiden investointien edistäminen ja toimitusvarmuuden turvaaminen kestäväällä tavalla ovat olleet keskeisiä tavoitteita myös hallitusohjelman toimeenpanossa. Vuonna 2023 on useita puhtaan energian hankkeita toteutunut kuten maatuulivoima- ja aurinkovoimahankkeet ja merituulivoiman hyödyntämisen arviointi on jatkunut. Käytössä olevan ydinvoimatuotannon toimintaedellytyksistä on huolehdittu. Samalla on pyritty turvaamaan toimitusvarma infrastruktuuri ja toimivat verkko-yhteydet. Uusien teknologioiden kehittäminen edistyy valtion tuella. Erityisesti EU:n elpymis- ja palautumistukivälineen kautta on tuettu uusien teknologioiden ja energiainfrastruktuurin kehittämistä sekä teollisuuden prosessien sähköistämistä.

Työllisyys ja yrittäjyys

Työllisyysaste laski vuoden 2022 73,8 %:n tasolta ja oli 73,5 % vuonna 2023. Työttömyysaste nousi 7,2 %:n tasolle tavoitteen ollessa 7,0 %. Työttömien työnhakijoiden määrä nousi 260 000 henkilöön (2022 noin 250 000 hlöä). Nousu aiheutui sekä työttömien että lomautettujen määrän vähenemisestä. Vuonna 2023 pitkäaikaisyöttömien määrä laski edelleen ollen keskimäärin noin 88 700 vuonna 2023 (94 700 vuonna 2022). Työttömyys kasvoi kaikissa ikäluokissa lukuun ottamatta 50–54 -vuotiaita sekä 60 vuotta täyttäneitä. Uusien avointen työpaikkojen määrä julkisessa työnvälityksessä laski vuoden 2022 ennätykselliseltä 1 176 000 paikan tasolta 828 000 työpaikkaan.

Vuonna 2023 työllisyys kehittyi Suomessa negatiiviseen suuntaan työllisyys- ja työttömyysasteen sekä työttömien määrän näkökulmasta. Pitkäaikaistyöttömien määrä ja työttömien työnhakijoiden keskimääräinen työttömyyden kesto kuitenkin lasivat. Aiempien vuosien tapaan työllisyysaste katsotaan kuukausikeskiarvona ikäryhmän 15–64 -vuotiaat työllisyysasteesta ja työttömyysaste kuukausikeskiarvona 15–74 -vuotiaiden ikäryhmästä.

Tavoitteet jatkuvien työttömyysjaksojen keskimääräisestä kestosta sekä enintään kolme kuukautta jatkuneiden työttömyysjaksojen osuudessa eivät täyttyneet. Vaikka työttömyyden keskimääräinen kesto laski, keskimääräinen kesto (63 viikkoa) oli edelleen selvästi tavoiteltua 45 viikkoa korkeampi. Myös uusista työttömyysjaksoista pitkittyi suurempi osa (46 %) yli kolmen kuukauden mittaiseksi kuin vuonna 2022 (45,5 %). Avointen työpaikkojen määrä laski vuonna 2023, mutta pysyi edelleen vuoden 2019 tasoa korkeampana.

Taulukko 2. Talouden ja työllisyyden avainluvut vuosina 2021–2023

	2021 toteuma	2022 toteuma	2023 toteuma/arvio
BKT:n määrän muutos (%)	2,8	1,6	-0,5
Työttömyysaste (%)	7,7	6,8	7,2
Työllisyysaste (%)	72,3	73,9	73,6
Kasvuyritysten lukumäärä	>1 000	>1 100	
Työn tuottavuus, muutos (%)*	0	0,4	
Tavaroiden ja viennin osuus BKT:sta (%)	39,2	43	noin 40 %

* Työn tuottavuuden muutosta 2023 ei tiedetä ennen kuin ennakkotiedot tulevat kesäkuun lopussa. Oletettavasti luku on kuitenkin lähellä nollaa, minkä voi päätellä tuottavuuslautakunnan ja tal.pol. arviointineuvoston raporteista.

Yritysten erityisrahoitus

Suomen Teollisuussijoitus Oy

Suomen Teollisuussijoitus Oy:llä (Tesi) on talouden kasvuun ja uudistumiseen sekä investointien edistämiseen liittyvä teollisuuspoliittinen tehtävä: Yhtiö kehittää pääomasijoitusmarkkinaa ja edistää suomalaisten yritysten kasvua ja kansainvälistymistä. Yhtiön tavoitteena on lisätä yksityistä pääomaa tarjoamalla sitä täydentävää rahoitusta. Mandaattinsa mukaisesti Tesi toimii markkinaehtoisena vähemmistösijoittajana yhdessä yksityisten sijoittajien kanssa.

Tesi vahvistaa kasvuyritysten rahoitusta kolmen reitin kautta: sijoittamalla pääomasijoitusrahastoihin, tekemällä suoria sijoituksia startup- ja kasvuyrityksiin ja kana-voimalla yksityistä pääomaa ja EU -rahoitusta yritysten kasvun tueksi. Tesi myös hallinnoi kotimaisten institutionaalisten sijoittajien kanssa luotuja Kasvurahastojen rahastoja, joista tuorein 200 miljoonan euron KRRV kerättiin vuonna 2023.

Tesi painottaa sijoituskohteidensa valinnassa strategiassa määriteltyjä tulevaisuuden kasvualoja: syväteknologiaa, puhdasta siirtymää ja terveysteknologiaa. Tavoitteena on rakentaa kestävää kasvua ja muodostaa suurta lisäarvoa tuottavia ja uutta kasvua mahdollistavia osaamiskeskittyä Suomeen.

Vuonna 2023 Tesi teki sijoituksia ja antoi sijoitussitoumuksia kaikkiaan 235 miljoonalla eurolla. Tesi antoi uusia sijoitussitoumuksia yhdeksään pääomasijoitusrahastoon 161 miljoonalla eurolla. Tämä sisältää lähes 35 miljoonan euron sijoitussitoumuksen Naton innovaatorahastoon ja noin 63 miljoonan euron sitoumuksen Tesin hallinnoimaan kasvurahastojen rahastoon (KRRV). Suoria normaalitoiminnan sijoituksia Tesi teki 25 kasvuyritykseen yhteensä 48 miljoonalla eurolla. Lisäksi Tesi teki korona-ajan erityissijoitusohjelmista jatkosijoituksia kahdeksaan yritykseen 26 miljoonalla eurolla.

Vuoden 2023 lopussa yhtiön hallinnoimat varat olivat yhteensä 2,5 miljardia euroa, ja Tesi oli suoraan tai välillisesti kohderahastojensa kautta omistajana 560 suomalaisessa yrityksessä.

Ilmastorahasto Oy

Vuonna 2023 Ilmastorahaston toiminta keskittyi rahoituspäätösten valmisteluun ja toimeenpanoon sekä hallitusohjelmassa linjatun valtion uuden rahoitusyhtiön valmisteluun. Ilmastorahasto teki kuusi rahoituspäätöstä, yhteensä 53,5 miljoonaa euroa. Vuosien 2021–2023 rahoituspäätösten perusteella rahoituksen saajille oli vuoden loppuun mennessä maksettu yhteensä 47,5 miljoonaa euroa. Vuoden aikana julkistettiin rahoitusta muun muassa muovien kemialliseen kierrätykseen, infrastruktuurirakentamisen päästövähennyksiin, biopohjaisiin materiaaleihin sekä älykkäisiin sähkövarastoihin. Lisäksi vuoden aikana kerrytettiin ja analysoitiin mahdollisia tulevia rahoituskohteita. Tulevalle toiminnalle potentiaalisia rahoituskohteita oli vuoden lopussa 304 kappaletta. Yhtiön talouteen vaikutti merkittävästi syyskuussa 2023 toteutettu Neste Oyj:n osakkeiden luovutus takaisin valtiolle. Luovutuksen seurauksena yhtiö ei saa enää osinkotuloja ja yhtiön maksettavaksi tuli noin 149 miljoonan euron vero osakkeiden laskennallisesta luovutusvoitosta.

Alkuvuodesta 2023 julkaistiin ulkopuolisen asiantuntijatahon toteuttama arviointi, jonka johtopäätöksenä yhtiön toiminnan todettiin käynnistyneen onnistuneesti. Ilmastorahaston sijoitusneuvosto katsoi vuotuisessa arvioinnissaan marraskuussa 2023 yhtiön vakiinnuttaneen paikkansa rahoitusmarkkinoilla.

Ilmastorahaston toiminnan tarkoitus on ilmasto- ja ympäristövaikuttavuuden aikaansaaminen rahoitustoiminnalla. Vastuullisuus on yhtiön toiminnan ytimessä.

Business Finland Venture Capital Oy

Business Finland Venture Capital Oy:n tehtävänä on edistää yritysten alkuvaiheen liiketoimintaa tekemällä sijoituksia pääomarahastoihin yhdessä yksityisten sijoittajien kanssa. Vuoden aikana toteutui neljä uutta rahastosijoitusta ja vuoden aikana annettujen sijoitussitoumusten yhteissumma oli 81 miljoonaa euroa. Yhtiö teki vuoden aikana työ- ja elinkeinoministeriön teollisuus- ja elinkeinopoliittisesta toimeksiannosta yhden valtioneuvoston suoran sijoituksen. Lisäksi yhtiö on tehnyt kaksi ehdollista sijoituspäätöstä pääomarahastosijoituksesta tilikauden 2023 aikana ja edisti uusia pääomarahastohankkeita. Riskirahoitusohjelman mukaisen rahastojen määrä vuoden 2023 lopussa oli kymmenen ja niiden yhteenlaskettu koko oli 253,4 miljoonaa euroa, ja rahastojen varoista oli kutsuttu 45 %. Yhtiöllä oli vuoden lopussa osuudet 18 pääomarahastossa, joiden yhteenlaskettu koko oli 353,6 miljoonaa euroa. Yhtiön rahastoille antamat sijoitussitoumukset olivat yhteensä 163,5 miljoonaa euroa. Vuoden aikana yhtiön kohderahastot tekivät ensisijoituksia 29 yhtiöön ja rahastojen kohdeyhtiöiden lukumäärä vuoden lopussa oli noin 370.

EU:n markkinaehtoiset rahoitustuotteet

Toimenpiteitä EU:n rahoituslähteistä (muun muassa EIP, EIR, Horisontti Eurooppa, InvestEU) yrityksille saatavissa olevan rahoituksen hyödyntämiseksi jatkettiin vuonna 2023. Ohjelmien tarkoituksena oli edistää yritysrahoitusmarkkinoiden toimivuutta ja tukea startup- ja pk-yritysten rahoitusvaihtoehtojen monipuolistumista. EU-rahoituksella paikattiin myös suhdanteiden ja kriisien aikana kasaantuvaa rahoituspainetta. Vuonna 2021 käynnistynyt InvestEU-ohjelma soveltuu edeltäjänsä (ESIR) tavoin suomalaisten kasvuyritysten tarpeisiin hyvin. Tosin InvestEU-ohjelman kautta saatavat takaukset ovat määrältään huomattavasti vaatimattomammat.

Finnvera Oyj (Finnvera) hyödynsi EU-rahoitusta tavoitteidensa mukaisesti. Finnvera ja Euroopan Investointirahasto (EIR) ovat sopineet pk-yrityksille kohdennetusta InvestEU-takausjärjestelystä. Sen turvin Finnvera voi myöntää ilmastomyönteisiin, digitaalisiin ja innovatiivisiin hankkeisiin lainoja kahden vuoden aikana yhteensä 283 miljoonan euron edestä vuosina 2023–2025. Finnvera aloitti myös neuvottelut vuonna 2021 päättyneen European Guarantee Fund (EGF) takausjärjestelyn jatkosta yhdessä Euroopan investointipankin (EIP) kanssa sekä tunnustelut EIR:n kanssa rahoitusjärjestelystä Ukrainan jälleenrakennuksen tueksi. Vuoden 2023 lopussa päättyi EIR:n COSME-vastatakaussopimuksen jakelujakso, jota sovellettiin Finnveran Pk-takauksessa vuosina 2019–2023. Sillä tuettiin lähes 5 300 suomalaista pienyritystä ja mahdollistettiin pankkirahoitusta lähes 366 miljoonalla eurolla. Vuoden 2023 lopussa päättyi myös Verkkojen Eurooppa ohjelmasta (CEF) tehty toteuttajakumppanisopimus, jonka puitteissa Finnvera teki neljä lainapäätöstä yhteensä 8,6 miljoonan euron edestä vihreän liikenteen tukemiseksi Suomessa.

Suomen Teollisuussijoitus Oy hallinnoi kahta Euroopan investointipankin (EIP) kanssa luotua yhteisrahoitusohjelmaa: vuonna 2018 käynnistettyä ESIR-ohjelmaa ja vuonna 2022 käynnistettyä EGF-ohjelmaa. Molemmat ohjelmat ovat 100 miljoonan euron suuruisia ja luotu niin, että ohjelmien rahoituksesta puolet tulee EIP:ltä ja puolet Tesiltä. Yhteensä 200 miljoonan euron kasvurahoitusohjelmista on vuoden 2023 loppuun mennessä sijoitettu 10 yritykseen 102 miljoonaa euroa. EGF on osa koronan aiheuttaman vaikean taloustilanteen parantamiseksi käynnistettyä European Guarantee Fundia.

Business Finlandin EU-rahoituksen neuvontapalvelu (RANE) on saavuttanut kansallisesti vakiintuneen aseman vuosien 2022–2023 aikana, tarjoten asiantuntemusta ja ohjausta EU-rahoitusmahdollisuuksien hyödyntämisessä. EU-rahoitusneuvontapalvelu kokoaa yhteen tietoa Euroopan unionin avustuksista, lainoista, takauksista, pääomasijoituksista, tuista ja julkisista hankinnoista, sekä ohjaa ja neuvoo niiden käytössä. Yritysten tukemiseksi EU-rahoitusneuvonta tarjoaa kattavaa ohjausta, tukea ja asiantuntija-apua. Palvelun tavoitteena on tarjota yrityksille keskitettyä

tietoa EU-rahoituksesta sekä helpottaa sen tehokasta käyttöä. Lisäksi EU-rahoitusneuvonta järjestää aktiivisesti virtuaalisia infotilaisuuksia ja fyysisiä verkottumistilaisuuksia eri teemoihin liittyen. Näillä tilaisuuksilla pyritään lisäämään yritysten tietoisuutta ja ymmärrystä EU-rahoitusmahdollisuuksista sekä mahdollistamaan verkostoituminen alan asiantuntijoiden kanssa.

Myös EIP-ryhmän (Euroopan investointipankki, EIP ja Euroopan investointirahasto, EIR) takaustuotteet ja rahastosijoitukset ovat merkittävässä roolissa suomalaisen pk-yritysten rahoituksessa. EIP-ryhmän rahoituksessa vihreä siirtymä on tärkeässä roolissa. Ryhmän tavoitteena on, että 50 % rahoituksesta kohdistuu vihreään siirtymään vuonna 2025. EU:n rahoitus kohdistuu siten jatkossa yhä enenevässä määrin vihreää siirtymään useimmilla yhteiskunnan osa-alueella, kuten energia-tuotannossa, teollisuudessa, ruuantuotannossa ja luonnon monimuotoisuuden suojelemisessa.

Kotoutuminen ja kansainvälinen osaaminen

Kotouttamistoimien uudistamistarpeista laaditun selonteon eduskuntakäsittelyn pohjalta on valmisteltu kotoutumislain kokonaisuudistus. Kotoutumisen edistämisestä annettu laki (681/2023) korvaa voimassa olevan samannimisen lain 1.1.2025.

Maahanmuuttajien koulutus- ja työllistymispolkua on viranomaisyhteistyönä tehostettu ja kotouttamistoimien työelämälähtöisyyttä on vahvistettu. Maahanmuuttaneiden työllisyyden osalta tilanne vaikuttaa paremmalta kuin aikoihin. Vuoden 2022 lopussa ulkomaalaisten ja ulkomaalaistaustaisten työllisyysaste oli korkeammalla kuin kertaakaan aiemmin. Trendi kääntyi hienoiseen laskuun vuoden 2023 aikana, mutta on kuitenkin pysytellyt edelleen verraten korkealla tasolla.

Työ- ja koulutusperusteisten oleskelulupamenettelyiden kehittämistä on tehty ensin vuonna 2020 käynnistetyn hankkeen puitteissa ja pääministeri Orpon hallituksen ohjelman myötä jatkuvana virkatyönä ministeriöiden yhteistyössä. Tavoitteena on työ- ja opiskeluperusteisten oleskelulupien keskimääräisen käsittelyajan vakiinnuttaminen yhteen kuukauteen samalla kun turvataan käsittelyn laadukkuus ja väärinkäytösten riskiperusteinen torjunta. Ulkomaalaislain työntekoa koskevan 5 luvun laajat muutokset tulivat voimaan helmikuussa 2023 ja sen ohella on tehty merkittävää toimintatapojen ja tietojärjestelmien kehittämistä (osin 20 miljoonan EU-rahoituksen turvin OLEDIGI-hankeessa). Pikakaista erityisasiantuntijoille, kasvuyrittäjille ja heidän perheenjäsenilleen on ollut onnistuneesti toiminnassa vuoden 2023 aikana: palvelulupauksena on oleskelulupapäätöksen saaminen 14 vuorokauden kuluessa ja siinä on pysytty.

Vuonna 2023 työperusteisia ensimmäisiä hakemuksia jätettiin lähes vastaava määrä kuin vuonna 2022. Opiskelijan oleskelulupahakemuksissa sen sijaan kasvua oli 25 %. Vuonna 2023 Maahanmuuttoviraston tuottavuus on noussut päätöksiä henkilötyövuotta kohden -mittarilla tarkasteltuna työperusteisten oleskelulupien käsittelyn osalta noin 13 % ja opiskelijoiden oleskelulupien käsittelyn osalta noin 40 %. Käsittelyajat ovat lyhentyneet kaikissa työ- ja koulutusperusteisissa luvissa, mutta kuu-kauden keskimääräiseen käsittelyaikaan ei ole kaikkien lupakategorioiden osalta vielä päästy.

Kansainvälistä rekrytointia valtakunnallisesti tukevan Work in Finland -toiminnon käynnistys etenee toimintasuunnitelman mukaisesti (kts. tarkemmin vaikuttavuus-osio kohdassa 1.3.).

1.3 Vaikuttavuus

1.3.1 Toiminnan vaikuttavuus

Uudistuminen ja vähähiilisyys

Tilanne energiamarkkinoilla oli vuonna 2023 vakaampi kuin vuonna 2022. Tuotannon määrä kasvoi ja sähkön tuonnin saatavuus naapurimaista parantui. Venäläisen energian osuus oli lähes nolla. Uusiutuvaa energiaa, erityisesti maatuulivoimaa oli käytössä runsaasti ja Olkiluoto 3 -yksikkö aloitti keväällä 2023 säännöllisen sähköntuotannon. Vakautta ja varmuutta markkinoille loi myös se, että valtioneuvosto myönsi Loviisan ydinvoimalaitosyksiköille uudet käyttöluvut vuoteen 2050 asti.

EU:ssa neuvoteltiin vuonna 2023 useita hätätoimia muun muassa sähkön ja kaasun hintojen hillitsemiseksi ja energiamarkkinoiden vakauttamiseksi. Samassa yhteydessä komissio aloitti sähkömarkkinoiden uudistamista koskevien mallien uudistamisen. Sähkömarkkinamallilla pyritään tekemään EU:n energiamarkkinoista entistä kestävämpiä ja vakaampia, suojelemaan kuluttajia ja yrityksiä äkillisiltä sähkön hintavaihteluilta ja kannustamaan investointeja uusiutuviin energialähteisiin.

EU:n valmiuspaketin (Fit for 55) kansallinen toimeenpano on edelleen käynnissä. Työ- ja elinkeinoministeriössä valmisteltiin päästökauppaa, uusiutuvaa energiaa ja energiatehokkuutta koskevien direktiivien kansallista toimeenpanoa.

Päästökauppaa ja sen laajentamista meriliikenteeseen koskevaa lainsäädäntöä valmisteltiin vuonna 2023. Samassa yhteydessä tiukennettiin teollisuus- ja energiantuotantolaitoksia koskevia määräyksiä ja tehostettiin lentoliikenteen

päästökauppaa. Loppuvuonna 2023 työ- ja elinkeinoministeriö lähetti lausunnon EU:n päästökauppadirektiivin toimeenpanoa tarkastelevan arviomission. Tarkoituksena on perustaa uusi fossiilisen polttoaineen jakelua koskeva päästökauppajärjestelmä.

Työ- ja elinkeinoministeriössä valmisteltiin sekä uusiutuvan energian direktiivin että energiatehokkuusdirektiivin kansallisen toimeenpanon osalta hallituksen esityksiä. Uusiutuvan energian direktiivi asettaa tavoitteet, yleiset puitteet ja useita toimenpiteitä, jotka edistävät uusiutuvan energian tuotantoa ja kulutusta sekä varmistavat EU:n ilmastotavoitteiden saavuttamisen. Yleistavoitteiden lisäksi direktiivi sisältää tarkempaa sääntelyä monista eri aiheista, joista Suomelle tärkeimmät ovat bioenergia, liikenne ja uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyt. Työ- ja elinkeinoministeriö asetti työryhmän valmistelemaan uudistetun energiatehokkuusdirektiivin kansallista toimeenpanoa. Työryhmä suunnittelee toimenpiteet ja valmistelee tarvittavan lainsäädännön. Työryhmän toimikausi päättyy vuoden 2024 lopussa. Syksyllä käynnistyi EU:n hiilirajamekanismin kansallinen toimeenpano ja tarkoituksena on torjua hiilivuotoa eli päästöintensiivisen teollisen tuotannon siirtymistä EU:sta löyhemmän ilmastopolitiikan maihin. Komissio on käynnistänyt keväällä valmistelut ilmastotavoitteen asettamiseksi vuodelle 2040.

Työ- ja elinkeinoministeriö toimitti kansallisen energia- ja ilmastosuunnitelman päivityksen luonnoksen EU:n komissiolle 30.6.2023. Suunnitelmaluonnoksessa esitetään arvio Suomen päätettyjen politiikkatoimien vaikutuksesta kasvihuonekaasupäästöjen, uusiutuvan energian ja energiatehokkuuden ennakoituun kehityskulkuun vuoteen 2040 asti. Luonnos kattaa EU:n energiaunionin viisi ulottuvuutta: hiilestä irtautuminen, energiatehokkuus, energiaturvallisuus, energian sisämarkkinat sekä tutkimus, innovointi ja kilpailukyky. Lisäksi suunnitelmaluonnoksessa kuvataan politiikkatoimien vaikutuksia. Komission palautteen perusteella kansallinen energia- ja ilmastosuunnitelma muokataan ja toimitetaan komissiolle kesällä 2024.

Hallitusohjelma suuntaa sähköntuotantoa perus- ja säätövoiman suuntaan. Fossiilinen energia korvataan sähköllä ja sähkön perustuvalla vedyllä. Useita toimia tavoitteiden saavuttamiseksi on jo käynnissä. Ydinenergialain uudistus käynnistyi jo edellisen hallituksen aikana ja valmistelua on jatkettu systemaattisesti vuonna 2023. Merituulivoimatyöryhmän perustamista valmisteltiin vuonna 2023. Työryhmä ryhtyy selvittämään merituulivoiman edistämiseen tähtääviä keinoja. Samanaikaisesti valmistellaan lainsäädäntöä, joka ohjaa Suomen talousvyöhykkeelle sijoittuvaa merituulivoimaa. Sähkön siirtoverkon sääntelyä sujuvoitetaan ja pyritään nopeuttamaan sähkölinjojen lunastusasioita.

Uuden energia- ja ilmastostrategian laatimista on käynnistetty hallitusohjelman mukaisesti. Vuonna 2023 on päivitetty perusskenaarioita, koska investointiympäristö muuttui nopeasti vuonna 2022 ja energiankäyttö on muuttunut johtuen muun muassa kohonneista energiahinnoista. Päivitys valmistuu alkuvuonna 2024. Uuden energia- ja ilmastostrategian valmisteluja varten tarvitaan tietoa energiasektorin ja kasvihuonekaasupäästöjen seuraavien vuosien ja vuosikymmenten kehityksestä Suomessa. Myöhemmin käynnistetään erilaisten politiikkatoimien vaikutusten arviointi.

Energiayhteisöjen käytön edistämistä sähkömarkkinoilla selvittänyt työryhmä sai työnsä valmiiksi vuonna 2023. Työryhmä esittää toimia, joilla energiayhteisöt voivat aiempaa paremmin palvella kuluttajien mahdollisuuksia osallistua aktiivisesti sähkömarkkinoille. Energiayhteisö voi mahdollistaa investoinnit omaan uusiutuvaan sähköntuotantoon ja esimerkiksi parempaan energiatehokkuuteen.

Alkuvuonna 2023 tuli voimaan laki takautuvasti maksettavasta väliaikaisesta sähköhyvityksestä ja sähköenergialaskujen maksuajan pidentämisestä ja sähköyhtiöiden maksuvalmiuden väliaikaisesta tukemisesta. Sähköhyvityksen tarkoituksena on ollut tukea kuluttajien kykyä maksaa sähkölaskunsa poikkeuksellisen korkeiden sähkön hintojen aiheuttamassa haastavassa taloudellisessa tilanteessa talvella 2022. Syksyllä 2023 valmisteltiin lakimuutosta, jotta Energiavirastolla olisi riittävästi aikaa käsitellä sille tehdyt hakemukset. Työ- ja elinkeinoministeriön toimeksiannosta tehtiin selvitys korkeahintaisten määräaikaisten sähkönmyyntisopimusten piirissä olevien kuluttajien aseman kohtuullistamiseksi. Selvitystyön tulokset ovat antaneet pohjan sähköyhtiöiden omaehtoisille toimille ja viranomaisille mahdollisuuden jatkotoimien pohdintaan.

Työ- ja elinkeinoministeriö käynnisti loppuvuonna 2023 yhdessä toimialojen kanssa vähähiilisyystiekarttojen päivistyksen. Tarkoituksena on päivittää vähähiilisyystiekartat vastaamaan muuttunutta toimintaympäristöä ja teknologista kehitystä siltä osin kuin tarpeellista. Tavoitteena on, että päivitykset valmistuisivat vuonna 2024.

Uusiutuvien polttoaineiden kestävyyslain muutosesitys valmisteltiin ja annettiin eduskunnalle syksyllä 2023. Laissa määritellään kestävyyskriteerit uusiutuville polttoaineille. Hallitusohjelman kirjausten mukaisesti valmisteltiin syksyllä muutosesitys, jonka mukaan vuoden 2024 uusiutuvien polttoaineiden jakeluelvoitetta alennettaisiin 13,5 %:iin. Muutoksella pyritään hillitsemään liikennepolttoaineiden hintojen nousua.

Tuulivoimarakentamisen edistämistä itäisessä Suomessa selvitettiin selvitysmiehen toimesta. Tarkasteluun kuuluivat keinot rakentamista rajoittavien esteiden ja erityisesti maanpuolustuksen tarpeista johtuvien rajoitteiden vähentämiseksi.

Energiatehokkuussopimukset ovat tärkeä osa Suomen energia- ja ilmastostrategiaa. Ne ovat ensisijainen keino edistää energian tehokasta käyttöä Suomessa. Sopimusten avulla toteutetaan EU:n energiatehokkuusdirektiivin asettamia energiatehokkuusvelvoitteita ja seurataan tavoitteiden toteutumista. Nykyinen sopimuskausi kestää vuoden 2025 loppuun asti. Työ- ja elinkeinoministeriö on tukenut yhteensä noin 120 miljoonalla eurolla energiatehokkuussopimukseen liittyneiden yritysten ja yhteisöjen energiatehokkuusinvestointeja vuosina 2017–2022. Tukea on myönnetty noin 1200 hankkeelle, jotka eivät olisi toteutuneet ilman tukea.

EU:n sähkömarkkinadirektiivin mukainen energiamarkkinariitalautakuntaa koskeva laki tuli voimaan syksyllä 2023. Valtioneuvosto nimitti energiamarkkinariitalautakunnan ensimmäiselle toimikaudelle. Energiamarkkinariitalautakunta on riippumaton ja puolueeton muiden loppuasiakkaiden kuin kuluttajien vireille saattamia sähkömarkkinariita-asioita käsittelevä oikeussuojaelin. Lautakunta antaa ratkaisuosituksia yksittäisiin riitakysymyksiin, joita muut loppuasiakkaat kuin kuluttajat saattavat lautakunnan käsittelemään. Käsiteltävät asiat voivat koskea sähköalan yritysten ja loppuasiakkaiden välisiä oikeuksia ja velvollisuuksia tai sähkösovimuksia.

T&k-menot kasvoivat 5,9 % vuonna 2022 vuoden 2021 tasoon nähden ja olivat 7,9 miljardia euroa vuonna 2022 (2,95 % BKT:sta). Inflaatio huomioiden, reaalin muutos oli vain 0,6 %.

Yritysten t&k-menot jäivät reaalisesti hieman alle vuoden 2021 tason. Teollisuudessa yritysten t&k-menot ovat kasvaneet nimellisesti 11 %, mutta palvelualoilla menot laskivat vajaa 4 %. Kokoluokittain tarkasteltuna t&k-menot laskivat eniten pk-yrityksillä, reilut 11 % vuoteen 2021 verrattuna. Sekä volyymina että suhteellisesti suurinta kasvu oli yli 500 henkilön yrityksillä, joiden t&k-menot kasvoivat 336 miljoonaa euroa edellisvuoteen nähden (12 %).

Business Finlandin asiakasyritykset ovat keskimäärin lisänneet t&k-toimintaansa yleistä linjaa enemmän. Asiakasyritykset, jotka saivat rahoituspäätöksen vuonna 2021, kasvattivat t&k-menojaan vuonna 2022 yhteensä 16 % vuoteen 2021 verrattuna. 10–49 henkilön yritysten t&k-menoissa oli kasvua 16 %, mutta muilla Business Finlandin asiakkaina olevilla pk-yrityksillä t&k-menot olivat laskusuunnassa (nimellisesti pk-yrityksillä +1,9 %). Yli 500 henkilön yritykset sen sijaan kasvattivat t&k-menoja lähes 300 miljoonalla eurolla (19 %).

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla Business Finland -kokonaisuuden tehtäviin kuuluvat tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan rahoitus yritysten ja soveltavan julkisen tutkimuksen hankkeille sekä TKI-toiminnan aktivointi, yritysten viennin ja kansainvälistymisen edistäminen, ulkomaisten investointien ja osaajien maahanmuuton edistäminen Suomeen sekä Suomeen suuntautuvan kansainvälisen matkailun edistäminen. Business Finlandille vuodelle 2023 asetetut keskeiset vaikuttavuustavoitteet koskivat 1) talouden kasvun tukemista edistämällä asiakkaiden kehittymistä globaalisti erittäin menestyviksi yrityksiksi, 2) kestävän kehityksen edistämistä auttamalla asiakkaita kestävien ratkaisujen ja toiminnan kehittämisessä sekä 3) kilpailukyvyyn vahvistamista kannustamalla asiakkaita liiketoiminnan rohkeiksi uudistajiksi.

Laki Innovaatorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain muuttamisesta (503/2023) tuli voimaan 1.5.2023. Lain muutosten tavoitteena oli erityisesti Business Finland -osakeyhtiön hoitamista julkisista hallintotehtävistä säättäminen lain tasolla sen varmistamiseksi, että sääntely täyttää perustuslaissa säädetyt vaatimukset. Lain voimaantulon jälkeen osa Business Finland Oy:n tehtävistä ja henkilöstöstä siirretään rahoituskeskukseen vuoden 2024 loppuun mennessä. Pääosa tehtävien ja henkilöstön siirroista toteutettiin vuoden 2023 aikana.

Vuoden 2023 aikana työ- ja elinkeinoministeriö on toteuttanut EU:n elpymis- ja palautumistukivälineen (RRF) kehyksessä tehtäviä investointeja ja uudistuksia yhteistyössä TEM-konsernin muiden toimijoiden kanssa. RRF-panostukset työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla edistävät erityisesti puhdasta siirtymää sekä työllisyyttä ja osaamisen vahvistamista. RRF-panostukset toteutetaan osana valtioneuvoston vuonna 2021 hyväksymää Suomen kestävän kasvun ohjelmaa. Valtioneuvosto hyväksyi 5.10.2023 ehdotuksen Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman REPowerEU-osioksi. EU pyrkii REPowerEU-suunnitelmallaan katkaistaan riippuvuuden Venäjän fossiilisista polttoaineista ja nopeuttamaan siirtymää puhtaaseen energiaan. Suomen suunnitelmaan EU:n neuvoston päätöksellä 5.12.2023 lisätty REPowerEU-osio kohdentuu ympäristöluvituksen vauhdittamiseen, puhtaan energian tutkimukseen ja puhtaan siirtymän investointeihin. Suomi saa REPowerEU-rahoitusta enintään 127 miljoonaa euroa. Tämän lisäyksen myötä RRF-kokonaispanostukset Suomessa vuoteen 2026 asti ovat 1,95 miljardia euroa, josta 1,10 miljardia euroa työ- ja elinkeinoministeriön talousarviomomentin puitteissa toteutettaviin toimenpiteisiin.

Työllisyys ja yrittäjyys

Vuonna 2023 työttömyysaste nousi 7,2 %:iin. Työttömien työnhakijoiden määrä nousi vuoden 2022 keskimäärin 249 700 hengestä vuonna 2023 keskimäärin 259 600 henkeen. Työttömyyden noususta 4 700 henkeä eli liki puolet johtui lomautusten kasvusta, joka ajoittui erityisesti syksylle. Vaikka pitkäaikaistyöttömyys edelleen laski vuositasona, kääntyi työmarkkinatilanne kokonaisuutena suhdanteen mukana heikompaan suuntaan. Vuositasona työllisyystilanteen muutokset olivat kuitenkin vielä suhteellisen vähäisiä.

Osaamisen ja työvoiman kohtaannon parantamiseksi ja työelämän kehittämiseksi on toimeenpantu jatkuvan oppimisen uudistuksen linjauksia. Toimeenpano on tapahtunut pääosin RRF-rahoitusta hyödyntäen. Jatkuvan oppimisen digitaalisen palvelukokonaisuuden toteuttamista jatketaan vuoteen 2025 asti. TYÖ2030-ohjelman toimeenpanoa ja toimivien mallien jalkauttamista jatketaan hallitusohjelman mukaisesti. Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa työelämän kehittämisstrategian laatimisesta. Tiivistä poikkihallinnollista yhteistyötä on jatkettu RRF-hankkeiden toimeenpanossa, kuten ennakointitoiminnassa, digitaalisten ekosysteemien edistämässä sekä elinikäisen ohjauksen kehittämisessä ja osaamisen tunnistamisessa. Ohjaamoiden toiminnan tukemiseksi kunnilla on ollut käytettävissä RRF -määrärahoja.

Työvoimabarometrin (entinen Ammattibarometri) arviointien mukaan suurta pulaa osaavasta työvoimasta on terveydenhuollon ja sosiaalityön ammateissa. Vaikein tilanne on sairaanhoitajien, lähihoitajien, lastentarhanopettajien, yleislääkäreiden, sosiaalityön erityisasiantuntijoiden ja lastenhoitotyöntekijöiden osalta. Terveys- ja sosiaalialan ammattien osuus työvoimapula-ammateissa on suuri. Top-15 -listalle ovat uusimmissa arvioinneissa nousseet terveydenhuollon ja sosiaalialan ammattien ulkopuolelta sovellussuunnittelijat, tarjoilijat, koneenasentajat ja koneistajat, konepaja- ja metallituotteiden kokoonpanijat, vartijat, ravintola- ja suurtaloustyöntekijät sekä hallinnon ja elinkeinojen kehittämisen erityisasiantuntijat.

Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikalla tuetaan työvoiman osaamisen kehittämistä ja yritysten kasvua, alkavaa yritystoimintaa sekä torjutaan työttömyyttä ja työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmia. Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikan toimia kohdennettiin työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaantoon, yrittäjyyden edistämiseen sekä nuoriso- ja pitkäaikaistyöttömyyden alentamiseen.

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman mukaan hallituksen tavoitteena on 80 prosentin työllisyysaste vuoteen 2031 mennessä. Myös tehtyjen työtuntien määrää pyritään kasvattamaan. Hallitus toteuttaa uudistuksia työllisyyden nostamiseksi vähintään 100 000 työllisellä. Työllisyyden kasvulla tavoitellaan julkisen talouden

vahvistumista yli 2 miljardilla eurolla. Tavoitteiden saavuttamiseksi hallitus toteuttaa laajan kokonaisuuden uudistuksia, joilla muun muassa parannetaan työnteon kannustimia, yksinkertaistetaan sosiaaliturvajärjestelmää, helpotetaan työllistämistä, kehitetään kansainvälistä rekrytointia, lisätään paikallista sopimista työmarkkinoilla, parannetaan työhyvinvointia sekä työn ja perheen yhteensovittamista ja jatketaan työvoimapalveluiden uudistamista.

Vuonna 2023 työttömyysaste nousi 7,2 %:iin. Työttömien työnhakijoiden määrä nousi vuoden 2022 keskimäärin 249 700 henkilöstä vuoden 2023 keskimäärin 259 700 henkilöön. Nousua aiheutui sekä työttömien että lomautettujen määrän kasvusta.

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla työllisyysmäärärahaa käytettiin yhteensä 304,4 miljoonaa euroa. Lisäksi palkkatuetta työtä ja starttirahaa rahoitettiin sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan rahoituksella yhteensä noin 169 miljoonaa euroa. Lisäksi julkisiin työvoimapalveluihin käytettiin työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla 1,1 miljoonaa euroa työurien pidentämiseen budjetoitua määrärahaa. Lisäksi vuoden 2018 alusta tutkintoon johtavaa ammatillista työvoimakoulutusta on rahoitettu opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan määrärahoista. Kokonaan työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan ulkopuolisen rahoituksen piirissä oli keskimäärin arviolta noin 64 000 henkilöä.

Aktivointiasteeseen laskettavissa palveluissa olleiden määrä kasvoi vuonna 2023 edelliseen vuoteen verrattuna noin 1 300 henkilöllä. Työttömien määrän kasvusta johtuen aktivointiaste laski 30,6 %:sta 30,1 %:iin. Palveluiden jälkeinen työttömyys kasvoi kaikkien työ- ja elinkeinoministeriön seuraamien palveluiden kohdalla, erityisesti työvoimakoulutuksen ja palkkatuetun työn jälkeinen työttömyys.

Uusia avoinna olevia työpaikkoja ilmoitettiin TE-toimistoihin vuonna 2023 noin 30 % vähemmän kuin vuonna 2022. Uusien avointen työpaikkojen määrä oli ollut edeltävien kahden vuoden aikana historiallisen korkea. Vuonna 2023 uusia avoimia työpaikkoja ilmoitettiin noin 5 % enemmän kuin vuonna 2019. Työnantajien kokemien rekrytointiongelmien määrä vähentyi vuonna 2023. Vuoden 2023 kolmella ensimmäisellä neljänneksellä kaikista työvoimaa hakeneista toimipaikoista rekrytointiongelmia koki 50 % (vrt. 53 % vuoden 2022 kolme ensimmäistä neljänneistä).

Vuonna 2023 ELY-keskukset myönsivät yrityksen kehittämisavustuksia 1 048 pk-yritykselle kasvua, uudistumista, vähähiilisyttä ja digitaalisuutta edistäviin kehittämis- ja investointihankkeisiin yhteensä 175,6 miljoonaa euroa sekä toimintaympäristön kehittämisavustusta pk-yritysten toimintaedellytyksiä parantaviin 58 hankkeisiin 13,1 miljoonaa euroa. Avustuksista pääosa eli 176,9 miljoonaa euroa myönnettiin

EU:n alue- ja rakennepoliitiikan ohjelman 2021–2027 (Uudistuva ja Osaava Suomi 2021–2027) määrärahoista. Kansallisista momentin 32.30.42. (Yritysten kehittämishankkeiden tuleminen) mukaisista valtuuksista myönnettiin 9,5 miljoonaa euroa. Lisäksi momentille 32.30.42. vuodelle 2023 osoitetuista Brexit-mukautusvarauksen mukaisista varoista myönnettiin 0,46 miljoonaa euroa ja EU:n elpymis- ja palautumistukivälineestä (RRF) rahoitettavan kasvun kiihdyttämisohjelman mukaisia avustuksia myönnettiin 1,8 miljoonaa euroa.

Vuonna 2023 myönnetyllä yrityksen kehittämisavustuksella arvioidaan vaikutettavan noin 1,9 miljardin euron liikevaihdon kasvuun sekä yli 6 200 uuden työpaikan syntymiseen tuetuissa yrityksissä.

Vuonna 2023 ELY-keskukset myönsivät lisäksi yritystoiminnan kehittämispalveluja pk-yritysten liiketoiminnan nykytilan arviointiin, liiketoiminnan strategiseen kehittämiseen ja yritysten avainhenkilöiden liiketoimintaosaamisen koulutukseen momentin 32.30.51. (Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut) määrärahoista 3 853 päätöksellä yhteensä noin 16,8 miljoonaa euroa, jakautuen 463 analyysipalvelua koskevaan päätökseen, 3 359 konsultointipalvelua koskevaan päätökseen sekä 31 avainhenkilöiden koulutusohjelmien käynnistämispäätökseen.

Vuonna 2023 jatkettiin TE-Digi -hankkeen toimeenpanoa. Hankkeen tavoitteena on lainsäädännön edellyttämien TE-viranomaispalvelujen digitalisoiminen ja kohtaantoa helpottavan rekrytoinnin palvelualusta Työmarkkinatorin jatkokehittäminen. TE-asiantuntija tietojärjestelmän eri osa-alueiden tuotantoon vieminen toteutetaan vaiheittain. Ensimmäinen tuotantoon vieminen oli maaliskuussa 2023 sisältäen työttömyysturvaan liittyvät toiminnallisuudet kuten työvoimapolitiittisen lausunnon antamisen, selvityspyynnön laatimisen ja siihen vastaamisen sekä maksarajapinnan kautta tapahtuvan tiedonvaihdon työttömyysetuuden maksajien ja työvoimaviranomaisen välillä. Toinen julkaisu toteutettiin marraskuussa 2023, jolloin tuotantoon vietiin työllistymissuunnitelman ja sen korvaavan suunnitelman laatimiseen liittyvät toiminnallisuudet. Syyskuussa 2024 tuotantoon viedään asiakkuudenhallinta ja siihen liittyvät toiminnallisuudet kuten työnhaun aloitus, muutos ja päätös. Lisäksi asiakastietojen päätietokanta siirtyy URA-tietokannasta A-TMT:n H-ATV-tietokantaan. TE2024 uudistuksen vaatimien tietojärjestelmämuutosten toteuttaminen ja TYP-järjestelmän sisällyttäminen osaksi A-TMT:ta on tullut uusina kokonaisuuksina hankkeen tehtäväksi hankekauden aikana. Hanke päätetään A-TMT -järjestelmän 3.0 käyttöönottoon ja hankekausi päättyy vuoden 2024 loppuun. Hankekauden päättymiseen mennessä URA-järjestelmästä on korvattu noin 80 % A-TMT- ja YA-järjestelmillä. Vuoden vaihteessa 2024–2025 järjestelmässä tullaan tekemään asiakastietojen siirrot TE24 uudistusta varten nykyisiltä työvoimaviranomaisilta uusille työvoimaviranomaisille.

TE 2024-uudistuksen valmistelu

Eduskunta hyväksyi maaliskuussa 2023 TE-palvelu-uudistuksen lakipaketin (muun muassa laki työvoimapalveluiden järjestämisestä (380/2023), laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä (381/2023), laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden muiden siihen liittyvien lakien toimeenpanosta (383/2023). Työ- ja elinkeinoministeriö valmisteli uudistusta koskevan hallituksen esityksen (HE 207/2022). Julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu siirtyy kunnille vuoden 2025 alusta.

Uudistuksen tavoitteena on luoda palvelurakenne, jonka avulla voidaan edistää yhä paremmin työntekijöiden nopeaa työllistymistä, lisätä TE-palveluiden tuottavuutta, saatavuutta, vaikuttavuutta ja monipuolisuutta yhdenvertaisesti eri alueilla. Myös kotoutumisen edistämisestä annetun lain (681/2023) uudistus tulee voimaan samanaikaisesti. Uudistuksen tavoitteena on tehostaa maahanmuuttaneiden kotoutumista ja työllistymistä, vahvistaa osallisuutta yhteiskunnassa, lisätä tasa-arvoa ja hyvinvointia ja edistää hyviä väestösuhteita. Kotoutumislain uudistus kytkeytyy TE-palvelut 2024 -uudistukseen, ja uudistusten toimeenpano on yhteen sovitettu.

Työ- ja elinkeinoministeriö asetti valtakunnallisen TE-palvelut 2024- ja KOTO24-uudistusten toimeenpanoa tukevan neuvottelukunnan. Neuvottelukunnan tehtävänä on edistää sidosryhmien välistä yhteistyötä ja vuoropuhelua TE-palvelut 2024- ja KOTO24 -uudistusten siirtymävaiheessa. Neuvottelukunnan tehtävänä on osaltaan edistää tarvittavien yhteistyörakenteiden muodostumista. Neuvottelukunta seuraa uuden palvelurakenteen ja -järjestelmän muodostumista suhteessa uudistusten tavoitteisiin. Neuvottelukunnan puheenjohtajana toimii kansliapäällikkö.

Toimeenpanoa tukevan neuvottelukunnan toimikausi päättyy 31.12.2024. Sen jälkeen järjestämislain mukaan valtiolla on kokonaisvastuu työllisyydestä ja työvoimapalvelujärjestelmän toimivuudesta. Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa työvoimapalvelujen yleisestä ohjauksesta, kehittämisestä ja valvonnasta sekä seurannasta ja arvioinnista. Valtioneuvosto asettaa hallituskausittain työllisyyden edistämisen valtakunnalliset tavoitteet ja työ- ja elinkeinoministeriön yhteyteen asetetaan pysyvä työllisyyden edistämisen valtakunnallinen neuvottelukunta (järjestämislaki 22 §). Pysyvä neuvottelukunta asetetaan vuoden 2025 alussa.

Uudistusten toimeenpanon valtakunnallista valmistelu käynnistettiin työ- ja elinkeinoministeriön asettamissa teemakohtaisissa valmisteluryhmissä. Ryhmät ovat (suluissa toimikaudet):

TE24 Rahoitus ja budjetointi -toimeenpanoryhmä (1.3.2023–30.5.2025)

Työryhmän tehtävänä on

- arvioida ja seurata uudistuksen suoria muutuskustannuksia,
- valmistella rahoitusmallin toimeenpanoa,
- kunnille siirtyvien työvoimapalveluiden kustannusarvio,
- siirtymäajan rahoitus,
- kunnille siirtyvän työttömyysturvan rahoitusvastuu ja sen mukainen kuntakompensaatio,
- käsitellä valtion talousarviossa siirtomäärärahamomenteilla vuodelle 2025 siirtyviä määrärahoja koskevat menettelyt,
- seurata työttömyysturvan kuntalaskutuksen toimeenpanon valmistelua ja
- osaltaan valmistella työllisyyden edistämisen valtakunnallisessa neuvottelukunnassa käsiteltäviä asioita, kuten lainsäädännön toimivuuden seurantaa rahoituksen näkökulmasta ja julkistaloudellisten vaikutusten arviointia.

TE24 Ohjaus ja tiedolla johtamisen työryhmä (1.3.2023–31.5.2025)

Työryhmän tehtävänä on

- työllisyyden edistämisen valtakunnallisten tavoitteiden valmistelu sekä seurannan ja tietopohjan kuvaaminen,
- työllisyyden edistämisen aluekeskustelujen järjestämisen kuvaus, keskusteluissa tarvittavan tietopohjan ja keskusteluihin osallistuvien vastuiden määrittäminen,
- yhteensovittaminen kansainvälisen rekrytoinnin ja kotoutumisen valtakunnallisten tavoitteiden valmisteluun sekä seurannan ja tietopohjan kuvaamiseen,
- työllisyyden edistämisen valtakunnallisen neuvottelukunnan toimintojen, tavoitteiden, tietopohjan sekä jaostojen valmistelu yhteistyössä muiden työ- ja elinkeinoministeriön asettamien valtakunnallisten valmisteluryhmien sekä muiden keskeisten tahojen kanssa, neuvottelukunnan valmistelun koordinointi,
- neuvottelumenettelykäytäntöjen laatiminen ja
- tukea ohjaukseen liittyvien asetusten valmistelua.

TE24 Palvelut ja digitalisaatio -työryhmä (20.3.2023–31.5.2025)

Työryhmän tehtävänä on

- muodostaa tiekartta tukemaan viitearkkitehtuuri- ja muuta arkkitehtuurityötä ja varmistamaan palveluiden sekä tietojärjestelmien hallitun käyttöönoton onnistuminen kunnissa ja työllisyysalueilla,
- tukea kuntia ja työllisyysalueita oikea-aikaisen tiedon avulla tiekartan toimeenpanossa sekä digitalisaatioon ja palvelujen tuotantoon liittyvissä muutoksissa,
- suunnitella yhteisen palvelu- ja järjestelmäkehityksen organisointi ja toimintatavat sekä hallinnointimenettelyt,
- tunnistaa ja seurata toimeenpanoon liittyviä riskejä ja laatia riskienhallintasuunnitelma,
- tuottaa tietoa ja tarjota tilannekuvaa palveluista työvoima- ja yrityspalvelujen, ml. kansainvälisen rekrytoinnin ja kotoutumisen edistämisen palvelut, toimeenpanoa valmisteleville kunnille ja työllisyysalueille sekä muille valmisteluun osallistuville keskeisille tahoille ja
- tunnistaa muutoksen vaikutukset sekä kunnissa että valtiolla.

TE24 Sote-yhdyspinnat -työryhmä (1.3.2023–31.5.2025)

Työryhmän tehtävänä on

- tuottaa tietoa työvoimapalvelujen toimeenpanoa valmisteleville ja hyvinvointialueen työllisyydenhoitoon ja kotoutumisen edistämiseen liittyville yhdyspintatyöstä vastaaville tahoille,
- muodostaa tiekartta yhdyspintojen rakentamiselle alueita valmisteleville tahoille,
- tukea toimeenpanon valmistelutahoja ja hyvinvointialueiden vastuutahoja tiekartan toimeenpanossa esim. visualisoimalla/ tuottamalla tiekartasta materiaalia tulevien työllisyydenhoidon ja hyvinvointialueiden käyttöön ja
- tuottaa tilannekuvaa yhdyspintojen valmistelun tilanteesta tehtäväkokonaisuuksittain sekä tunnistaa ja seurata toimeenpanoon liittyviä riskejä.

TE24 Toimitilat ja omaisuus -työryhmä (1.2.2023–31.5.2025)

Työryhmän tehtävänä on

- laatia nykytilan kuvaus toimitiloista,
- valmistella ohjeistus ja toimintamalli toimitiloihin ja toimitilapalveluihin liittyvien sopimus siirtoon tai päättämiseen,
- tunnistaa tulevat sopimuskumppanit,
- valmistella ohjeistus omaisuuden siirtoon (irtaimisto, siirtykö tilojen mukana),
- huomioida julkisen hallinnon strategia (valtiovarainministeriön palveluverkkohanke),
- valmistella ict-palvelusopimukseen liittyvä ohjeistus (työasemat, tietoliikenne, ohjelmistot),
- muihin TE-palvelujen tiloihin liittyvä valmistelu: monialaiset yhteispalvelut, Ohjaamot, VIRTU-pisteet ja
- valmistella sopimusmallit (Senaatin tilojen osalta) työvoimaviranomaisille.

TE24 Hankinnat -työryhmä (1.10.2022–31.3.2025)

Hankinnat-työryhmä valmistelee ELY-keskuksille yhteisen valtakunnallisen toimintamallin muun muassa seuraavien kysymysten tueksi:

- mihin saakka ELY-keskukset voivat tehdä hankintasopimuksia ja optioita (tarkastelu palveluittain);
- ohjeet hankintojen suunnitteluun tuleville vuosille, yhteistyössä kuntien kanssa;
- hankintasopimukseen tarvittavat siirtymälauseet;
- määrärahojen käyttö, jos hankittu palvelu jatkuu vuodelle 2025;
- nykyiset valtakunnalliset, yliaalueelliset hankinnat, ÄRM-tilanteet.

TE24 Muutosvalmennuksen ohjausryhmä (1.11.2022–30.4.2024)

Työryhmän tehtävänä on linjata ja ohjata valtion ja kuntien muutoksen kohteena olevan henkilöstön yhteisen muutosvalmennuksen suunnittelua ja toteutusta. Muutosvalmennuksen keskeisenä tavoitteena on rakentaa hyvää yhteistyötä valtio- ja kuntatoimijoiden välillä ja samalla tukea henkilöstön osaamista, motivaatiota sekä voimavaroja muutoksessa. Yhteistä muutosvalmennusta voidaan toteuttaa muun muassa erilaisilla yhteistyöfoorumeilla, tapaamisissa ja digialustoilla.

TE24 Toimeenpanon koordinaatioryhmä (1.3.2023–31.5.2025)

Koordinaatioryhmän tehtävänä on TE-palvelut 2024- ja KOTO24 -uudistusten toimeenpanon valmistelun ja toteutuksen kokonaiskoordinaatio ja sujuvaan siirtymään liittyvät moninaiset käytännön kysymykset. KEHA24-valmistelun eteneminen huomioidaan osana kokonaiskoordinaatiota. Toimeenpanon koordinaatioryhmä varmistaa, että valmistelun alatyöryhmät edistävät toimeenpanoa tehtäviensä mukaisesti ja tuovat panoksensa toimeenpanoon sekä alueellisen valmistelun tueksi oikea-aikaisesti.

Toimeenpanon koordinaatioryhmä mm.

- valmistelee toimeenpano-ohjelman yhdessä kuntien, TE-toimistojen, ELY-keskusten, KEHA-keskuksen, henkilöstön edustajien ja muiden keskeisten tahojen kanssa,
- seuraa toimeenpanon toteutumista ja päivittää uudistuksen kokonaistiekarttaa,
- huolehtii uudistuksen riskienhallinnasta ja viestinnästä kokonaisuuden näkökulmasta,
- tuo esiin toimeenpanoon mahdollisesti liittyviä haasteita ja edistää niiden ratkaisemista sekä
- varmistaa osaltaan uudistuksen sujuvan toimeenpanon ja raportoi toimeenpanon etenemisestä kokonaisuudessaan.

Lisäksi järjestämisvastuun hallitun siirtymän tueksi perustettiin viestintäverkosto, joka huomioi valtakunnallisissa valmisteluryhmissä esiin nousevat viestintätarpeet sekä henkilöstöverkosto, joka toimii Muutosvalmennuksen ohjausryhmän alla vastaten muun muassa yhteisten henkilöstöpoliittisten näkemysten tukemisesta.

Toimeenpanoa tukevia työ- ja elinkeinoministeriön valmisteluvastuulla olevia tuotoksia olivat muun muassa toimeenpanon käsikirjan ensimmäinen versio, toimeenpanon tiekartta, keväällä ja syksyllä julkaistut alueelliset tietopaketit sekä TE-hallinnon organisaatioiden ja kuntien valmistelun tueksi avattu aineistopankki tiedon jakamiseksi valtakunnallisten valmisteluryhmien työskentelystä ja tuotoksista. Työ- ja elinkeinoministeriö järjesti kaksi valtakunnallista webinaaria TE24- ja KOTO24-uudistuksista. Molempiin webinaareihin osallistui yli 3 600 kuulijaa edustuen laajasti kuntia, TE-hallinnon organisaatioita ja eri sidosryhmiä. Keväällä 2023 työ- ja elinkeinoministeriö järjesti yhteistyössä ELY-keskusten ja KEHA-keskuksen kanssa alueelliset yhteistyö- ja seurantakeskustelut kunnille. Keskustelujen tavoitteena oli tukea kuntia työllisyysalueiden muodostamisessa.

Kunnat ilmoittivat tulevista työllisyysalueista ja toimittivat myös mahdolliset poikkeuslupahakemuksensa työ- ja elinkeinoministeriölle 31.10.2023 mennessä. Työ- ja elinkeinoministeriö yhteistyössä valtiovarainministeriön kanssa käsitteli kuntien ilmoitukset ja hakemukset marraskuun 2023 aikana, jonka jälkeen käynnistettiin kuulemiskierros niiden kuntien osalta, joiden poikkeuslupahakemusta ei voitu hyväksyä.

Kuntakokeilut

Vuonna 2021 käynnistyneett työllisyyden kuntakokeilut jatkuivat vuonna 2023. TE-palvelut 2024 uudistuksen myötä kokeilulakia (1269/2020) jatkettiin kesäkuusta 2023 vuoden 2024 loppuun saakka, jotta TE-palvelun järjestämisvastuu siirtyisi sujuvasti kuntien vastuulle tammikuussa 2025. Työ- ja elinkeinoministeriö valmisteli hallituksen esityksen kokeilulain jatkamisesta.

Kokeilukuntia on 118. Kokeilulailla siirrettiin kuntiin valtion työvoimapalveluista henkilöasiakkaan palveluohjaus ja neuvonta, erilaisten tukien myöntämisen tehtäviä (palkkatuki, starttiraha, matka- ja yöpymiskustannusten korvaukset, kulukorvaus), päätökset työnhakijan omaehtoisen opiskelun tukemisesta työtömyysetuudella ja tukemisen lakkaamisesta sekä kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa tarkoitetun omaehtoisen opiskelun tukemisesta ja tukemisen lakkaamisesta. Kokeilualue voi myös ottaa vastaan ja julkaista työnantaja- ja yritysasiakkaan ilmoituksen avoimesta työpaikasta sekä esitellä työnhakijoita. Kokeilujen toiminnassa on vuoden 2023 aikana alkanut näyttäytyä valmistautuminen työvoimapalvelujen siirtoon. Vuonna 2023 kokeilukunnat ovat alueillaan osallistuneet myös työllisyysalueiden muodostamisneuvotteluihin.

Kokeilujen seuranta ja arviointia jatkettiin edellisvuosien tapaan. Tilastokatsauksia kokeilujen etenemisestä julkaistiin työ- ja elinkeinoministeriön verkkosivuilla ja valtakunnallinen asiakastytyväisyyskysely toteutettiin kvartaaleittain. Kuntakokeiluista toteutettiin VN TEAS-arviointitutkimus ajalla 2021–2023. Arvioinnin toinen väliraportti julkaistiin tammikuussa 2023 ja loppuraportti valmistui joulukuussa 2023 (julkaistaan tammikuussa 2024). VN TEAS -rahoituksen enimmäiskesto 3 vuotta ei mahdollistanut arvioinnin jatkamista vuodelle 2024. Työ- ja elinkeinoministeriön ja Kuntaliiton yhteisesti kokeilujen toimeenpanon tueksi palkkaama projektikoordinaattori laati kokeilujen kokemuksista ja opeista raportin, joka julkaistiin vuoden 2023 lopulla. Kokeilujen kansallinen ohjausryhmä toimi syyskuun 2023 loppuun asti, minkä jälkeen se muutettiin kokeilujen seurantaryhmäksi.

Työ- ja elinkeinoministeriö osallistui yhdessä opetus- ja kulttuuriministeriön, sosi-aali- ja terveystieteiden sekä valtiovarainministeriön kanssa jatkuvan oppimisen parlamentaarisen uudistuksen linjausten toimeenpanoon. Hanke päättyi hallituskauden lopussa 31.3.2023, mutta linjausten toimeenpano jatkuu PM Orpon hallituskaudella. Toimeenpano on vahvasti sidoksissa RRF-rahoitukseen ja jatkuu pääosin vuoden 2024 loppuun asti, mutta osin myös vuoden 2025 puolelle (jatkuvan oppimisen digitaalinen palvelukokonaisuus) Toimintavuonna uudistettiin erityisesti ennakkoinnin työvälineitä, kun Ammattibarometri uudistettiin Työvoimabarometriksi. Myös muut RRF-hankkeet, kuten ohjauspalveluiden kehittäminen, jatkuvan oppimisen digitaalinen palvelukokonaisuus ja työelämässä kertyvän osaamisen tunnistamisen hankkeet etenivät suunnitellusti.

Heinäkuun 2023 alusta tuli voimaan palkkatukiudistus, joka käsitti muutoksia palkkatuen myöntämisen edellytyksiin, tuen määrään, keston sekä muihin ehtoihin. Uudistuksen tavoitteena oli yksinkertaistaa palkkatukea koskevia säännöksiä ja lisätä siten palkkatuen käyttöä erityisesti yrityksissä. Palkkatuen käytön lisäämisellä yrityksissä pyritään lisäämään palkkatuen vaikuttavuutta ja nostamaan tätä kautta työllisyysastetta. Muutoksilla pyritään yksinkertaistamaan palkkatukea ja sen maksatusta. Samassa yhteydessä kumottiin laki sosiaalisista yrityksistä lain vähentyneen merkityksen vuoksi. Lisäksi käyttöön otettiin uusi 55 vuotta täyttäneiden työllistämistuki, joka oli osa pääministeri Marinin hallituksen päätöskokonaisuutta, jolla on tarkoitus edistää 55 vuotta täyttäneiden työllistymistä ja työssä jaksamista.

Vuonna 2022 käynnistynyt Kaakkois-Suomen TE-toimiston koordinoima rekrytointitukikokeilu päättyi vuoden 2023 lopussa. Rekrytointituki on ensimmäistä työntekijää palkkaavalle yritykselle työntekijän palkkakustannuksiin maksettava rahallinen tuki. Kokeiltavan rekrytointituen tavoitteena on madaltaa yritysten kynnystä ensimmäisen työntekijän palkkaamiseen ja siten edistää uusien työnantajayritysten syntymistä ja tätä kautta yritystoiminnan kasvua ja työllisyyttä. Kokeilun tavoitteena on hankkia tietoa siitä, onko tuella edellä mainittuja vaikutuksia. Kokeilu toteutettiin kontrolloituna kokeena, jossa kohdejoukkoon kuuluvista yrityksistä valittiin satunnaisotannalla kokeiluryhmä ja tälle verrokkiryhmä.

Niin kutsuttu pohjoismainen työvoimapalvelumalli astui voimaan 2.5.2022. Olen-naista mallissa on se, että työttömyyden alkuvaiheen palveluprosessi on aiempaa huomattavasti tiiviimpi. Palvelumalliuudistuksen yhteydessä työttömyysturvan seuraamusjärjestelmää uudistettiin siten, että otetaan käyttöön muistutus ja porraste-taan työttömyysturvan seuraamusjärjestelmää. Palvelumallin toimeenpanoa varten lisättiin TE-palvelujen resursseja noin 70 miljoonalla eurolla vuodessa, mikä tarkoittaa asiakaspalvelun vahvistamista noin 1200 asiantuntijalla. Uudistuksen on arvioitu kasvattavan työllisyyttä noin 9 500–10 000 työllisellä vuoteen 2025 mennessä.

Uutta asiakaspalvelumallia koskevan lain hyväksymisen yhteydessä eduskunta on edellyttänyt (EV 212/2021 vp), että hallitus seuraa tarkasti uuden asiakaspalvelumallin vaikutuksia työllisyyden kehittymiseen, palvelun onnistumiseen ja kuntakokeilujen edistymiseen sekä resurssien riittävyyteen ja niiden kohdentamisen onnistumiseen. Lisäksi hallitus seuraa tarkasti TE-toimistojen ja kokeilukuntien määrärahan riittävyyttä laadukkaiden palveluiden järjestämiseksi. Lisäksi hallitus ryhtyy toimenpiteisiin työvoimapalveluita ja työttömyysturvaa koskevan sääntelyn ymmärrettävyyden ja ennakoitavuuden parantamiseksi sekä antaa asiassa selvityksen työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle.

Työ- ja elinkeinoministeriö on laatinut eduskunnan edellytysten mukaisen selvityksen pohjoismaisen työvoimapalvelumallin toimeenpanosta ja toimivuudesta. Selvitys on toimitettu eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle 19.12.2023. Selvityksen liitteenä on työ- ja elinkeinoministeriön toimeksiannosta tehty selvitys työvoimapalveluita ja työttömyysturvaa koskevan sääntelyn ymmärrettävyydestä ja ennakoitavuudesta.

Selvityksen tulosten perusteella pohjoismaisen palvelumallin toimeenpanossa on 2023 syyskuuhun mennessä jääty noin kolmannes mallin edellyttämästä tasosta. Selvityksen tulosten valossa mallin mukaisen palvelun tarjoamisen voi nähdä onnistuneen sekä TE-toimistossa että kuntakokeiluissa, sillä niin henkilö- kuin yritysasiakkaiden yleinen asiakastyytyväisyys saamiinsa palveluihin on hyvällä tasolla. Sen sijaan selvityksen yhteydessä toteutettujen kyselytutkimusten perusteella pohjoismaisen työvoimapalvelumallin hyödyllisyys työllistymisen edistämässä on koettu heikoksi sekä asiakkaiden että työnvälitystä tekevien virkailijoiden keskuudessa. Palvelumallin työllisyysvaikutuksista on toistaiseksi haastavaa tehdä pitkälle meneviä johtopäätöksiä ilman tutkimusasetelmaan perustuvaa vaikuttavuustutkimusta. Resurssien riittävyyden arvioidaan olevan riittävällä tasolla uuden asiakaspalvelumallin toimeenpanoa silmällä pitäen. Arvio pitää sisällään sekä henkilöstöresurssit että toimitila- ja tietojärjestelmäkustannukset.

Eduskunnalle laaditun selvityksen lisäksi työ- ja elinkeinoministeriö seuraa säännöllisesti pohjoismaisen työvoimapalvelumallin toimeenpanon edistymistä erityisesti työnhakuvelvoitteen asettamisen sekä malliin liittyvien asiakastapaamisten järjestämisen osalta.

Aluekehittäminen ja EU:n alue- ja rakennepolitiikka

Alueiden kehittämisen ja rakennerahastopolitiikan toimien avulla on pyritty aiempien vuosien tapaan vahvistamaan talouskasvun edellytyksiä ja vihreää siirtymää sekä tuettu kasvu- ja työllisyystavoitteiden saavuttamista.

Erilaisten alueiden elinvoimaisuuden vahvistaminen ja potentiaalin hyödyntäminen edellyttävät alueiden kestävän kasvun mahdollisuuksien tukemista laaja-alaisesti eri toimenpitein.

Työ- ja elinkeinoministeriön välineitä kehitykseen vaikuttamiseksi ovat syksyllä 2021 voimaan tullut aluekehittämisen lainsäädäntö, valtioneuvoston aluekehittämispäätöksen toimeenpano, EU:n alue- ja rakennepolitiikkaan vaikuttaminen, rakennerahasto-ohjelmat, kaupunkipolitiikka sekä toimivat työvoima- ja yrityspalvelut.

Aluekehittämispäätöksessä 2020–2023 painotetaan vuorovaikutuksen lisäämisen merkitys eri toimijoiden kesken, jotta alueiden kehittäminen olisi mahdollisimman vaikuttavaa. Tavoitteiden saavuttamiseksi ministeriöt ovat laatineet toimeenpanosuunnitelman, jonka toteutusta seurataan vuosittain ja siitä raportoidaan alueiden uudistumisen neuvottelukunnalle (AUNE). Toimenpiteet ovat edenneet suunnitellusti, mutta niiden kokonaisvaikuttavuutta ei ole arvioitu. Aluekehittämispäätöksen 2024–2027 valmistelu käynnistettiin uuden hallitusohjelman pohjalta syksyllä 2023, valtioneuvosto päättää aluekehittämisen painopisteistä alkuvuodesta 2024.

Aluekehittämislainsäädännön mukaisten vuoden 2023 helmikuussa käydyissä aluekehittämisen keskusteluissa käsiteltiin vihreää- ja digisiirtymää, osaavan työvoiman saatavuutta ja kokonaisturvallisuutta ja huoltovarmuutta. Keskustelujen johtopäätösten toteutumista on seurattu sekä eri hallinnonalojen että maakuntien toimenpiteiden osalta. Keskustelut ovat edistäneet maakuntien liittojen ja valtioneuvoston yhteistä tilannekuvaa ja muun muassa kokonaisturvallisuuden ja huoltovarmuuden osalta ja edistäneet alueellisen ulottuvuuden tunnistamista ja yhteyttä kansallisiin tavoitteisiin ja toimenpiteisiin. Työ- ja elinkeinoministeri koordinoi poikkihallinnollisia keskusteluja ja niiden valmistelua ja toimeenpanoa sekä keskustelujen seurantaan ohjaa alueiden uudistumisen neuvottelukunta (AUNE).

Keskustelujen tavoitteena on vahvistaa aluekehittämisen vuorovaikutusta ja kumppanuutta valtioneuvoston ja maakuntien välillä. Keskusteluissa käsitellään laajasti sitä, miten maakunnissa on edetty aluekehittämispäätöksen ja maakuntaohjelman tavoitteiden suuntaan, yhteistyötarpeita maakunnissa sekä maakuntien ja valtion välillä. Keskustelunaiheina ovat muun muassa osaavan työvoiman saatavuus ja alueellinen liikkuvuus, digitalisaatio, saavutettavuus ja monipaikkaisuus sekä ilmastomuutoksen hillintä ja siihen liittyvä vihreä kasvu.

Keväällä 2023 käynnistettiin kansallisen aluekehittämisen toimintamallin arviointi, jonka ohjaavana kysymyksenä on, miten vaikuttavia ja tarkoituksenmukaisia aluekehittämisen osa-alueet (aluekehittämispäätös, aluekehittämisen keskustelut ja aluekehittämisen kansallinen koordinaatio ja yhteensovittaminen) rooleineen ja vastuineen ovat tavoitteiden kannalta sekä suhteessa käytettyihin resursseihin. Arviointi valmistuu helmikuussa 2024.

Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa aluekehittämisen ja kaupunkipolitiikan valmistelusta. Ministeriöiden kaupunkipoliittisia toimia koordinoi ja kehittää valtioneuvoston lokakuussa 2023 asettama kaupunkipolitiikan yhteistyöryhmä. Yhteistyöryhmän tärkeimpiin tehtäviin kuuluu edistää hallitusohjelman ja valtioneuvoston aluekehittämispäätöksen kaupunkipoliittisten linjausten toteutumista, koordinoita ministeriöiden kaupunkipoliittisia toimenpiteitä, kehittää valtion ja kaupunkiseutujen välisiä, kumppanuutta, yhteistyömuotoja ja sopimusmenettelyjä sekä edistää kaupunkiseutujen kansallista ja kansainvälistä verkostoitumista ja kokemusten vaihtoa. Lisäksi yhteistyöryhmä määrittää hallituskauden kaupunkipolitiikan tavoitteet ja painopisteet.

Kaupunkipolitiikkaa sekä valtion ja kaupunkien sopimuksellista yhteistyötä on vahvistettu suunnitellusti. Työ- ja elinkeinoministeriön johdolla on valmisteltu 16 kaupunkiseudun (18 kaupungin) kanssa hallitusohjelman mukaiset erilliset innovaatioekosysteemisopimukset julkisen ja yksityisen TKI-rahoituksen strategisesta kohdentamisesta globaalisti kilpailukykyisten ekosysteemien vahvistamiseksi. Sopimukset hyväksyttiin vuonna 2021 ja niiden toimeenpano on käynnissä. Valtion ja kaupunkien väliset ekosysteemisopimukset ovat olennainen osa kansallisen TKI-tiekartan uutta kumppanuusmallia, jonka tavoitteena on vahvistaa julkisen ja yksityisen sektorin välistä TKI-yhteistyötä. Hallitusohjelman mukaisesti käynnistettiin elokuussa 2023 kuuden suurimman kaupungin kanssa allianssiyhteistyö. Lisäksi käynnistettiin teemasopimusten valmistelu syksyllä 2023. Myös seutukaupunkiohjelman toimeenpano etenee ja toimeenpano-ohjelman päivittäminen on käynnistetty. Kaupunki-valtio kumppanuuden vahvistamista on jatkettu.

Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020 -Suomen rakennerahasto-ohjelman toimeenpanossa on edetty suunnitelman mukaisesti. Käytettävissä olleesta EU- ja valtionrahoituksesta oli sidottu vuoden 2023 lopussa 99 %. Maksatusasteiden vertailussa EU-tasolla Suomi on molempien rahastojen (EAKR ja ESR) osalta 14. pisimmälle edenneen jäsenvaltion joukossa, vaikka REACT-EU-toimenpiteiden maksatukset ovat käynnistyneet hitaasti.

Suomen alue- ja rakennepolitiikan ohjelman ”Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027” toimeenpano on edennyt vuonna 2023 Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) ja Euroopan sosiaalirahasto plussan (ESR+) osalta. Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto (JTF) lisättiin ohjelmaan vuonna 2022, ja vuonna 2023 JTF:ään jaettiin

ensimmäiset myöntämisvaltuudet. Kaikissa rahastoissa rahoituspäätöksiä tehtiin runsaasti vuoden 2023 aikana. Käytettävissä olleesta EU- ja valtionrahoituksesta 36 % oli sidottu hankkeisiin vuoden 2023 lopussa. Koko ohjelmakauden runsaan kolmen miljardin euron rahoituskehiksestä (julkinen rahoitus yhteensä) oli vuoden 2023 lopussa varattu hankkeisiin neljännes. Maksatusten osalta ohjelmakausi 2021–2027 on käynnistynyt ennakoitua hitaammin. Ohjelmakauden 2021–2027 maksatuksista vuoden 2023 alussa olivat käynnissä vain yritysrahoituksen ennakkomaksatuspäätökset ELY-keskuksissa. Kesästä lähtien lisäksi kertakorvausmaksatusten tekeminen on ollut mahdollista. Muut maksatukset käynnistyvät kevään 2024 aikana.

Euroopan alueellinen yhteistyö (EAY) -tavoitteella (Interreg) tuetaan rajat ylittävää, valtioiden välistä ja koko EU:n kattavaa alueiden välistä yhteistyötä EU:n sisärajoilla. Euroopan naapuruusvälineen rajayhteistyöohjelmilla (ENI CBC) on tuettu rajat ylittävää yhteistyötä EU:n ulkorajoilla.

Ohjelmakaudella 2014–2020 Suomi osallistui yhdeksään EAY/Interreg -ohjelmaan (Nord, Botnia-Atlantica, Central Baltic, Baltic Sea Region, Northern Periphery and Arctic (NPA), Interact, Interreg Europe, URBACT ja ESPON) ja kolmeen ENI CBC -ohjelmaan (Kolarctic, Karelia ja South-East -Finland- Russia). ENI CBC -ohjelmien toimintaympäristön muututtua merkittävästi Venäjän Ukrainassa aloittaman hyökkäyssodan myötä 2022 ohjelmien toimeenpanosta suljettiin pois kokonaan venäläiset kumppanit.

EAY/Interreg-ohjelmien toimeenpano keskittyi vuonna 2023 hankemaksatusten loppuunsaattamiseen ja ohjelmien sulkemistyöhön. ENI CBC -ohjelmien hankkeiden toimeenpanoaikaa jatkettiin vuoden 2023 loppuun saakka. Käynnissä olevat hankkeet toteutettiin loppuun Suomen puolella venäläisten kumppaneiden pois-sulkemisen jälkeen. Hankemaksatukset jatkuvat osin vuoden 2024 puolelle.

Ohjelmakaudella 2021–2027 Suomi osallistuu kahdeksaan Interreg-ohjelmaan: Aurora, Central Baltic, Baltic Sea Region, Northern Periphery and Arctic (NPA), Interact, Interreg Europe, URBACT ja ESPON. Kaikki Interreg-ohjelmat ovat toimeenpanovaiheessa ja hankemaksatukset ovat käynnistymässä.

Venäjän kanssa toteutettavien Interreg NEXT -ulkorajaohjelmien (Kolarctic, Karelia ja South-East -Finland- Russia) 2021–2027 valmistelu keskeytettiin Venäjän Ukrainassa aloittaman hyökkäyssodan myötä ja ne eivät tule käynnistymään ohjelmakaudella 2021–2027. Ohjelmille osoitettu EU/EAKR-rahoitus on kohdennettu uudelleen Interreg Aurora ja Interreg Central Baltic -sisärajaohjelmille.

Äkillisten rakennemuutosten toimikausi 2023

Äkillisellä rakennemuutoksella (ÄRM) tarkoitetaan tilannetta, jossa alueellisesti tai valtakunnallisesti merkittävä työnantaja tai toimiala irtisanoo suuren määrän työntekijöitä kerralla konkurssin tai laajan sopeuttamistoimenpiteen johdosta. Äkillisten rakennemuutosten hoitoon kehitetyn mallin avulla pyritään reagoimaan mahdollisimman nopeasti äkillisiin rakennemuutoksiin ja minimoimaan haitalliset vaikutukset aikaisessa vaiheessa.

Äkillisten rakennemuutostilanteiden hoitamiseen käytettyjä toimintamalleja kehitetään jatkuvasti yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Vuoden 2023 aikana on kehitetty toimintamallia positiivisiin rakennemuutoksiin vastaamiseksi erityisesti työvoiman saatavuuskysymyksissä. Lisäksi rakennemuutostilanteiden ennakointiin ja hoitamiseen liittyviä tietotarpeita on tunnistettu osana työ- ja elinkeinoministeriössä alueet- ja kasvupalvelut -osastolla käynnistynyttä tiedolla johtamisen hanketta. Vuoden 2023 aikana on myös edistetty ulkomaisten investointien saamista Suomeen yhteistyössä Business Finlandin kanssa.

Vuoden 2023 aikana rahoitettiin kahta ÄRM-tilannetta (Kymenlaakso ja Uusikaukipunkki) ja lisäksi myönnettiin koordinaatorahoitusta yhteensä seitsemälle alueelle paikalliseen äkilliseen rakennemuutostilanteeseen (PÄRM). Syksyllä käynnistetty PÄRM-koordinaatorahoitushaku oli osittain tarkoitettu lieventämään rakennusteollisuuden heikentyneen tilanteen vaikutuksia alueilla. Erilaisilla kohdennetuilla ja tilanteen mukaan mitoitetuilla työllisyys-, elinkeino- ja aluekehitystoimenpiteillä sekä muilla vastaavilla toimilla pyritään estämään aluetalouden taantuminen.

Itäisen Suomen ohjelmatyö

Venäjän hyökkäys Ukrainaan muutti itäisen Suomen olosuhteita. Venäjän rajan sulkeutumisella on ollut ensivaiheessa nopea taloudellinen merkitys, kun rajan ylittävä kaupankäynti ja matkailu pysähtyivät. Työryhmän loppuraportti ensivaiheen toimista julkaistiin budjettiriihen yhteydessä. Yksi raportin suosituksista oli, että itäiselle Suomelle on luotava yhteinen kehittämisvisio yritysten, valtion ja alueiden tiiviissä yhteistyössä. Samalla itäisen Suomen elinvoimaa lisäävien toimien tavoitteena on osaltaan koko Suomen elinvoimasta ja kilpailukyvyistä huolehtiminen.

Visiotyössä, joka valmistui maaliskuussa nostettiin esiin konkreettisia työkaluja ja toimintamalleja, joilla vahvistetaan Itäisen Suomen elinvoimaa yritysten, valtion ja alueiden tiiviissä yhteistyössä.

Elinvoiman vahvistamiseen tunnistettiin: elinkeinoelämän ja osaamisen kehittäminen, joka tekee itäisestä Suomesta houkuttelevan investoinneille, koulutus ja TKI-toiminta, joka tekee itäisestä Suomesta houkuttelevan osaajille ja opiskelijoille, turvallisuudesta ja omavaraisuudesta huolehtiminen, joka takaa vakaan ja ennakoitavan toimintaympäristön sekä sujuvan arjen sekä saavutettavuus, joka on kehittämisen ja arjen sujuvuuden ehto. Olemassa oleviin ja jo totuttuihin työkaluihin ja toimintamalleihin tarvitaan uutta näkemystä, jota voidaan tuoda esimerkiksi julkisen, yksityisen sekä kansalaistoiminnan yhteistyön kehittämisen avulla.

Yritysten erityisrahoitus

Finnvera Oyj:stä ja Suomen Teollisuussijoitus Oy:stä tehtiin ulkopuolinen arviointi (kts. luku ”arviontien tulokset 1.9”). Lisäksi Finnvera on entisestään kehittänyt vuotuista ministeriölle raportoitavaa sisäistä vaikuttavuusraportointia. Tässä Finnveraa koskevassa vaikuttavuusraportissa otetaan menetelmällinen harppaus kohti syy-seuraussuhteiden estimointia hyödyntäen verrokkiryhmäasetelmia (engl. counterfactual analysis).

Kotoutuminen ja kansainvälinen osaaminen

Taulukko 3. Kotoutumisen yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden toteutuminen 2021–2023

	2021 toteuma	2022 toteuma	2023 tavoite	2023 toteuma
Pakolaisten toteutuneet kuntasijoituspaikat, vähintään (lkm)	1 139	1 402	4 200	1640

Kotoutumispolitiikka perustuu kielen oppimiseen, työntekoon sekä suomalaisen yhteiskuntaan perehtymiseen ja sen sääntöjen noudattamiseen. Kotoutumisen mahdollisuuksia varmistetaan lisäämällä maahanmuuttajan omaa vastuuta kotoutumisestaan ja muuttamalla järjestelmää velvoittavaksi. Eri viranomaisten yhteistyönä on jatkettu toimia, joiden tavoitteena on ollut muun muassa nopeuttaa pakolaisten siirtymistä kuntiin, nopeuttaa maahanmuuttajien koulutus- ja työllistymispolkuja, kehittää monialaisia palveluja sekä parantaa maahanmuuttajien osaamisen hyödyntämistä elinkeino- ja innovaatiopolitiikassa. Myönteinen asenneilmapiiri maahanmuuttajia kohtaan ja hyvät väestösuhteet yhteiskunnassa ovat

kotoutumispolitiikan läpileikkaavia tavoitteita. Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmakirjausten toimeenpanemiseksi on aloitettu hallituksen esityksen valmistelu kotoutumisen edistämiseksi annetun lain muuttamiseksi.

Maahanmuuttaneiden työllisyyden osalta tilanne vaikuttaa paremmalta kuin aikoihin. Vuoden 2022 lopussa ulkomaalaisten ja ulkomaalaistaustaisten työllisyysaste oli korkeammalla kuin kertaakaan aiemmin. Trendi kääntyi hienoiseen laskuun vuoden 2023 aikana, mutta on kuitenkin pysytellyt edelleen verraten korkealla tasolla. Samaan aikaan työllisyyden kohetessa työttömien ulkomaalaisten määrä on kuitenkin kasvanut jatkuvasti. Työttömien työnhakijoiden määrää on lisännyt paitsi tilapäistä suojelua saaneiden ukrainalaisten ilmoittautuminen enenevässä määrin TE-palveluiden asiakkaisiksi, myös muun ulkomaalaisen väestön määrän kasvu Suomessa. Ulkomaalaisten työllisyysasteen nousu vaikuttaa johtuvan ainakin osin siirtymistä työvoiman ulkopuolelta työvoimaan. Tämä on myönteinen ilmiö, sillä osallistumisasteen nousu johtaa lähes poikkeuksetta myös työllisyysasteen nousuun. Ulkomaalaisten aktivointiaste vuonna 2023 oli 43,9 %. Aktivointiaste laskee hieman edellisvuodesta, ja on edelleen selvästi pandemiaa edeltänyttä tasoa alempana.

Ukrainalaisten TE-palveluiden asiakkaiden määrän kasvuun reagoitiin ohjaamalla lisäresursseja TE-toimistojen toimintamenoihin.

Maahanmuuttovirasto myönsi vuonna 2022 oleskeluluvan 1 760 turvapaikanhakijalle ja vuonna 2023 1 571 turvapaikanhakijalle. Vuonna 2022 kunnille maksettavien laskennallisten korvausten piirissä oli 11 233 henkilöä. Vuonna 2023 kunnille ja hyvinvointialueille maksettavien laskennallisten korvausten piirissä oli yhteensä 18 480 henkilöä. Vuoden 2023 luku sisältää tilapäistä suojelua saavat, kotikunnan omaavat henkilöt. Vuonna 2023 pakolaiskiintiön koko oli 1 050.

Turvapaikkamenettelyssä ja tilapäisen suojelun perusteella oleskeluluvan saaneiden määrät vähenivät vuonna 2023 edellisestä vuodesta. Vuonna 2022 Suomessa myönnettiin 45 358 ja vuonna 2023 18 250 oleskelulupaa tilapäisen suojelun perusteella. 17 231 oleskeluluvan saanutta turvapaikanhakijaa ja tilapäistä suojelua saanutta on siirtynyt vastaanottopalveluista kuntiin vuoden 2023 aikana. Työ- ja elinkeinoministeriö, sisäministeriö, Maahanmuuttovirasto ja ELY-keskukset ovat jatkaneet yhteistyötä kuntiin siirtymisen toimeenpanemiseksi ja ohjauksen yhteensovittamiseksi. ELY-keskukset ylittivät vuodelle 2023 asetetun kokonaiskuntapaikkatavoitteen, mutta toteutuneita kuntapaikkoja oli vain 39 % tavoitteesta. Kuntapaikkoja voi jäädä käyttämättä, koska oleskeluluvan saavien toiveet ja vastaanottokeskusten sijainti tai kiintiöpakolaisten vastaanotossa kuntien valmiudet ja esimerkiksi

saapumisten aikataulut eivät aina kohtaa neuvoteltujen kuntapaikkojen kanssa. Vastaanottavien kuntien verkosto laajeni tilapäisen suojelun käyttöönoton myötä entisestään. Kiintiöpakolaisille kohdennettuja kuntapaikkoja oli riittävästi.

Kotoutumispolitiikan kehittämiseksi ja toimeenpanon tehostamiseksi työ- ja elinkeinoministeriössä toimiva kotoutumisen osaamiskeskus on kehittänyt kotoutumisen seurantaa, vahvistanut kotoutumisen tietopohjaa sekä eri toimijoiden osaamista ja verkostoistumista. Valtakunnallisen, alueellisen ja kaupunkikohtaisen tiedon lähteenä ylläpidettiin indikaattoritietokantaa ja rekisteripohjaista koto-tietokantaa. Indikaattoritietokanta tuottaa tietoa ulkomaalaistaustaisen väestön työllisyydestä, koulutuksesta, hyvinvoinnista, osallistumisesta ja kaksisuuntaisesta kotoutumisesta. Tilastokeskuksen kanssa käytyjen neuvottelujen tuloksena nettotulonsiirrot-mittari tullaan sisällyttämään indikaattoritietokantaan hallitusohjelmakirjauksen mukaisesti. Työllisyyskatsaukset, tutkimuswebinaarit, policy brief- julkaisut sekä erillisselvitykset tukivat tietopohjaa kotoutumisen edistämisestä sekä palveluiden ja ohjauksen kehittämistä. Alalla toimiville ammattilaisille järjestettiin koulutusta, tuotettiin työvälineitä ja jaettiin tietoa uutiskirjeillä ja kotoutuminen.fi -sivustolla sekä koordinoitiin valtakunnallista eri organisaatioiden kotoutumisen kumppanuusohjelmaa kotoutumistoimien vaikuttavuuden parantamiseksi.

Kansainvälinen osaaminen ja työvoima

Sekä pääministeri Marinin että pääministeri Orpon hallitusten aikana työ- ja koulutusperusteisen maahanmuuton toimenpiteet on koottu Talent Boost -toimenpideohjelmaan. Vuosille 2023–2027 päivitetyn ohjelman keskeisinä toimina ovat työmarkkinoiden ja TKI-toiminnan tarvitsemien osaajien saatavuuden parantaminen, sujuvat ja hallitut oleskelulupamenettelyt sekä Suomen pitovoiman vahvistaminen.

Kansainvälisen rekrytoinnin sujuvoittamisen valtakunnallisia ja yliaalueellisia tehtäviä hoitamaan on vuonna 2022 käynnistetty pysyvien rakenteiden eli Work in Finland -toiminnon ylösajo Business Finlandin ja KEHA-keskuksen yhteistyönä työ- ja elinkeinoministeriön ohjaamana. Ylösajo on jatkunut tiiviinä vuonna 2023 ja se on kytketty työllisyyspalvelu-uudistuksen toimeenpanon valmisteluun. Work in Finlandin puitteissa muun muassa tehdään osaajamarkkinointi- ja maakuvatyötä, kehitetään kansainvälisten osaajien ja työnantajien palveluita, tarjotaan digitaalisia alustoja kohtaannon tueksi sekä parannetaan tiedolla johtamista. Palveluiden piiriin on saatu yhä useampia työnantajia ja osaajia. Syksyllä 2022 käynnistynyt valtakunnallinen työnantajien neuvontapalvelu on vuonna 2023 tavoittanut kohderyhmän hyvin. Työ- ja elinkeinoministeriö on lisäksi edistänyt sosiaali- ja terveysalan kansainvälistä rekrytointia osana sosiaali- ja terveysministeriön johtamaa henkilöstön

riittävyden ja saatavuuden ohjelmaa, joka jatkuu pääministeri Orpon hallituksen aikana Hyvän työn ohjelmana. Work in Finlandin tarjoama sote-alan lähtömaakoulutuksen pilotointi EU/ETA-alueella on toiminnassa ja tarjotut koulutukset on tilattu loppuun.

Työ- ja koulutusperusteisten oleskelulupamenettelyiden kehittämisestä ks. tuloksellisuusosio kohdassa 1.2.

Alueellisella tasolla Talent Boost -toimenpideohjelmaa toteutetaan ns. Talent Hub -palvelumallilla, jossa kehitetään organisaatorajat ylittäviä palvelupolkuja kansainvälisten osaajien ja työnantajien tueksi, sekä vahvistetaan monitoimijaista yhteistyötä alueella. Talent Hub -yhteistyö kiinnittää kansainvälisiin osaajiin liittyvät palvelut osaksi alueen innovaatio- ja yrityspalveluekosysteemiä. Hallitusohjelman mukaisesti Talent Hub -toimintaan osoitettu valtionavustus lakkautetaan vuonna 2024. Ulkomaisen työvoiman hyväksikäytön tapauksia tulee esiin vuosi vuodelta enemmän, mikä kertoo ongelman laajuudesta mutta myös ilmitulon eteen tehdyn työn tuloksellisuudesta. Valtioneuvoston periaatepäätös työperäisen hyväksikäytön ehkäisemiseksi ja torjumiseksi hyväksyttiin keväällä 2023 ja konkreettisempi toimenpideohjelma valmisteltiin syksyn 2023 aikana hyväksyttäväksi alkuvuonna 2024. Työ- ja elinkeinoministeriö ja sosiaali- ja terveysministeriö antoivat sote-alan vastuullisuussuositukset keväällä 2023 muun muassa hyvinvointialueiden hyödynnettäväksi kansainvälisissä rekrytoinneissa.

Hallitusohjelmaan perustuvan työelämän monimuotoisuusohjelma käynnistyi keväällä 2021 ja jatkui kevääseen 2023. Työelämän vastaanottavuuden lisääminen on sisällä Talent Boost -ohjelmassa vuosille 2023–2027. Yrityksille suunnatun rekrytoinnin ja työnantajakuvan monimuotoistamiseen kannustavan valmennuspalvelun (Imago-ohjelma) tarjoaminen jatkui vuoden 2023 aikana Pirkanmaan TE-toimiston koordinoimana ja valmennukset ovat olleet täysiä. Palvelu jatkuu vuonna 2024. Lisäksi Work in Finland järjestää yritysten keskinäistä mentorointia. Monimuotoisuusosaamista on edistetty TE-palveluissa ja hallinnonalan ohjauksessa.

1.3.2 Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus

Hallinto

32.01.20. Siviilipalvelus

Siviilipalveluskeskukselle myönnetystä 6,1 miljoonan euron määrärahasta jäi käyttämättä 0,5 miljoonaa euroa.

32.01.40. Valtionavustus kestävästä kasvupolitiikkaa edistäville toimijoille

Valtion vuoden 2023 talousarviossa on osoitettu momentille yhteensä 4,2 miljoonaa euroa kestävästä kasvupolitiikkaa edistävän toiminnan rahoittamiseen.

Innovaatiot ja yritysrahoitus -osasto kohdisti rahoitusta 2,3 miljoonaa euroa ja se jakaantui seuraavasti:

Tekniikan Akatemia -säätiölle myönnettiin yleisavustusta enintään 200 000 euroa Millennium-teknologiapalkinnon jakamiseen liittyvään valmistelutyöhön ja kansainväliseen viestintään. Millennium-teknologiapalkinto on joka toinen vuosi jaettava suomalainen kunnianosoitus ihmisten elämän laatua parantavan teknologian kehittäjille, ja se on viimeksi myönnetty vuonna 2022. Säätiö kannustaa myös nuoria tekniikan ja luonnontieteiden pariin Millennium Youth Prizen avulla.

IPR University Centerille (IPRUC) myönnettiin erityisavustuksena kansallisen IPR-strategian toimenpiteen mukaisesti enintään 100 000 euroa vahvistamaan IPRUC:n roolia yleisen kansallisen IPR-koulutuksen ja IPR-asiantuntijoiden täydennuskoulutuksen tarjoajana sekä IPR-tiedon tuottajana ja levittäjänä Suomessa. Avustuksella tuettiin IPR-oikeuden alueelle kohdennetun koulutussällön ja siihen liittyvän jokaiselle avoimen tarjonnan kehittämistä ja levittämistä.

Suomen taideteollisuusyhdistys ry:lle (Design Forum Finland) myönnettiin yleisavustuksena enintään 350 000 euroa vuoden 2023 toimintaan. Suomen taideteollisuusyhdistyksen toiminnan tavoitteena on edistää kestävästä muotoilun käyttöä pk-yrityksissä vihreän siirtymän ja yritysten kilpailukykyä edistämiseksi. Yhdistyksen yleisavustuksella tuettu toiminta käsittää muun muassa digitaalisten koulutusmateriaalien laadintaa, verkkovalmennuksia sekä selvitysten laatimista ja viestintää muotoilusta ja aineettomasta arvonnluonnista.

Osuuskunta Viexpolle myönnettiin yleisavustuksena enintään 260 000 euroa vuoden 2023 toimintaan. Viexpo toimii pohjalaismaakunnissa pk-yritysten kansainvälistymisen aktivoijana ja edistäjänä. Viexpon palveluilla pyritään nopeuttamaan

yri­ty­sten markki­noille pää­syä, ma­daltamaan viennin aloitus­kyn­nystä, vä­hentämään kansain­vä­listymiseen ja vien­tiin liittyviä riskejä sekä tukemaan vientiyri­ty­sten kas­vua. Avus­tuksella tuettiin yleishyö­dyllisten palveluiden tuottamista, jotka parantavat pk-yri­ty­sten valmiuksia kansain­vä­listymisen eri vaiheissa.

Osuuskunta Viexpolle myön­nettiin erityisavus­tuksena enintään 150 000 euroa NordicHub-verkoston toiminnan kehittä­miseen. Avus­tuksella tuettiin yri­ty­sten vien­tiä ja kilpailukykyä tukevaa pohjoismaista verkostotoimintaa, joka luo mah­dollisuuksia yhteis­pohjoismaalaisille han­kkeille ja tiivistää yhteistyötä alueen pk-yri­ty­sten ja klustereiden välillä.

Suomalais-ruotsalainen kaup­pakamari SRKK ry:lle myön­nettiin yleisavus­tuksena enintään 300 000 euroa vuoden 2023 toimintaan. Suomalais-ruotsalainen kaup­pakamari tarjoaa neuvonta- ja asiantuntijapalveluita pk-yri­tyksille, jotka tarvitsevat neuvontaa markki­noista sekä liiketoiminnan aloittamiseen tai laajentamiseen Ruot­sis­sa. Avus­tuksella tuettiin yleishyö­dyllisten neuvontapalveluiden, Ruotsin markki­noiden viestinnän sekä verkostoitumista edistävien seminaarien toteuttamista.

EastCham Finland kaup­pakamariyhdistys ry:lle myön­nettiin yleisavus­tuksena vuoden 2022 valtion talousarviossa myön­nettyä aiemmin jakamatta jäänyttä määrärahaa enintään 442 000 euroa ja vuoden 2023 valtion talousarviossa myön­nettyä määrärahaa enintään 158 000 euroa eli yhteensä enintään 600 000 euroa vuoden 2023 toimintamenoihin. EastCham tukee suomalaisyri­ty­sten liiketoimintaa Keski-Aasiassa, Etelä-Kaukasiassa ja itäisessä Euroopassa. Avus­tuksella tuettiin neuvontapalveluiden ja tiedotuksen toteuttamista sekä markkinamah­dollisuuksien kartoittamista. Venäjän osalta toiminta kohdistui pakote- ja markki­noilta poistumiseen liittyvään neuvontaan.

Saksalais-Suomalainen kaup­pakamari ry:lle myön­nettiin yleisavus­tuksena enintään 100 000 euroa vuoden 2023 toimintaan. Saksalais-Suomalainen Kaup­pakamari edis­tää Saksan ja Suomen välisiä taloussuhteita sekä tukee uuden liiketoiminnan synty­mistä saksalaisten ja suomalaisten yri­ty­sten välille. Avus­tuksella tuettiin erityisesti pk-yri­tyksiin kohdistettua tiedotus-, neuvonta-, markki­nointi- ja julkaisu­toimintaa Saksan markki­noista.

Music Finland ry:lle myön­nettiin yleisavus­tuksena enintään 250 000 euroa vuoden 2023 toimintaan. Music Finland ry:n tehtävänä on laaja-alaisesti ja tavoitteellisesti edistää suomalaisen musiikin tunnettuutta, suomalaisen elävän musiikin, suomalaisten tallenteiden ja suomalaisten nuottien saatavuutta ja käyttöä Suomessa ja

ulkomailla sekä edistää suomalaista musiikkivientiä. Avustuksella tuettiin yritysten vientivalmiuksia kehittäviä palveluita sekä uusien liiketoimintamallien ja innovaatioiden kehittämistä yrityksissä.

Alueet ja kasvupalvelut -osasto kohdisti rahoitusta enintään 0,455 miljoonaa euroa ja se jakaantui seuraavasti:

Pirkanmaan Yrittäjät ry:lle myönnettiin erityisavustuksena enintään 100 000 euroa hankkeeseen ”Pirkanmaan Yrittäjien omistajanvaihdoshanke – OV-markkinan luominen ammatinharjoittajille, (OV-AMHA)”. Hankkeen tarkoituksena on kehittää toimintamalleja ja lähestymistapoja ammatinharjoittajien ja pienemmän kokoluokan yritysten onnistuneiden omistajanvaihdosten edellytysten parantamiseen, sekä lisätä yleistä tietoisuutta pienten yritysten omistajanvaihdosten edellytyksistä ja niihin valmistautumisesta. Hankkeen taustalla on yksinyrittäjyyden määrän ja merkityksen vahvistuminen ja tarve lisätä tietoisuutta ja valmiuksia yrittäjyyden aloittamiseen, laajentamiseen tai siitä luopumiseen myös omistajanvaihdosprosessin kautta.

Suomen Yrittäjät ry:lle myönnettiin erityisavustuksena enintään 175 000 euroa käytettäväksi omistajanvaihdosten edellytysten edistämistä koskevan valtakunnallisen hankekokonaisuuden toimenpiteiden toteuttamiseen. Hankkeessa jatketaan, laajennetaan ja syvennetään aiemmin harjoitettua omistajanvaihdosten edistämistoimintaa. Hankkeen tavoitteena on yritysten onnistuneiden omistajanvaihdosten edellytysten, yritysdynamiikan ja yritystoiminnan kasvuvalmiuksien kehittäminen maassamme sekä tätä kautta alueiden elinvoiman ja yrittäjyyden vahvistaminen. Hankkeen tavoitteita toteutetaan muun muassa tiedottamisen, tutkimuksen ja tiedon tuottamisen, kansallisen ja kansainvälisen yhteistyön, tapahtumien järjestämisen, osapuolten toimien koordinoimisen, kehittämistarpeiden tunnistamisen ja eteenpäin viemisen, ja vastaavien toimenpiteiden keinoin.

Pirkanmaan Yrityskummit ry:lle myönnettiin erityisavustuksena enintään 100 000 euroa ”Kuntamalli yrityskummitoiminnassa” -hankkeeseen, jonka tavoitteena on kehittää yrityskummitoimintaa ja yrittäjyyttä Pirkanmaalla luomalla ja syventämällä yhteistyötä Pirkanmaan kuntien elinkeinotoimien ja elinkeinoyhtiöiden sekä Pirkanmaan Yrittäjien aluejärjestön ja paikallisyhdistysten kanssa. Tavoitteena on lisätä yleistä ja käytännön tietoisuutta yrityskummitoiminnasta ja sen tarjoamista mahdollisuuksista Pirkanmaan kunnissa aktivoimalla monipuolisesti yhteistyötä kuntien ja yrittäjien paikallisyhdistysten kanssa.

Suomen Yrityskummit ry:lle myönnettiin yleisavustuksena enintään 80 000 euroa käytettäväksi yrityskummitoimintaa Suomessa ylläpitäviin ja kehittäviin toimenpiteisiin vuonna 2023. Suomen Yrityskummit ry on valtakunnallinen yrityskummi muodostama henkilöyhdistys. Yrityskummit ovat kokeneista yrittäjistä, yritysjohtajista ja liike-elämän asiantuntijoista koostuva valtakunnallinen henkilöverkosto, joka tarjoaa osaamistaan ja kokemustaan maksuttomasti Suomessa toimivien yrittäjävetoisten mikro- ja pienyritysten liiketoiminnallisten haasteiden ratkaisemiseksi. Yrityskummi mentorointitoiminta edistää osaltaan taloudellista toimeliaisuutta ja työllisyyttä.

Työllisyys- ja toimivat markkinat -osasto kohdisti rahoitusta enintään 3,2 miljoonaa euroa ja se jakaantui seuraavasti:

Suomen Standardisoimisliitto SFS ry on elinkeinoelämälle ja julkishallinnolle palveluja tuottava järjestö, joka luo puitteet standardisoinnille ja sen hyötyjen saavuttamiselle myös Suomessa. Valtion rahoituksella tuetaan standardisoinnin perusrakenteita sekä avustetaan taloudellisesti SFS:n toimialayhteisöjen osallistumista eurooppalaiseen ja kansainväliseen standardisointiin. Vuonna 2023 SFS:lle myönnettiin 1 330 000 euroa.

Pohjoismaisen ympäristömerkintäjärjestelmän avulla kannustetaan valmistajia ja palveluntarjoajia tarjoamaan ympäristön kannalta parempia vaihtoehtoja. Samalla pyritään antamaan kuluttajille ja hankkijoille tietoa keskimääräistä vähemmän ympäristöä kuormittavista tavaroista ja palveluista. Näillä toimenpiteillä parannetaan paitsi ympäristön tilaa myös kilpailukykyä ja luodaan mahdollisuuksia uusille innovaatioille. Ympäristömerkintä Suomi Oy:lle myönnettiin vuonna 2023 yhteensä 260 000 euroa.

Suomen Kuntaliiton organisaatiossa toimivalle julkisten hankintojen neuvontayksikölle myönnettiin 220 000 euroa valtioavustusta. Julkisten hankintojen neuvontayksikön toiminnalla tavoitellaan tehokasta, avointa ja osaavaa julkista hankintatoimintaa, joka takaa yrityksille tasapuoliset ja avoimet mahdollisuudet tarjota tavaroita, palveluita ja urakoita julkiselle sektorille. Neuvontayksikön työ oli vuonna 2023 kysyttyä ja tuloksellista.

Myös Suomen yrittäjille myönnettiin avustusta hankintalainsäädännön mukaiseen neuvontatoimintaan 280 000 euroa. Neuvontaa annetaan hankintojen tarjoajille Suomen Yrittäjien aluejärjestöjen kautta. Neuvonnan tavoitteena on saada useampia tarjoajia ja sitä kautta lisätä kilpailua. Vuoden 2023 neuvonta oli aktiivista ja tuloksellista.

Hämeen Yrittäjät ry:lle myönnettiin Nuorten yrityspolku- hankkeelle 137 000 euroa. Kanta-Hämeessä kehitetään uusi yrittäjäyryskasvatuksen viitekehys ja nuorten yrittäjyyden starttipolku, joka nojaa erityisesti vihreän siirtymän mukaisen liiketoiminnan mahdollisuuksiin. Hanke on käynnissä vuoden 2024 loppuun saakka.

Yhteiskunnallisten yritysten liitto Arvo ry:lle maksettiin vuonna 2021 myönnettystä määrärahasta 930 500 euroa yhteiskunnallisten yritysten osaamiskeskushankkeen toimintaan. Yhteiskunnallisten yritysten osaamiskeskushanketta toteutettiin kuuden (6) organisaation verkostomaisena yhteishankkeena (Arvoliitto, Diakoniammattikorkeakoulu Oy, Kuntoutussäätiö sr, Osuustoimintakeskus Pellervo Oy, Silta-Valmennusyhdistys ry, Vates-säätiö sr). Hanke päättyi 31.12.2023.

32.01.41. Erityisavustus Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:n tutkimusinfrastruktuuriin

Momentille myönnettiin vuoden 2023 talousarviossa määrärahaa yhteensä 6 950 000 euroa. Määrärahasta käytettiin yhteensä 6,5 miljoonaa euroa kvanttietokoneen hankinnan kustannuksiin, kvanttilaustestiverkon rakentamiseen sekä kyberturvallisuuden kehittämiseen.

Työ- ja elinkeinoministeriö myönsi Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:lle yhteensä 2,6 miljoonaa euroa käytettäväksi kyberturvallisuuden kehittämiseen. Määräraha jakautuu käytettäväksi vuosina 2023–2026. Hanke sisältää useita toimenpiteitä ja investointeja kuten verkonvalvontajärjestelmän uusiminen ja käyttöönotto, TUVE-verkon asiakkuuden mukaisten palveluiden ja järjestelmien käyttöönotto, turvallisuusluokiteltujen tiedonkäsittely-ympäristöjen rakentaminen ja sertifiointi, penetraatiotestaustoiminta sekä vaihtoehtoisten varautumisen kannalta tarpeellisten viestijärjestelmien hankinta.

32.01.49. Valtionavustus Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:n toimintaan

Momentille myönnettiin talousarviossa määrärahaa yhteensä 97 miljoonaa euroa käytettäväksi yhtiön strategiseen, muuhun kuin liiketaloudellisilla perusteilla tapahtuvaan toimintaan.

Määrärahasta käytettiin yhteensä 97 miljoonaa euroa muun muassa yhtiön oma- ja yhteisrahoitteiseen tutkimus- ja kehitystyöhön, osaamisen kehittämiseen, innovaatiotoimintaan, teknologian lisensointiin, uusien yritysten perustamiseen ja yhteisrahoitteisten tutkimushankkeiden omarahoitusosuutta koskeviin menoihin. Määrärahasta rahoitettiin kansallisen mittanormaalijärjestelmän yleistä toteuttamista, hallinnointia ja kehittämistä, kansallisten mittanormaalilaboratorioiden toiminnan ohjausta, kansallisen kalibrointipalvelun järjestämistä ja mittatekniikan edistämistä sekä kyberturvallisuuden kehittämistä. Lisäksi määrärahaa käytettiin

Euroopan atomienergiayhteisön fuusiotutkimuksen kansallisen koordinaatio- tehtävän hoitamiseen, Metrijärjestön jäsenmaksuun sekä korvaukseen yhtiölle hankintojen ja toimitilavuokrien arvonlisävero-osuuteen sekä toimitilavuokrien piileviin arvonlisäverokustannuksiin muun kuin arvonlisäverolain (1501/1993) 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun liiketoiminnan muodossa harjoitetun liiketaloudellisen toiminnan osalta.

32.01.50. Valtionavustus kuluttajajärjestölle

Kuluttajaliitto ry on kuluttajien etujärjestö, joka neuvoo kuluttajia sekä jakaa ja välittää kuluttajatietoa. Kuluttajaliiton toiminnan keskeisiä teemoja vuonna 2023 olivat erityisesti elinkustannuskriisi, sähkökysymykset, ympäristöväättämät, eduskuntavaalit 2023 ja hallitusohjelma. Liitto oli hyvin esillä erilaisissa medioissa tuoden keskusteluun mukaan kuluttajanäkökulmaa sekä jakaen tietoa erilaisista kuluttajakysymyksistä. Liitto teki myös runsaasti yhteistyötä eri sidosryhmien kanssa.

32.01.51. Valtion osuus merimiespalvelutoiminnasta

Momentille oli budjetoitu 2 572 000 euroa. Tästä 1 072 000 euroa käytettiin merimiespalvelujen rahoittamiseen ja 1 405 144 euroa valtion varoista korvattavien merimiesten matkakustannusten korvaamiseen. Käyttämättä jäi 94 855 euroa.

32.01.66. Kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksut ja rahoitusosuudet

Vuonna 2023 Kansainvälisen työjärjestön ILO:n jäsenmaksu oli 1 445 859 euroa.

Innovaatiot ja yritysrahoitus- osasto käytti 13 187 500 euroa kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksuihin ja rahoitusosuuksiin vuonna 2023. Määrä jakautui siten, että 12 961 557 euroa käytettiin Euroopan avaruusjärjestön (ESA) jäsenmaksuun ja osuuteen järjestössä työskentelevien suomalaisten eläkemaksuista. Muiden kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksuja sekä OECD:n maksuosuuksia maksettiin 225 943 euroa.

32.01.95. Eräät oikeudenkäyntikulut ja korvaukset

Momentille oli budjetoitu 50 000 euroa. Vuonna 2023 määrärahaa käytettiin Energiavirastolle määrättyjen oikeudenkäyntikulujen maksamiseen yhteensä 10 000 euroa.

Uudistuminen ja vähähiilisyys

32.20.41. Energiatuki

Vuonna 2023 energiataukea myönnettiin yhteensä noin 196 miljoonaa euroa. Myönnetystä valtuudesta 123 miljoonaa euroa käsiteltiin työ- ja elinkeinoministeriössä ja myönnettiin suuriin demonstraatiohankkeisiin.

Vuonna 2023 työ- ja elinkeinoministeriö myönsi EU:n elpymis- ja palautumissuunitelmaan liittyville hankkeille tukea yhteensä noin 128 miljoonaa euroa. Energiainfrastruktuuri-hankkeille myönnettiin 67 miljoonaa euroa, uuteen energia-tekniikkaan noin 38 miljoonaa euroa ja teollisuuden prosessien sähköistämiseen ja vähähiilistämiseen noin 23 miljoonaa euroa.

32.20.46. Laivanrakennuksen innovaatiotuki

Laivanrakennuksen innovaatiotukiin osoitettiin talousarviossa 25 343 000 euron määräraha (arviomääräraha) ja uusiin myöntämispäätöksiin 20 miljoonaa euroa, joka sidottiin kokonaisuudessaan.

Määrärahasta saa myöntää innovaatiotukea Suomessa rekisteröidylle laivanrakennusyrietykselle, laivankorjausyrietykselle ja aluksen rakenteen muuttamista harjoittavalle yritykselle sekä kelluvia ja liikkuvia offshore-rakenteita valmistavalle yritykselle. Business Finlandin tavanomaiset esikilpailulliset innovaatiotuet eivät ole telakoiden käytettävissä, sillä laivanrakennusteollisuudessa innovaatiotoiminta toteutetaan laivatilauksen varmistuttua.

Tuki mahdollistaa suomalaisen laivanrakennusteollisuuden kansainvälisen kilpailukykyyn vahvistamisen kannalta välttämättömät panostukset innovaatioiden kehittämiseen. Tuella on ollut merkittävä vaikutus telakateollisuuden työpaikkojen turvaamiseen ja isojen vientikauppojen toteutumiseen. Tuella on välillistä vaikutusta meriteollisuuden arvoverkostoon, jonka kehittämien innovatiivisten ratkaisujen käyttöönottoa tuella on voitu vauhdittaa.

Vuonna 2023 toteutettiin laivanrakennuksen innovaatiotuen arviointi, jonka tavoitteena oli tarkastella tuen onnistumista sille asetettuihin tavoitteisiin nähden ja keskittyen erityisesti vuosiin 2017–2022. Arvioinnin perusteella suositeltiin, että laivanrakennuksen innovaatiotuen myöntämistä jatketaan ryhmäpoikkeusasetuksen sallimien rajojen täysimääräisissä puitteissa.

Valtioneuvoston asetusta laivanrakennuksen innovaatiotuesta muutettiin yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen muutosten vuoksi. Muutokset koskivat kokeellisen kehittämisen määritelmää ja tuen enimmäismäärän nostamista.

32.20.89. Pääomasijoitus Lääkekehityskeskus Oy:lle

Momentille myönnettiin vuoden 2023 talousarviossa 20 miljoonaa euroa. Määrärahaa sai käyttää Kansallinen Lääkekehityskeskus Oy:n oman pääoman korottamiseen. Valtioneuvosto valtuutti 23.11. työ- ja elinkeinoministeriön tekemään valtion puolesta 20 miljoonan euron vastikkeettoman sijoituksen Kansallinen Lääkekehityskeskus Oy:n sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon. Raha-asiaivaliokunta puolsi asiaa. Sijoitus tehdään kahdessa erässä, joista ensimmäinen sijoitus 10 miljoonaa euroa suoritettiin marraskuussa 2023.

Työllisyys ja yrittäjyys**32.30.40. Alueiden kestävän kasvun ja elinvoiman tukeminen**

Valtioneuvoston päätöksellä myönnettiin maakuntien liitoille vuoden 2022 alueellisten innovaatioiden ja kokeilujen käynnistämiseen (AIKO) tarkoitetusta määrärahasta 8,6 miljoonaa euroa. Määrärahalla tuetaan alueellista TKI-toimintaa ja täydennetään ELY-keskusten kautta jaettavaa alueellista TKI-rahoitusta. Työ- ja elinkeinoministeriö oikeutettiin päättämään 400 000 euron käyttämisestä kansalliseen aluekehittämisen ja alueiden ja valtioneuvoston aluekehittämiseen liittyvän yhteistyön koordinointiin.

Valtioneuvosto myönsi vuoden 2023 määrärahasta sekä Etelä-Karjalan liitolle että Etelä-Savon liitolle 0,5 miljoonaa euroa käytettäväksi itäisen Suomen elinvoimaa selvittäneen valtiosihteeriryhmän esityksen mukaisesti matkailun kehittämiseen Lappeenrannassa ja Mikkelissä. Lisäksi Etelä-Karjalan liitolle myönnettiin myöntämisvaltuutta 12,5 miljoonaa euroa Kutilan kanavan rakentamisesta aiheutuviin kustannuksiin. Kutilan kanavan rakennushanke on käynnistynyt ja etenee suunnitelmien mukaisesti.

Pohjois-Pohjanmaan liitolle myönnettiin vuoden 2023 määrärahasta 6 miljoonaa euroa Kalajoen Marinan vierassataman toteuttamiseen. Lapin liitolle myönnettiin 150 000 euroa Utsjoelle suunniteltua Lohikeskusta koskevan selvityksen tekemiseen ja Pohjanmaan liitolle 50 000 euroa Söderfjärdenin maailmanperintöalue Meteorian kehittämiseen.

Vuoden 2023 talousarvion aluekehittämisen määrärahat ja valtuudet liittyvät ennalta määriteltyihin käyttökohteisiin ja hankkeisiin mikä heikentää mahdollisuuksia valtioneuvoston aluekehittämisspäätöksen ja maakuntaohjelmien tuloksetkaaseen ja vaikuttavaan toimeenpanoon.

Varsinais-Suomen liitolle myönnettiin valtioneuvoston päätöksellä vuoden 2021 määrärahasta 2,2 miljoonaa euroa käytettäväksi Vakka-Suomen ja lähialueen äkillisen rakennemuutoksen (ÄRM) toimintasuunnitelman toteuttamiseen, alueellisiin T&K-toimiin sekä ÄRM-toimenpiteiden vaikuttavuuden seurantaan (Uudenkaupungin autotehdas).

Valtioneuvosto myönsi Kymenlaakson liitolle vuosien 2021 ja 2022 määrärahasta yhteensä 6 miljoonaa euroa käytettäväksi Kymenlaakson äkillisen rakennemuutoksen suunnitelman mukaisesti toimenpiteisiin Kotka-Haminan seudun akkuteollisuuden keskittymän sekä Kouvolan seudun elintarvikesektorin keskittymän kehittämiseksi sekä ÄRM-toimenpiteiden vaikuttavuuden seurantaan.

Työ- ja elinkeinoministeriön päätöksillä myönnettiin maakuntien liitoille yhteensä 1 085 000 euroa käytettäväksi paikallisten äkillisten rakennemuutoksen tilanteiden edellyttämiin toimenpiteisiin.

32.30.41. Valtionavustus Työkanava Oy:n toimintaan

Työkanava Oy:lle ei myönnetty valtionavustusta vuonna 2023.

32.30.42. Yritysten kehittämishankkeiden tukeminen

Momentilla oli käytettävissä vuoden 2023 talousarvion mukaista valtuutta yhteensä 24 miljoonaa euroa, josta 9 miljoonaa euroa oli varattu Brexit-mukaustuvauksen toimeenpanoon. Lisäksi käytettävissä oli vuodelta 2022 tuoreutunutta valtuutta yhteensä 7 645 583 euroa, josta 1 820 731 euroa oli EU:n elpymis- ja palautumistukivälineestä (RRF) rahoitettavan kasvun kiihdyttämishankkeen mukaista valtuutta. Vuonna 2023 oli siten käytettävissä valtuutta yhteensä 31 645 583 euroa. Momentin valtuudesta myönnettiin avustuksia yhteensä 11 831 744 euroa 202 hankkeeseen, joista valtaosa 181 kappaletta oli pk-yritysten hankkeita.

Myönnetystä valtuudesta 5,2 miljoonaa euroa kohdentui TKI-toimintaa tukeviin pk-yritysten hankkeisiin sekä korkeakoulujen ja yritysten TKI-yhteistyötä edistäviiin hankkeisiin. Pk-yritysten kasvu- ja kansainvälistymisvalmiuksien kehittämiseen valtuudesta kohdentui 2,4 miljoonaa euroa ja Kaakkois-Suomen alueen pk-yritysten kehittämishankkeisiin 0,9 miljoonaa euroa. EU:n elpymis- ja palautumistukivälineestä (RRF) rahoitettuihin kasvun kiihdyttämishankkeen mukaisesti avustuksiin myönnettiin momentin valtuudesta 1,8 miljoonaa euroa sekä Brexit-mukautusvauksen mukaisesti hankkeisiin 0,46 miljoonaa euroa. Loppuosa valtuudesta kohdennettiin äkillisten rakennemuutostilanteiden (mm. Jämsän rakennemuutostilanne) hoitoon liittyviin pk-yritysten kehittämis- ja investointihankkeisiin.

32.30.44. Alueellinen kuljetustuki

Harvaan asutuilla alueilla sijaitsevien pk-yritysten valmistamien tuotteiden pitkistä kuljetusmatkoista aiheutuvien kuljetuskustannusten alentamiseksi myönnettiin momentin määrärahaa vuonna 2023 yhteensä 6 264 709 euroa 249 pk-yritykselle.

32.30.51. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut

Momentin määrärahaa käytettiin 61,0 miljoonaa euroa. Lisäksi käytettiin vuodelta 2022 siirtynyttä määrärahaa 243,4 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin yhteensä 304,4 miljoonaa euroa (2022 287,8 miljoonaa euroa, 2021 277,8 miljoonaa euroa ja 2020 267,8 miljoonaa euroa). Vuoden 2023 ajan momentilta rahoitettavien palvelujen piirissä oli keskimäärin 47 000 henkilöä, mikä on noin 8 500 henkilöä enemmän kuin vuonna 2022. Momentin määrärahasta työvoimakoulutukseen käytettiin 121,9 miljoonaa euroa, mikä on 17,3 miljoonaa euroa enemmän kuin vuonna 2022. Kasvua selittää erityisesti kotoutumiskoulutuksen määrän kasvu, joka selittyy ainakin osin ukrainalaisten tilapäistä suojelua saavien määrän kasvulla.

Työvoimakoulutuksessa oli kuukauden aikana keskimäärin 22 200 henkilöä, mikä on noin 2 500 henkilöä enemmän kuin edellisellä vuonna. Koulutuksen vaikuttavuus laski vuonna 2023: kolmen kuukauden kuluttua ammatillisen työvoimakoulutuksen päättymisen jälkeen työttömänä oli 43,1 %, mikä on 5,5 prosenttiyksikköä enemmän kuin vuonna 2022 (37,6 %).

Palkkatuetuun työhön ja starttirahaan käytettiin työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan sekä sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan määrärahoja yhteensä noin 276,6 miljoonaa euroa, mikä on 14 miljoonaa euroa (4,8 %) vähemmän kuin vuonna 2022. Työllistettynä oli keskimäärin noin 35 400 henkilöä, jossa on nousua edellisestä vuodesta noin 10 % (2022 noin 32 100 henkilöä). Kolmen kuukauden kuluttua palkkatuetun työn päättymisen jälkeen työttömänä oli 49,5 %, mikä on 3,9 prosenttiyksikköä enemmän kuin vuonna 2022 (45,6 %).

Työllistämiseen käytetyistä määrärahoista maksettiin momentilta 32.30.51. noin 107,7 miljoonaa euroa (josta noin 4 miljoonaa euroa valtionhallintoon työllistämiseen), momentilta 33.20.50. maksettiin noin 46,2 miljoonaa euroa (josta noin 1 miljoonaa euroa valtionhallintoon työllistämiseen), ja momentilta 33.20.52. maksettiin noin 122,7 miljoonaa euroa (josta noin 0,5 miljoonaa euroa valtionhallintoon työllistämiseen).

Valmennuksiin ja kokeiluihin käytettiin noin 31,3 miljoonaa euroa (2022 noin 23,7 miljoonaa euroa).

32.30.52. Palkkaturva

Vuoden 2023 talousarvion momentille oli budjetoitu 33 460 000 euroa, johon saatiin ylityslupa 5 810 000 eurolla. Tästä 35 955 079 euroa käytettiin palkkaturvaan, 4 560 euroa takaisinperittyjen saatavien palautuksiin ja niistä kertyneisiin korkoihin ja 53 344 euroa viranomaismaksuihin, oikeudenkäyntikuluihin ja konkurssikustannuksiin eli yhteensä 36 012 983 euroa. Käyttämättä jäi 3 257 017 euroa.

32.30.55. Toimet työurien pidentämiseksi

Momentin määrärahaa käytettiin 1,1 miljoonaa euroa. Momentilta rahoitetaan muutosturvakoulutusta, 55 vuotta täyttäneiden työllistämistukea sekä kuntien työllistämisvelvoitteen ajalta kunnalle maksettavaa tukea. Muutosturvakoulutuksen aloitti vuonna 2023 noin 230 henkilöä, työllistämistuella tuetun työn noin 250 henkilöä ja työllistämisvelvoitteen perusteella järjestetyn työn noin 1 000 henkilöä. Muutosturvakoulutukseen määrärahaa käytettiin noin 370 000 euroa, työllistämistukeen noin 210 000 euroa ja velvoitetyöllistämisen ajalta maksettua tukea noin 470 000 euroa. Muutosturvakoulutuksen toteutuneet kustannukset laskutetaan jälkikäteen Työllisyysrahastolta ja kirjataan momentille 12.32.99 Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan muut tulot.

32.30.64 EU:n ja valtion rahoitusosuus EU:n alue- ja rakennepolitiikan ja muihin koheesipolitiikan ohjelmiin

Ohjelmakauden 2021–2027 Euroopan sosiaalirahaston, aluekehitysrahaston ja oikeudenmukaisen siirtymän rahaston toimet on koottu Suomen alue- ja rakennepolitiikan ohjelmaan ”Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027”. Ohjelman julkinen kokonaisrahoitus on noin 3,1 miljardia euroa, josta EU-rahoitusosuus on 61 % eli noin 1,9 miljardia euroa ja kansallinen julkinen vastinrahoitus noin 1,2 miljardia euroa. Ohjelmakausi käynnistyi keväällä 2022.

Ohjelmakauden 2021–2027 alue- ja rakennepolitiikan rahoitus kohdentuu elinkeinoelämäälähtöisen innovaatiotoiminnan edistämiseen, pk-yritysten kasvumahdollisuuksien parantamiseen, toiminnan uudistumiseen ja liiketoimintaympäristön kehittämiseen, työhakijoiden, työttömien, työvoiman ulkopuolella olevien ja työmarkkinoille heikosti kiinnittyneiden ryhmien työllistymisen edistämiseen, työttömyyden pitkittymisen ehkäisemiseen, oppimismahdollisuuksien kehittämiseen, kaikkein heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevien aseman parantamiseen sekä niiden alueiden tukemiseen, joihin kohdistuu vakavia sosioekonomisia haasteita ilmastonutraaliin talouteen siirtymisen vuoksi.

Ohjelman rahoitusta käytetään myös InvestEU-ohjelmaan, jonka tavoitteena on tukea Euroopan unionin politiikkatavoitteita rahoitus- ja investointitoimilla, joilla edistetään unionin kilpailukykyä, talouden kestävyyttä ja kasvua, sosiaalista sopeutumiskykyä ja osallistavuutta, pääomamarkkinoiden yhdentymistä sekä sisämarkkinoiden vahvistumista.

Ohjelmakauden 2014–2020 rakennerahasto-ohjelman julkinen rahoitus on noin 2,8 miljardia euroa, josta EU:n osuus on puolet. Vuoden 2023 lopulla 113 % julkisesta rahoituskehiksestä oli varattu ohjelmakauden aikana käynnistyneisiin lähes 11 800:een hankkeeseen. Maksatuksia hankkeille oli vuoden 2023 loppuun mennessä tehty lähes 2,8 miljardilla eurolla (julkinen rahoitus yhteensä). Ohjelman seurantakomitean kesällä 2019 tarkistamien tavoitetasojen mukaan ohjelman avulla tavoiteltiin muun muassa 10 500 uuden työpaikan ja 600 uuden yrityksen syntymistä vuoteen 2023 mennessä. Vuoden 2023 loppuun mennessä uusia työpaikkoja oli syntynyt 13 311 ja uusia yrityksiä 591.

Koronakriisin johdosta rakennerahasto-ohjelmaan lisätyn REACT-EU-elvytysrahoituksen myötä ohjelmassa käynnistyi vielä lähes 1 700 uutta hanketta. REACT-EU-rahoitus kasvatti ohjelman kokoa runsaalla 10 %:lla. Lisärahoitusta suunnattiin erityisesti digitalisaatiota ja vihreää siirtymää edistäviin EAKR- ja ESR-hankkeisiin.

Euroopan sosiaalirahaston (ESR) osarahoittamat hankkeet ovat liittyneet muun muassa nuorisotakuuseen, pitkäaikaistyöttömyyden hoitoon, ikääntyvien työllisyyteen ja maahanmuuttajien kotoutumiseen. Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) osarahoittamien hankkeiden pääalaa ovat olleet pk-yritysten kasvun ja kansainvälistymisen tukeminen sekä t&k- ja innovaatiotoiminta, joka on rakennerahasto-ohjelmassa painottunut erityisesti alueille, joiden osuus kansallisesta t&k- rahoituksesta on pienempi. Vuonna 2023 jatkui myös EAKR-osarahoitettu takausohjelma kasvuyritysten rahoituksen saatavuuden parantamiseksi. Vuoden 2023 lopulla 27,3 % hankkeille maksetusta EAKR-rahoituksesta oli kohdistunut vähähiilisyttä edistäviin hankkeisiin.

EAKR:n osarahoittama ja kansallisella lisärahoituksella toteutettu takausohjelma kasvuyritysten rahoituksen saatavuuden parantamiseksi jatkui vuoden 2023 loppuun. Takauksiin varattu rahoitus 75 miljoonan rahoitus on käytetty lähes täysimääräisesti.

32.30.87. Pääomasijoitus Työkanava Oy:lle

Työ- ja elinkeinoministeriö on tehnyt vuonna 2022 valtioneuvoston yleisistunnon valtuutuksen nojalla Työkanava Oy:öön 10 miljoonan euron vastikkeettoman sijoituksen yhtiön sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon. Määräraha on EU:n elpymisvälineen tuloilla rahoitettavaa (RRF pilari3). Vuonna 2023 ei tehty uutta pääomasijoitusta.

Yritysten erityisrahoitus**32.40.42. Valtiontuki sähköhuollon varmistamiseksi**

Vuonna 2023 ei tehty uusia tukipäätöksiä sähköverkkojen korvausinvestointeihin. Tukiohjelman mukaisesta hankkeesta myönnettyjen avustusten maksaminen jatkui vuoden 2023 aikana.

32.40.47. Finnvera Oyj:n tappiokorvaukset ja korkotuet**Taulukko 4.** Finnvera Oyj:n korkotuet ja tappiokorvaukset (32.40.47) 2021–2023

	2021	2022	2023
Korkotuet ja tappiokorvaukset (miljoonaa euroa)	34,9	36,5	22,7

32.40.48. Korko- ja muu tuki julkisesti tuetuille vienti- ja alusluotoille

Vienninrahoitus pyrkii parantamaan suomalaisten vientiyritysten edellytyksiä menestyä globaaleilla markkinoilla. Finnveran varainhankintaan perustuvan rahoitusjärjestelmän puitteissa (1543/2011) Suomen Vientiluotto ei allekirjoittanut vuonna 2023 uusia kiinteäkorkoisia luottosopimuksia (2022: 1 kpl, arvoltaan 750 miljoonaa euroa).

Suomen Vientiluotto hallinnoi julkisesti tuettujen vienti- ja alusluottojen korontasausjärjestelmää. Korontasauksella vahvistetaan rahoituslaitosten mahdollisuuksia järjestää luotonsaajalle kansainvälisesti kilpailukykyistä kiinteäkorkoista vientiluottorahoitusta. Myös Suomen Vientiluoton rahoittamissa kiinteäkorkoisissa luotoissa käytetään korontasausta. Vuoden 2023 lopussa liikepankkien rahoittamien korontasausta hyödyntävien luottojen luottokanta oli euroissa laskettuna 0,1 (0,2) miljardia. Nostamattomien luottojen määrä oli euroissa 2,6 miljoonaa (2,6). Suomen Vientiluotto Oy:n kiinteäkorkoisten luottojen luottokanta oli vastaavana aikana euroissa 4,2 (4,0) miljardia ja nostamattomien luottojen määrä oli euroina 3,1 (4,2) miljardia.

Taulukko 5. Korko- ja muu tuki julkisesti tuetuille vienti- ja alusluotoille (32.40.48.) 2019–2023

	2019	2020	2021	2022	2023
Korkotuki- ja muut maksut (miljoonaa euroa)	38,8	47,6	79,2	77,8	78,6
Uudet korontasaus-sopimukset ja -päätökset, arvo (miljoonaa euroa)	1 893,5	620	225	254	1 200
Korontasaus-sopimuskanta vuoden lopussa arvo (M€)	10 898,6 josta nostettuja 5 478,0	10 092 josta nostettuja 5 334,2	9 135 josta nostettuja 4 726,8	8 309 josta nostettuja 4 018	7 421 josta nostettuja 4 288,5

Korontasautoiminnasta kertyi valtiolle suojaustuloja ja korkohyvitystä vuonna 2023 yhteensä 78,2 (102,1) miljoonaa euroa. Korkotuki- ja suojausmenoja aiheutui 78,6 (77,8) miljoonaa euroa. Kumulatiivinen tulos järjestelmän alusta (1997–2023) lähtien on ollut noin 168,9 (169,3) miljoonaa euroa.

32.40.82. Lainat Finnvera Oyj:n varainhankintaan

Julkisesti tuetuista vienti- ja alusluotoista sekä korontasauksesta annetun lain (1543/2011) nojalla Suomen Vientiluotto voi myöntää Finnveran varainhankintaan perustuvia vienti- ja alusluottoja. Rahoitusmarkkinoiden toiminnan ollessa sellaisessa häiriötilanteessa, että se estäisi Finnveraa hankkimasta markkinoilta varoja kohtuullisilla ehdoilla, voidaan yhtiölle myöntää valtion talousarviossa olevien määrärahojen puitteissa lyhytaikaista enintään 12 kuukauden pituista lainaa käypää korkoa vastaan. Lainanantovaltuus on talousarviossa enintään 1 000 miljoonaa euroa. Valtuutta ei käytetty vuonna 2023.

32.40.95. Tuotonvaihtosopimus- ja suojausmenot

Määrärahatilin 32.40.95. Tuotonvaihtosopimus- ja suojausmenoja varten oli talousarviossa varattu määrärahaa 73 000 euroa ja toisessa lisätalousarviossa 5 000 euroa, eli yhteensä 78 000 euroa (2,5 miljoonaa euroa). Määrärahaa käytettiin 77 000 euroa (2,0 miljoonaa euroa).

Menojen väheneminen johtui tuotonvaihtosopimusten ja suojausten kannan pienemisestä kuuletohojelman mukaisesti. Tuotonvaihtosopimusten ja suojausten kanta oli vuoden 2023 lopussa 0 euroa (82,7 miljoonaa euroa).

Kotoutuminen ja kansainvälinen osaaminen

32.50.03. Kotoutumisen ja työvoiman maahanmuuton edistäminen

Valtion vuoden 2023 talousarviossa momentille on myönnetty 7,2 miljoonaa euroa.

32.50.30. Valtion korvaukset kotouttamisesta

Momentin vuoden 2023 talousarvion määräraha oli 287 miljoonaa euroa. Määrärahaa vähennettiin ensimmäisessä lisätalousarviossa 15 miljoonaa euroa toisessa lisätalousarviossa 35 miljoonaa euroa. Määrärahasta 237 miljoonaa euroa käytettiin 175,6 miljoonaa euroa (2022: 140,3 miljoonaa euroa, 2021: 147 miljoonaa euroa) ja määrärahaa jäi käyttämättä 61,4 miljoonaa euroa.

Moniammatillisten kotoutumisen osaamiskeskusten toiminnan tukemista jatkettiin valtionavustuksilla kuudessa kaupungissa (Espoo, Vantaa, Turku, Tampere, Oulu ja Lahti). Avustusta myönnettiin hakemuksesta kunnille, joissa asui vähintään 8 000 vieraskielistä asukasta. Hämeen ELY-keskus myönsi vuonna 2023 avustusta erityisavustuksena noin 2 miljoonaa euroa. Osaamiskeskuksissa asiakkaat ohjataan joustavasti TE- palveluiden, sosiaali- ja terveystalouden sekä valtionosuusrahoitteisten palveluiden piiriin yksilöllisen tarpeen mukaisesti maahanmuuttajien koulutus- ja työllistymispolkujen nopeuttamiseksi. Lisäksi Hämeen ELY-keskus myönsi vuonna 20 kunnalle erityisavustusta yhteensä noin 2 miljoonaa euroa maahanmuuttaneiden matalan kynnyksen ohjaus- ja neuvontapalveluiden toiminnan vakiinnuttamiseen kunnissa. Palveluiden tavoitteena on tehostaa maahanmuuttaneiden ohjautumista peruspalveluihin ja kotoutumista edistäviin erityispalveluihin. Valtionavustusta myönnettiin edellä mainittuihin kuntien monialaisiin palveluihin yhteensä noin 4 miljoonaa euroa, joka osoitettiin KEHA-keskukselle avustusten maksamista varten.

Lisäksi pääkaupunkiseudun kunnille (Espoo, Helsinki, Vantaa) myönnettiin erityisavustusta yhteensä 400 000 euroa kotoutumisen alkuvaiheen palvelukokonaisuuksien pilotointiin. Avustuksella tuetaan kuntien valmistautumista 1.1.2025 voimaan tulevaan kotoutumislain kokonaisuudistukseen. Avustuksella kehitetään vuosien 2022–2024 aikana kotoutumisen johdantojaksoa työvoiman ulkopuolella olevien, erityisesti kotona lapsia hoitavien kotoutujien tarpeisiin tukemaan kohderyhmän koulutus- ja työllistymispolkuja sekä osallisuutta. Uuden palvelukokonaisuuden pilotointi on perusteltua toteuttaa kunnissa, joissa asuu paljon johdantojakson suunniteltua kohderyhmää. Tämän vuoksi rahoitusta myönnettiin kunnille, joissa asuu vähintään 50 000 vieraskielistä asukasta. Vuonna 2023 myönnetty avustukset maksetaan hankkeille vuoden 2024 aikana.

Lisäksi Vantaan kaupungille myönnettiin erityisavustusta 20 000 euroa Talent Boost Summit -tapahtumaan, joka on työelämän kansainvälistymisen ja osaajien maahanmuuttotapahtuma. Avustus maksetaan vuoden 2024 aikana.

Kunnille vuonna 2022 myönnettyjä avustuksia maksettiin työ- ja elinkeinoministeriöstä vuonna 2023 yhteensä 297 832 euroa (vuonna 2022: 25 847 euroa, vuonna 2021: 2 288 341 euroa).

Järjestöille maksettiin erityisavustusta maahanmuuttajien kotoutumisen edistämiseen yhteensä 266 975 euroa (vuonna 2022: 852 602 euroa, vuonna 2021: 824 848 euroa).

26.01.26.2 AMIF-erillismäärärahat

Työ- ja elinkeinoministeriö käyttää sille vuosittain talousarviossa osoitettua Turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahaston (AMIF) uudelleensijoittamisen erillismäärärahaa pakolaisten kuntiin sijoittamista tukeviin toimiin sisäasioiden rahastoista ohjelmakaudelle 2021–2027 annetun lain (1125/2021) ja valtioneuvoston asetuksen (119/2022) mukaisesti. Määräraha on kolmivuotista siirtomäärärahaa. Sisäministeriö myöntää työ- ja elinkeinoministeriölle kirjausoikeuden momentille 26.01.26.2 talousarvion mukaiseen määrärahaan. Työ- ja elinkeinoministeriö voi osoittaa määrärahaa sen hallinnonalalla kuntiin sijoittamista tukeviin toimiin KEHA- ja ELY-keskuksille. Työ- ja elinkeinoministeriö on asettanut määrärahan hallintoihin Pakolaisten kuntiin ohjaamisen ja kotoutumisen tuen toimintaohjelman vuosille 2022–2027.

Työ- ja elinkeinoministeriölle osoitettiin AMIF-erillismäärärahaa vuoden 2023 talousarviossa 10,5 miljoonaa euroa momentilta 26.01.26.2. Työ- ja elinkeinoministeriö osoitti määrarahasta KEHA-keskukselle kotoutumislain mukaisten korvausten lisänä kunnille myönnettävien lisätukien maksatukseen 1,9 miljoonaa euroa, kuntiin sijoittamista tukevaan tietojärjestelmäkehitykseen noin 6 miljoonaa euroa sekä muuhun kuntiin sijoittamista tukevaan kehittämistoimintaan 699 000 euroa. Työ- ja elinkeinoministeriö käytti määrärahaa noin 52 000 euroa toimintaohjelman koordinoituihin. Työ- ja elinkeinoministeriön käyttämätöntä määrärahaa siirtyy vuodelle 2024 1,8 miljoonaa euroa.

Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriö jatkoi vuoden 2022 talousarviossa sille osoitetun AMIF-erillismäärärahan käyttöä vuonna 2023 momentilta 4.22.26.01.26.2, jossa määrärahaa oli käytettävissä 2,9 miljoonaa euroa. Määrarahasta katettiin noin 565 000 euron järjestelmäkehitys, jossa kotoutumislain mukaisen laskennallisen korvauksen automatisoituun järjestelmään (LAKO-AUTO) toteutettiin kotoutumislain muutosten edellyttämät toiminnallisuudet. Lisäksi määrärahaa osoitettiin KEHA-keskuksen kirjanpitoyksikölle yhteensä 686 000 euroa kuntien kotoutumislain mukaisten korvausten lisänä maksettaviin lisätukiin, 61 000 euroa järjestelmäkehitykseen ja 408 000 euroa muihin kuntiin sijoittamista tukeviin kehittämistoimiin. Työ- ja elinkeinoministeriön käyttämätöntä määrärahaa siirtyi vuodelle 2024 noin 1,1 miljoonaa euroa.

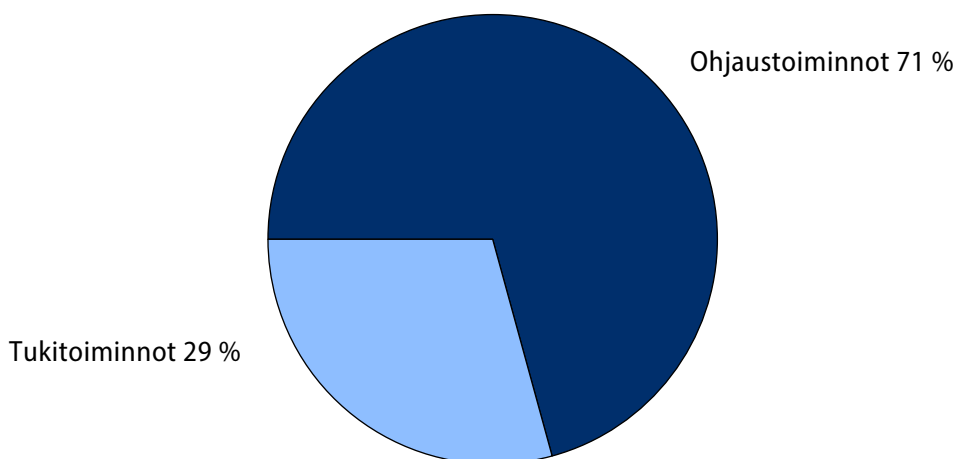
1.4 Toiminnallinen tehokkuus

Työ- ja elinkeinoministeriön toiminnan tuottavuutta ja taloudellisuutta on arvioitu ministeriön keskeisten toimintojen osalta Kieku-järjestelmästä saatavien kustannustietojen perusteella. Kustannustiedot perustuvat seurantakohteille (toiminnot, toimintayksiköt, suoritteet, projektit ja seuko1-koodit) kirjattuihin menoihin sekä seurantakohteille tehtyjen työajankohdennusten perusteella laskettuihin henkilötyövuosiin ja palkkakustannuksiin. Ministeriön toiminnoille ei ole asetettu varsinaisia tuottavuus- ja taloudellisuustavoitteita.

1.4.1 Toiminnan tuottavuus

Työ- ja elinkeinoministeriössä tehollinen kokonaistyöaika oli 340,5 henkilötyövuotta (jatkossa htv). Laskua vuodesta 2022 oli noin 2,4 % (349,0 htv). Tehollisesta työajasta ohjaustoimintoihin kohdistui 71 % ja tukitoimintoihin 29 %. Tukitoimintojen ja ohjaustoimintojen välinen prosenttiosuus tehollisesta työajasta on pysynyt samana viimeiset kolme tilikautta. Vuonna 2023 kohdentamattoman työn osuus oli käytännössä 0 htv.

Kuvio 1. Tehollisen työajan prosentuaalinen kohdentuminen ohjaus- ja tukitoiminnoille Kieku-raportin mukaisesti 2023

Taulukko 6. Henkilötyövuodet toimintayksiköittäin ja Kieku-raportin mukaisesti 2021–2023

Toimintayksiköt	HTV			Ydintoiminnot			Ohjaustoiminnot			Tukitoiminnot			Poissaolot			Kohdentamaton		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Kansliapäällikkö, alivaltiosihteeri ja johdon tuki	4,7	3,1	5,0	0,0	0,0	0,0	1,8	0,1	0,0	2,7	2,5	4,2	0,3	0,5	0,7	0,0	-	-
Ohjausyksikkö	13,9	15,9	24,4	0,0	0,0	0,0	7,1	9,3	14,9	3,5	3,4	4,4	3,3	3,3	5,1	0,0	-	-
Henkilöstö- ja hallintoyksikkö	41,0	40,5	37,2	0,0	0,0	0,0	4,1	4,3	3,8	29,6	28,6	26,5	7,4	7,7	6,9	0,0	0,0	0,0
Viestintä	12,5	13,7	12,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	9,9	10,9	9,6	2,6	2,7	3,1	0,0	-	-
Työvoiman maahanmuutto ja kotouttamisyksikkö	28,8	30,9	32,3	0,0	0,0	0,0	19,8	19,5	19,7	3,9	3,9	4,6	5,2	7,3	8,0	0,0	0,1	-
EU- ja kansainvälisten asioiden yksikkö	11,2	11,7	12,0	0,0	0,0	0,0	7,3	7,1	6,9	1,4	1,9	2,4	2,5	2,7	2,7	0,0	-	-
Sisäinen tarkastus	2,7	3,0	3,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	2,1	2,4	2,4	0,5	0,6	0,6	0,0	-	-
Innovaatio- ja yritysrahoitusosasto	79,9	79,0	72,8	0,1	0,0	0,0	49,1	43,1	40,1	15,0	13,9	14,0	15,8	21,8	18,7	0,0	0,2	-
Energiaosasto	46,7	49,0	48,3	0,0	0,0	0,0	30,7	32,4	31,7	7,6	7,2	7,3	8,3	9,4	9,3	0,0	0,0	-
Alueet- ja kasvupalveluosasto	102,7	103,1	91,8	0,0	0,0	0,0	70,0	68,8	62,3	14,0	12,5	10,9	18,7	21,8	18,6	0,0	-	-
Työllisyys- ja toimivat markkinat osasto	85,3	89,3	85,7	0,0	0,0	0,0	55,2	54,6	53,3	14,0	14,1	12,7	16,1	20,5	19,7	0,0	0,0	-
Muut (VST, YTA, TN)	8,2	9,7	10,4	0,0	0,0	0,0	6,9	8,5	8,1	0,0	0,1	0,6	1,3	1,2	1,6	0,0	-	-
Yhteensä	437,7	448,9	435,6	0,2	0,0	0,0	252,2	247,7	240,9	103,6	101,3	99,6	81,7	99,5	95,2	0,0	0,4	0,0
%-osuus kokonaishenkilötyövuosista				0 %	0 %	0 %	58 %	55 %	55 %	24 %	23 %	23 %	19 %	22 %	22 %	0 %	-	-
%-osuus tehollisista henkilötyövuosista	356,0	349,4	336,1	0 %	0 %	0 %	71 %	71 %	72 %	29 %	29 %	30 %		-	28 %	0 %	-	-

Htv-yhteensä luku eroaa hieman TAHTIn lukuihin, jotka on esitetty kohdassa 1.6. Henkisten voimavarojen hallinta

Taulukko 7. Kiekun htv:t ydin- ja ohjaustoiminnoittain 2021–2023

Toiminnot, HTV	2021	2022	2023	Muutos-% 2022–2023
YDINTOIMINNOT	0,2	0,0	0,0	
Työllisyys, työttömyys ja julkinen työvoimapalvelu	0,0	0,0	0,0	
Alueiden kehittäminen ja maakunnan liittojen yhteistoiminta-alueet	0,0	0,0	0,0	
Elinkeinopolitiikka	0,1	0,0	0,0	
Energiapolitiikka sekä ilmastopolitiikan kansallisen valistelun ja toimeenpanon yhteensovittaminen	0,0	0,0	0,0	
Innovaatio- ja teknologiapolitiikka, yritysten kansainvälistyminen ja tekninen turvallisuus	0,1	0,0	0,0	
Markkinoiden toimivuus, kilpailun edistäminen ja kuluttajapolitiikka	0,0	0,0	0,0	
Siviilipalvelus	0,0	0,0	0,0	
Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten yleishallinnollinen ohjaus	0,0	0,0	0,0	
Työntekijöiden, yrittäjien, harjoittelijoiden, opiskelijoiden ja tutkijoiden maahanmuutto sekä maahanmuuttajien kotouttaminen	0,0	0,0	0,0	
Ydintoimintojen tietojärjestelmät	0,0	0,0	0,0	
OHJAUSTOIMINNOT	252,2	247,6	240,9	-3 %
Yhteiskuntapolitiikan strategiat ja seuranta	71,5	67,2	64,8	-4 %
Strategiatyö, kehittäminen ja seuranta	40,5	31,7	27,9	-12 %
Hallitusohjelman valmistelu ja seuranta	10,4	16,6	16,0	-4 %
Tutkimustoiminta, arvioinnit ja seuranta	10,1	8,5	11,3	32 %
Asiantuntijaosallistuminen muiden strategia-asioihin	8,4	8,7	8,2	-6 %
Yhteiskuntasuhteiden hoito	2,1	1,7	1,5	-12 %
Ministeriön toimialan ohjaus, toiminta- ja taloussuunnittelu ja seuranta	34,3	32,4	35,4	10 %
Ohjaus ja kehittäminen	27,0	25,9	28,4	10 %
Toiminnan ja talouden suunnittelu	6,0	5,1	5,8	15 %
Henkilöstöpolitiikka ja henkilöstösuunnittelu	0,4	0,4	0,4	-2 %
Seuranta ja raportointi	0,8	0,9	0,7	-15 %
Laillisuusvalvonta	0,1	0,1	0,0	-41 %

Toiminnot, HTV	2021	2022	2023	Muutos-% 2022–2023
Lainsäädännön valmistelu ja seuranta	51,3	47,9	43,2	-10 %
Lainsäädännön valmistelu ja seuranta*	5,2	0,1		
EU-säädösten valmistelu ja seuranta	5,0	6,8	7,3	8 %
Kansallinen säädösten valmistelu	29,5	29,2	25,6	-13 %
Säädösvalmistelun avustaminen	5,4	5,5	4,3	-21 %
Säädösvalmistelun kehittäminen	2,8	2,4	2,5	5 %
Säädösten toimeenpano, seuranta ja arviointi	0,7	0,9	1,1	20 %
Lainsäädännön asiantuntijatehtävät muille hallinnonaloille	2,6	3,0	2,3	-23 %
EU- ja kansainväliset asiat	39,6	32,6	30,5	-6 %
EU-asiat	27,6	22,5	20,6	-8 %
Kansainväliset asiat	12,0	10,2	9,9	-3 %
Muut ministeriökohtaiset erityistehtävät	55,4	67,5	66,9	-1 %
Muut erikseen seurattavat tehtävät	3,4	2,3	2,2	-5 %
Energia- ja investointituet	3,0	1,5	2,2	52 %
Energiamarkkinoiden toimivuuden kehittäminen ja parantaminen	0,6	0,6	0,8	31 %
Päästökauppa	0,5	0,7	1,2	66 %
Ydinenergiaan liittyvät lupaviranomaistehtävät	3,6	3,8	3,5	-7 %
Valtionavustukset ja osuudet työaika	2,4	2,1	1,0	-52 %
Ministeriökohtaiset erityistehtävät	6,7	8,1	7,4	-9 %
Maahanmuuttajien kotouttaminen ja työvoiman maahanmuutto	5,7	6,5	5,4	-17 %
Kansallinen aluekehittäminen	4,5	4,3	3,9	-11 %
Taloudellinen huoltovarmuus	0,7	1,8	1,8	2 %
Avaruusasiat	1,2	0,5	1,9	302 %
RRF-tehtävät	1,9	11,6	12,4	6 %
Digitalisaation edistäminen**		2,9	1,6	-45 %
Rakennerahastojen viranomaistehtävät	18,3	18,5	19,5	5 %
Ulkopuolisen rahoituksen hankkeet	1,7	0,9	0,6	-32 %
Maksullinen toiminta	1,2	1,3	1,6	21 %
Tukitoiminnot	103,6	101,5	99,6	-2 %
Kohdistamaton työ	0,0	0,4	0,0	-100 %
Poissaolot	81,7	99,5	95,2	-4 %
YHTEENSÄ	437,6	448,9	435,6	-3 %

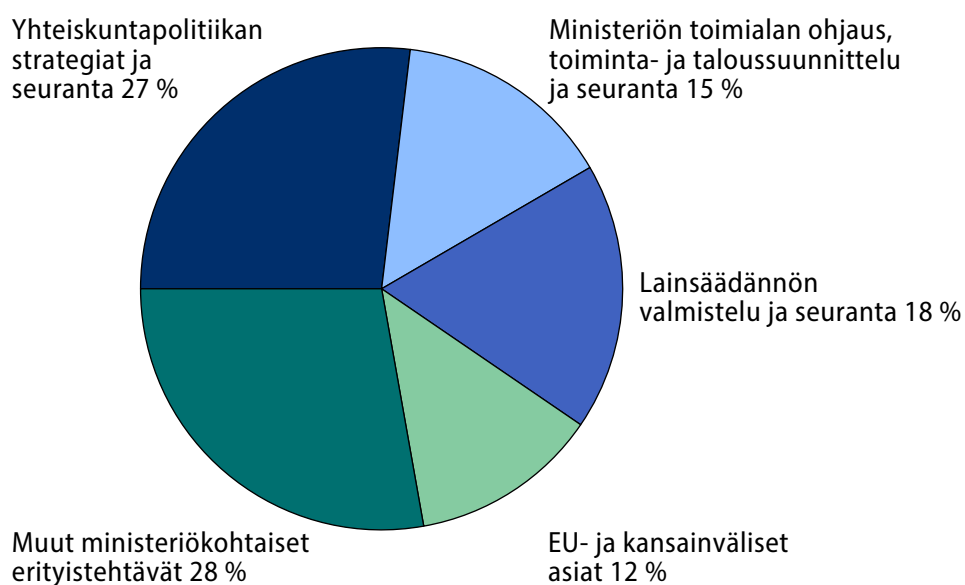
* toiminto päätetty vuonna 2022

**uusi vuonna 2022

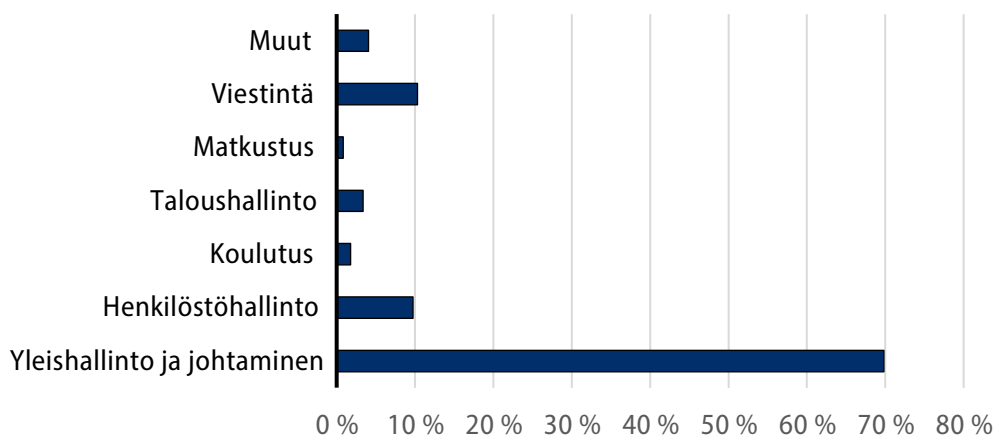
Ohjaustoiminnoista henkilötyövuosia kohdistui eniten toimintoryhmään Muut ministeriökohtaiset erityistehtävät 66,9 htv (67,5 htv vuonna 2022). Laskua vuodesta 2022 oli kuitenkin noin yhden prosentin verran. Merkittävin kasvu ohjaustoimintojen htv-määrässä oli Avaruusasiat-toiminnolla, jonka htv-määrä yli kolminkertaistui vuoteen 2022 verrattuna. Kyseiselle toiminnolle kohdistunut htv on kuitenkin kokonaisuuteen nähden varsin pieni (1,9 htv). Eniten yksittäiselle toiminnolle kirjattua htv:a oli vuonna 2023 Ohjaus- ja kehittäminen -toiminnolla (28,4 htv).

Toiseksi eniten työaikaa kohdistui toimintoryhmään Yhteiskuntapolitiikan strategiat ja seuranta 64,8 htv (67,2 htv vuonna 2022). Lainsäädännön valmistelu ja seuranta -toimintoryhmään kertyi 43,2 htv (47,9 htv vuonna 2022).

Kuvio 2. Ohjaustoimintojen htv-jakauma Kieku-raportin mukaisesti vuonna 2023

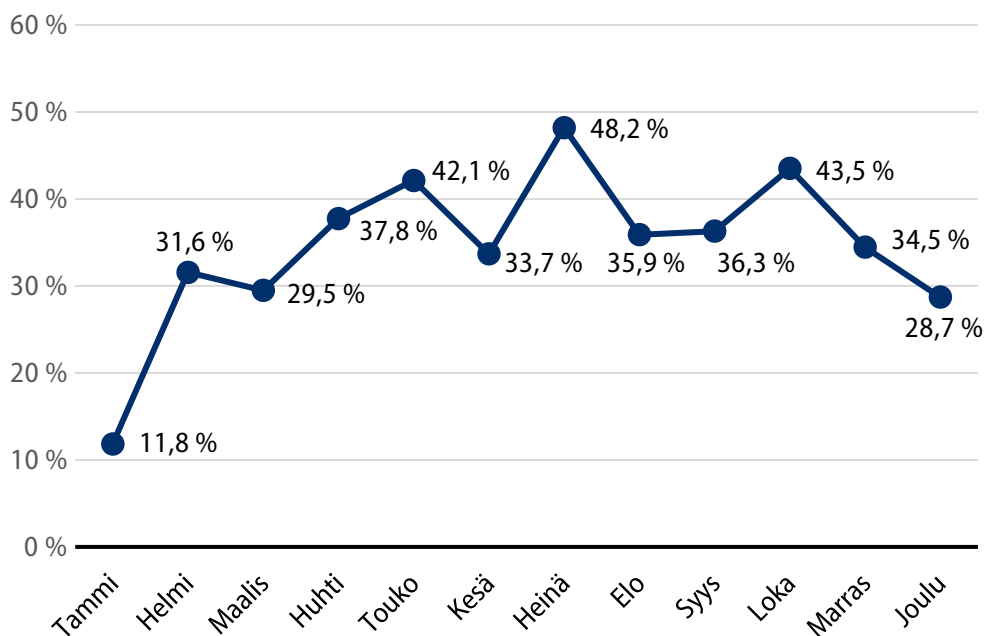

Tukitoimintojen htv-kertymä 99,6 htv on vähentynyt noin kaksi prosenttia vuodesta 2022 (101,5 htv). Suurin osa (70 %) tukitoiminnoista kohdistui toiminnolle Yleishallinto ja johtaminen. Toiminnolle kohdistetaan johtamisen lisäksi muun muassa perusvirkamiehen hallinnollisiin tehtäviin kulunut työaika, eli kyseistä toimintoa käyttää koko työ- ja elinkeinoministeriön henkilöstö. Muut paljon käytetyt tukitoiminnot ovat Viestintä sekä Henkilöstöhallinto.

Kuvio 3. Tukitoimintojen htv-jakauma Kieku-raportin mukaisesti vuonna 2023

Handi-järjestelmä

Ostolaskujen automatisoinnissa hyödynnetään Handin sopimuskohdistus -toiminnallisuutta. Sopimuskohdistuksen käyttö on selkiyttänyt ja tehostanut ostolaskujen tiliointiä, koska tiedot viedään etukäteen järjestelmään ja toistuvissa laskuissa seurantakohdetiedot pysyvät samoina. Sopimuskohdistustyypeistä ovat käytössä budjetti, kausibudjetti, vahvistuksessa muokattava ja kausittainen maksuerä. Työ- ja elinkeinoministeriössä on säännöllisesti toistuvia kiinteähintaisia laskuja usealta eri toimittajalta, mihin maksueräperusteisella sopimuskohdistuksella on saatu vähennettyä ostolaskujen asiataarkastamiseen ja hyväksymiseen kuluva henkilötyötä. Automaatioastetta on nostettu hyödyntämällä Handin toiminnallisuuksia, kuten lisätty vahvistuksessa muokattavan sopimuskohdistustyyppin käyttöä vuoden 2023 aikana.

Kuvio 4. Täysin automaattisesti kohdistuneet laskut kuukausittain vuonna 2023

Palkeet muutti automaatiolaskun määritelmää siten, että jos lasku siirretään jos-sakin ostolaskun käsittelyn vaiheessa manuaalisesti käsittelijältä toiselle, laskua ei enää lasketa täysin automaattisesti kohdistuneiden laskujen piiriin. Työ- ja elinkeinoministeriössä on vuonna 2023 ollut pientä vaihtelua kuukausitasolla täysin automaattisesti kohdistuneissa laskuissa (kuvio 4). Tammikuun alhainen automaatiotaso muihin kuukausiin nähden selittyy sopimusten päivittämisestä tammikuussa vuodelle 2023.

Taulukko 8. Työ- ja elinkeinoministeriön laskujen automaatioaste 2021–2023

Automaatioaste (%)	2021	2022	2023	Muutos-% 2022–2023
Täysin automaattisesti kohdistuneet laskut, first time match (keskiarvo)	7,9	9,9	34,5	250 %
Automaatiikalla käsitellyt laskut, sis. laskut, jotka on osittain jouduttu käsittelemään manuaalisesti (keskiarvo)	72,1	63,4	65,6	3 %
Ostolaskujen määrä	1 736	2 023	1 832	-9 %

Handin myötä työ- ja elinkeinoministeriössä on otettu taloushallinnon ylläpitämä hankintasopimusrekisteri aktiiviseen käyttöön. Sopimusrekisteriin on koottu kaikki ministeriön voimassa olevat hankintasopimukset. Sopimusrekisteriä päivitetään ajantasaisesti yhteistyössä osastojen kanssa. Suurin osa sopimuksista on saatu vietyä Handiin automaattikohdennukseen.

1.4.2 Toiminnan taloudellisuus

Taulukossa 9 on esitetty työ- ja elinkeinoministeriön vuoden 2021–2023 ydin- ja ohjaustoiminnoille vyörytetyt kokonaiskustannukset. Ydintoiminnot poistettiin käytöstä vuoden 2021 alussa. Poissaolojen ja tukitoimintojen kustannukset, työ- ja elinkeinoministeriön osuus VNHY:n kustannuksista (10 251 000 euroa vuonna 2023, taulukko 9) sekä kohdentamaton työ on kustannuslaskennan avulla kohdennettu ministeriön substanssitoimintoihin. Siirtotalouden kuluja ei sisällytetä osaksi toimintolaskentaa.

Eniten kustannuksia kohdistui toimintoryhmään Muut ministeriökohtaiset erityistehtävät, 42 %. Kustannukset kasvoivat eniten edelliseen vuoteen nähden toimintoryhmässä Yhteiskuntapolitiikan strategiat ja seuranta, 59 %.

Taulukko 9. Vyörytetyt kustannukset ydin- ja ohjaustoiminnoilla 2021–2023 sis. työ- ja elinkeinoministeriön osuus VNHY:n kustannuksista (1 000 €)

Toiminto	2021	%	2022	%	2023	%	Muutos-% 2022–2023
Ydintoiminnot	41	0 %					
Ohjaustoiminnot	88 906	99 %	88 335	100 %	106 493	100 %	21 %
Yhteiskuntapolitiikan strategiat ja seuranta	18 125	20 %	21 457	24 %	34 158	32 %	59 %
Ministeriön toimialan ohjaus- ja toiminta- ja taloussuunnittelu sekä seuranta	6 877	8 %	6 864	8 %	7 979	7 %	16 %
Lainsäädännön valmistelu ja seuranta	9 581	11 %	9 329	11 %	8 986	8 %	-4 %
EU- ja kansainväliset asiat	25 053	28 %	9 975	11 %	10 718	10 %	7 %
Muut ministeriökohtaiset erityistehtävät	29 269	33 %	40 710	46 %	44 650	42 %	10 %
Ei toimintoa	856	1 %	63	0 %	4	0 %	-94 %
YHTEENSÄ	89 803	100 %	88 398	100 %	106 496	100 %	-73 %

Yhteistoiminnan kustannusten korvauksia kertyi noin 12,5 miljoonaa euroa (taulukko 10). Yhteistoiminnan kustannusten korvaukset sisältävät viranomais-toimintaan liittyvät yhteistoiminnasta ja yhteisistä hankkeista aiheutuneiden kustannusten korvaukset. Suurin osa yhteistoiminnan kustannuksista liittyi ministeriön rakennerahastovaroin rahoitettuihin teknisen tuen hankkeisiin. Muita yhteistoiminnan kustannuksien korvauksia kertyi muun muassa EU-komission ja EU-neuvoston matkakustannusten korvauksista.

EU-rakennerahastojen itse toteutettujen valtakunnallisten kehittämishankkeiden ja teknisen tuen rahoitusta kirjataan tukikelpoisia menoja vastaavasti ministeriön pääluokan talousarviomomentin menoksi. Työ- ja elinkeinoministeriössä oli vuonna 2023 neljä teknisen tuen hanketta. Yhteistoiminnan kustannusten korvauksia saatiin valtakunnallisiin rakennerahasto-ohjelmien toimeenpanoon, sähköisiin palveluihin, teknisen tuen hankkeiden hallintoon, viestintään ja vuosien 2014–2020 teknisen tuen arviointiin yhteensä 12,0 miljoonaa euroa. Teknisen tuen hankkeisiin käytettiin ministeriössä tehollista työaikaa 7,6 henkilötyövuotta (7,3 htv vuonna 2022 ja 8,4 htv vuonna 2021). Tekninen tuki voidaan katsoa kustannusten korvaukseksi.

Taulukko 10. Yhteistoiminnan kustannusten korvaukset 2021–2023 (1000 €)

Yhteistoiminnan kustannusten korvaukset	2021	2022	2023
Yhteistoiminnan kustannusten korvaukset EU:lta	0	14	56
Yhteistoiminnan kustannusten korvaukset, sisäiset	9 964	11 539	12 451
Muut yhteistoiminnan kustannusten korvaukset	58	7	4
Yhteensä	10 022	11 561	12 511

Taulukossa 11 on esitetty työ- ja elinkeinoministeriön matkakulut vuosina 2021–2023. Matkakulut laskivat 4 % verrattuna edelliseen vuoteen. Matkustaminen on palautunut koronapandemiaa edeltävään aikaan. Vuosina 2020 ja 2021 matkustaminen oli hyvin vähäistä koronapandemian takia.

Ministeriön matkakustannukset olivat 2 853 euroa/henkilötyövuosi (2 889 euroa/htv vuonna 2022 ja 635 euroa/htv vuonna 2021). Työ- ja elinkeinoministeriön kokonais-htv on hieman vähentynyt vuodesta 2022 vuoteen 2023 (taulukot 6 ja 7), mikä selittää vähäisen laskun matkakustannuksissa henkilötyövuosittain vuosien 2022 ja 2023 välillä. Kotimaan matkat ja EU-neuvoston matkat kasvoivat vuonna 2023, mikä on havaittavissa taulukosta 12 matkavuorokausien nousulla (Kotimaan matka 28 % ja EU-neuvosto 36 %). Lisäksi EU-komission matkoissa on huomattava nousu, mikä on havaittavissa taulukosta 13 matkavuorokausien nousulla (118 %) ja taulukosta 13 EU-komission matkakustannusten korvauksina (261 %).

Taulukko 11. Työ- ja elinkeinoministeriön matkakulut kirjanpidon kululajeilla vuosina 2021–2023 (1 000 €)

Kululaji	2021	2022	2023	Muutos-% 2022–2023
Päivärahat kotimaa	7	23	29	26 %
Päivärahat ulkomaat	16	93	123	32 %
Kilometrikorvaukset	5	12	8	-34 %
Matkustuspalvelut*	250	1 168	1 083	-7 %
Yhteensä	278	1 297	1 243	-4 %

* Summissa ei ole huomioitu EU-neuvostolta ja EU-komissiolta saatuja korvauksia

Taulukko 12. Matkavuorokaudet 2021–2023

Matkatyyppi	2021	2022	2023	Muutos-% 2022–2023
Kotimaan matka	133	374	478	28 %
Ulkomaan matka	206	1 133	1082	-5 %
EU-neuvosto	34	238	324	36 %
EU-komissio	1	113	246	118 %
Yhteensä	374	1 858	2 130	15 %

Taulukko 13. EU-komission ja EU-neuvoston matkakustannusten korvaukset 2021–2023 (1 000 €)

Kululaji	2021	2022	2023	Muutos-% 2022–2023
EU-neuvosto	73	279	179	-36 %
EU-komissio	0	16	56	261 %
Yhteensä	73	294	235	-20 %

Ministeriöiden hallinto- ja palvelutoimintoja hoitaa valtioneuvoston hallintoyksikkö (VNHY). Palvelusta syntyneet kustannukset jaetaan ministeriöille aiheuttamisperiaatteella.

Taulukko 14. VNHY:n palvelutuotannon kustannukset työ- ja elinkeinoministeriön osalta 2021–2023 (1 000 €)

Kululaji	2021	2022	2023	Muutos-% 2022–2023
Tietotekniikka ja tietojärjestelmät	2 727	2 694	2 533	-6 %
Tiedonhallinta	848	1 203	1 324	10 %
Toimitilat	2 914	2 705	3 183	18 %
Virastopalvelut	464	510	484	-5 %
Edustustilapalvelut	45	36	64	76 %
Kuljetuspalvelut	439	498	402	-19 %
Tilannekuva ja varautuminen	420	414	498	20 %
Tietotuki- ja julkaisupalvelut	354	369	344	-7 %
Käännöspalvelut	1 038	1 357	893	-34 %
Henkilöstöpalvelut	324	308	328	6 %
Muut valtioneuvoston yhteiset*	159	162	197	21 %
Yhteensä	9 732	10 258	10 251	0 %

*Sis. laajennetun hankinnan tuen, joka alkoi vuonna 2021

1.4.3 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus

Ministeriön maksullista toimintaa säätelee työ- ja elinkeinoministeriön asetus työ- ja elinkeinoministeriön maksullisista suoritteista (615/2023), työ- ja elinkeinoministeriön asetus ydinenergian käytön valvontaan kuuluvista työ- ja elinkeinoministeriön maksullisista suoritteista (875/2023), työ- ja elinkeinoministeriön asetus ydinlaitosten ympäristövaikutusten arviointimenettelyyn kuuluvista työ- ja elinkeinoministeriön maksullisista suoritteista (139/2021) sekä valtioneuvoston asetus ydinenergian käytön valvontaan kuuluvista valtioneuvoston päätöksistä suoritettavista maksuista (1474/2001).

Valtion maksuperustelain (150/1992) ja maksullista toimintaa koskevien erityislakien mukainen maksullinen toiminta muodostuu julkisoikeudellisista suoritteista, ydinenergian käytön valvontaan kuuluvista valtioneuvoston päätöksistä

suoritettavista maksuista, ydinenergian käytön valvontaan kuuluvista maksullisista suoritteista, ydinlaitoksen ympäristövaikutusten arviointimenettelyyn kuuluvista maksullisista suoritteista ja liiketaloudellisesti hinnoitelluista suoritteista.

Työ- ja elinkeinoministeriön maksulliset julkisoikeudelliset suoritteet ovat lupia ja päätöksiä, jotka hinnoitellaan omakustannusarvon mukaan ja niistä peritään yleensä maksuperustelain 6 §:n mukainen kiinteä hinta. Ministeriön toiminnan luonteesta ja tehtävistä johtuen ministeriön maksullinen toiminta on suoritemäärältään vähäistä. Maksullinen toiminta voi kuitenkin olla euromäärältään merkittävää, jos vuoden aikana on tehty esimerkiksi ydinenergian käytön valvontaan liittyvä periaatepäätös.

Taulukko 15. Maksullisen toiminnan tuottojen jakautuminen 2021–2023

Maksullisen toiminnan tuotot	2021	2022	2023	Muutos-% 2022–2023
Maksuperustelain mukaiset julkisoikeudelliset suoritteet	368 493	480 630	442 154	-8,0 %
Maksuperustelain mukaiset muut suoritteet	20 256	-6 000	19 018	217,0 %
Yhteensä	388 749	474 630	461 172	-2,8 %
Laskujen lukumäärä (kpl)	210	244	331	35,7 %

Maksullisen toiminnan tuotot (461 172 euroa) vuonna 2023 laskivat hieman edellisestä vuodesta (474 630 euroa). Maksullisen toiminnan tuotot ovat kuitenkin olleet huomattavasti korkeammat vuosina 2022 ja 2023 aikaisempiin vuosiin nähden. Maksullisen toiminnan suoritteista perittäviä hintoja on päivitetty sekä vuoden 2022 että vuoden 2023 alussa, ja tästä syystä maksullisen toiminnan tuotot ovat vuosina 2022 ja 2023 huomattavasti korkeammat kuin aikaisempina vuosina. Vuonna 2023 laskutettiin vuodelle 2022 kuuluvia energiaosaston maksullisista suoritteita, jotka lisäksi nostivat tuottojen määrää vuonna 2023. Ja vuonna 2022 laskutettiin huomattavan ydinlaitoksen käyttölupa, yhteysviranomaisen lausunto arviointiohjelmasta ja yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä arviointiselostuksesta, joita ei laskuteta vuosittain, jotka näin ollen nostivat tuottoja merkittävästi vuonna 2022.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuusprosentti vuonna 2023 oli 96,1 tarkoittaen, että kustannukset olivat 18 550 euroa suuremmat kuin tuotot. Maksullisen toiminnan kustannukset (479 723 euroa) olivat 65,1 % korkeammat kuin vuonna 2022, mutta tuotot olivat 2,8 % pienemmät, kuin vuonna 2022.

Ydinenergiaan ja ydinlaitoksiin liittyviä suoritteita ei laskuteta vuosittain, vaikka niistä syntyy vuosittain kustannuksia (muun muassa henkilöstökustannuksia). Laskutus tapahtuu, kun hanke saadaan päätökseen. Yhdessä hankkeessa voi kulua useampi vuosi. Kyseisten suoritteiden osalta maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus ei käytännössä voi ikinä olla 100 %.

Ministeriössä jatketaan työajan kohdentamisen seurantaa, etenkin työajan kohdentamista maksullisen toiminnan suoritteille.

Kustannusvastaavuuslaskelma tulee esittää toimintakertomuksessa, jos maksupöytäkirjan mukaisesti julkisoikeudellisten suoritteiden tuotot ovat vähintään 1 miljoonaa euroa.

1.4.4 Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus

Yhteisrahoitteisen toiminnan tuottoja kertyi noin 1,0 miljoonaa euroa (2,2 vuonna 2022, taulukko 17). Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot koostuivat pääosin sisäministeriön hallinnoiman Turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahaston, AMIF-rahaston (Asylum, Migration and Integration Fund), rahoituksesta. Sekä yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot että kustannukset laskivat edellisestä vuodesta. Suurin syy laskuun on, että palkkoja on vuonna 2023 kirjattu vähemmän yhteisrahoitteisen toiminnan kustannukseksi, kuin vuonna 2022.

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmaan sisällytettiin kirjausoikeudella saadut muiden valtion virastojen rahoitukset. Kirjausoikeudella saadut tuotot ja kustannukset olivat 995 802 euroa. Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus oli 103 % (95 % vuonna 2022).

Taulukko 16. Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma 2021–2023 (sisältää VNHY:n kustannuksia)

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus	2021	2022	2023	Muutos- % 2022–2023
Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot				
Muilta valtion virastoilta saatu rahoitus*	1 669 320	2 239 252	1 052 823	-53 %
EU:lta saatu rahoitus	0	0	0	
Muut valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	0	0	0	
Yhteisrahoitteisen toiminnan muut tuotot	0	0	0	
Tuotot yhteensä	1 669 320	2 239 252	1 052 823	-53 %
Yhteisrahoitteisen toiminnan erilliskustannukset				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	540	85	-84 %
Henkilöstökustannukset	98 007	242 842	185 893	-23 %
Vuokrat	0	0	1 321	
Palvelujen ostot	30 807	137 673	167 790	22 %
Muut erilliskustannukset	1 519 270	1 815 177	662 776	-63 %
Erilliskustannukset yhteensä	1 648 085	2 196 232	1 017 866	-54 %
Yhteisrahoitteisen toiminnan yhteiskustannusosuus				
Tukitoimintojen kustannukset	186 078	172 904	8 676	-95 %
Poistot	0	0	0	
Korot	0	0	0	
Muut yhteiskustannukset	0	0	0	
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	186 078	172 904	8 676	-95 %
Kokonaiskustannukset yhteensä	1 834 162	2 369 136	1 026 541	-57 %
OMARAHOITUSOSUUS	-164 842	-129 885	26 282	-120 %
Omarahoitusosuus, %	91 %	95 %	103 %	9 %

* Vuonna 2021 luvuista vähennetty virheellisesti kirjatut yliopistoharjoittelijoiden tulot, jotka kuuluisi osaksi yhteistoiminnan kustannusten korvausta.

1.5 Tuotokset ja laadunhallinta

1.5.1 Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet

Hallituksen esityksiä annettiin 17. Valtioneuvoston asetuksia annettiin 31.

Taulukko 17. Tuotokset ja laadunhallinta 2021–2023

Tuotokset ja laadunhallinta	2021	2022	2023
Hallituksen esitykset (kpl)	41	48	17
• Luvatun istuntokauden aikana eduskunnalle (%)	57	65	81
• Muutoksia eduskunnassa säädösteknisten ja kielellisten puutteiden johdosta (%)	4,2	2,7	3,8
Valtioneuvoston asetukset (kpl)	30	30	31

1.5.2 Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu

Palvelukyvyille ja suoritteiden laadulle ministeriössä ei ole määritelty tavoitteita tai indikaattoreita, mutta kaikessa toiminnassa pyritään kuitenkin jatkuvaan toiminnan ja palvelukyvyn kehittämiseen.

1.6 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Henkilöstön määrä ja ikärakenne

Ministeriön henkilöstömäärä hieman vähentyi viimeisen vuoden aikana. Vuoden 2023 lopussa henkilöstömäärä oli 421 ja henkilötyövuosimäärä 436,5. Edellisen vuoden lopussa luvut olivat 445 ja 448,6.

Taulukko 18. Henkilöstömäärän ja henkilötyövuosien kehitys 2021–2023

Henkilöstömäärä	2021	2022	2023	Muutos-% 2022–2023
Yhteensä	453	445	421	-5,4 %
Naiset	327	312	290	-7,1 %
Miehet	126	133	131	-1,5 %
Henkilötyövuodet	437,4	448,6	436,5	-2,7 %

Ministeriön ydintoimintojen turvaamiseen ja henkilöstöressurssien tarkoituksenmukaiseen kohdentamiseen tähtäviä resurssikartoituksia on tehty vuosittain ennen tulosneuvottelujen käynnistymistä toimintayksiköiden ja henkilöstö- ja hallintoyksikön kesken. Näiden kartoitusten lisäksi toimintayksiköiden kanssa on käyty jatkuvaa vuoropuhelua riittävien osaamisresurssien turvaamiseksi. Henkilötyövuosien ja palkkausmäärärahojen seuranta on tehty osasto- ja yksikkökohtaisesti henkilötarkkuudella. Ministeriön kiristyneen taloustilanteen vuoksi kuluneen vuoden aikana panostettiin edellä mainittuun strategiseen henkilöstösuunnitteluun. Uusia virkoja ja määräaikaisia virkasuhteita täytettiin harkiten.

Ministeriön henkilöstön keski-ikä oli 49,8 vuotta (vuonna 2022 keski-ikä 48,7 vuotta, vuonna 2021 keski-ikä 48,8 vuotta).

Taulukko 19. Työ- ja elinkeinoministeriön henkilöstömäärä ikäluokittain 2021–2023

Ikäluokat	2021	2022	2023	Muutos-% 2022–2023
65–	13	7	10	42,9 %
55–64	159	159	157	-1,3 %
45–54	122	123	115	-6,5 %
35–44	93	83	93	12,0 %
25–34	59	66	45	-31,8 %
–24	7	7	1	-85,7 %

Henkilöstörakennetta on kehitetty johdonmukaisesti asiantuntijapainotteisemmaksi. Viime vuosina on tapahtunut henkilöstön tehtävänkuvien laajentamisten ja monipuolistamisen ansiosta siirtymää vaativammille tehtävätasolle. Vaativuus- tasojen ja suoritustasojen korotuksia on tehty palkkausjärjestelmän käyttöönotto- vuoden 2010 jälkeen runsaasti, viime vuosina kuitenkin maltillisesti. Samaan aikaan takuupalkalla olevien prosenttiosuus henkilöstöstä on vähentynyt vain muutamaa prosenttiin.

Määräaikaisen henkilöstön määrä on vähentynyt hieman vajaa neljänneksellä edellisestä vuodesta. Määräaikaisia virkasuhteita oli 61 (vuonna 2022 80, vuosimuutos -23,8 %).

Taulukko 20. Työ- ja elinkeinoministeriön henkilöstöressit 2021–2023

	2021	2022	2023	Muutos-% 2022–2023
Vakinaiset	365	365	360	-1,4 %
Naiset	255	247	243	-1,6 %
Miehet	110	118	117	-0,8 %
Määräaikaiset	88	80	61	-23,8 %
Naiset	72	65	47	-27,7 %
Miehet	16	15	14	-6,7 %

	2021	2022	2023	Muutos-% 2022–2023
Kokoaikaiset	437	424	410	-3,3 %
Naiset	313	293	281	-4,1 %
Miehet	124	131	129	-1,5 %
Osa-aikaiset	16	21	11	-47,6 %
Naiset	14	19	9	-52,6 %
Miehet	2	2	2	0,0 %
Tehdyn työajan osuus säännöllisestä vuosi-työajasta, %	84,1	82,2	82,0	-0,3 %
Kokonaistyövoimakustannukset, €/v	33 582 645	35 296 073	36 127 268	2,4 %
Tehdyn työajan palkkojen %- osuus palkkasummasta	79,0	77,5	77,2	-0,3 %
Välilliset työvoimakustannukset, €/vuosi	11 529 027	12 353 455	12 857 147	4,1 %
Välilliset työvoimakustannusten %- osuus tehdyn työajan palkoista	52,3	53,8	55,3	2,6 %

Työ- ja elinkeinoministeriön kokonaistyövoimakustannukset olivat yhteensä 36 127 268 euroa. Vuonna 2022 työvoimakustannukset olivat yhteensä 35 296 073 euroa ja vuonna 2021 yhteensä 33 582 645 euroa. Työvoimakustannusten vuosimuutos on 2,4 %.

Osaamisen kehittäminen

Osaamisen kehittämiseen käytetyt resurssit kattavat ministeriön yhteiset osaamisen kehittämiskulut sekä toimintayksiköiden koulutuskulut. Lisäksi se sisältää koulutuskulut, jotka ovat aiheutuneet ministeriöläisten osallistumisesta valtioneuvoston yhteisiin eli valtioneuvoston kanslian järjestämiin valmennuksiin. Kuluneen vuoden aikana ei järjestetty henkilöstölle kohdennettuja koulutus- tai kehittämismoduuleja. Ministeriön oman koulutustuotannon sijaan yhä enemmän tukeudutaan valtioneuvoston yhteiseen, erittäin laajaan ja monipuoliseen koulutustarjontaan (erityisesti ict- ja kielivalmennukset, virkamiesosaamisen vahvistaminen). Ministeriöstä on

osallistuttu myös HAUS:n ja SITRA:n koulutus- ja valmennusohjelmiin. Voimakkaassa kasvussa on HAUS:n ylläpitämän sähköisen oppimiskanavan, eOppivan, koulutus-tarjonnan hyödyntäminen osaamisen vahvistamisessa.

Taulukko 21. Työ- ja elinkeinoministeriön henkilöstöinvestoinnit 2021–2023

Henkilöstöinvestoinnit	2021	2022	2023	Muutos-% 2022–2023
Koulutus ja kehittäminen, työpäivää/ htv	0,8	0,7	0,6	-6,9
Koulutus ja kehittäminen, euroa/htv	651,2	447,6	388,1	-13,3

Ministeriön henkilöstön koulutustasoindeksi on viimeisten vuosien aikana pysytellyt samalla tasolla 6,7 (vuonna 2022 6,6 ja vuonna 2021 6,5).

Taulukko 22. Työ- ja elinkeinoministeriön koulutustasoindeksi 2021–2023

Koulutustasoindeksi	2021	2022	2023	Muutos-% 2022–2023
Yhteensä	6,5	6,6	6,7	1,5
Naiset	6,4	6,4	6,5	2,2
Miehet	6,9	7,0	7,0	0,0

Työhyvinvointi, työterveyshuolto ja työsuojelutoiminta

Henkilöstön työtyytyväisyyttä mitattiin syksyllä 2023 ministeriön omalla webropol-kyselyllä. Keskeisiä tunnuslukuja (kokonaistyöhyvinvointi, johtaminen, osaaminen) tarkasteltiin osastoittain ja että niitä hyödynnettiin loppuvuoden kansliapäällikön ja osastojen/yksiköiden välisissä tuloskeskusteluissa. Kyselyyn vastasi henkilöstöstä 299/421, jolloin vastausprosentti oli 71. Kokonaistyötyytyväisyys oli kouluarvosanana 7,7 (vuonna 2022 VMbarossa vastaava arvosana oli 8,1). Johtaminen oli 3,9 (asteikolla 1–5), henkilöstön osaaminen 3,7 ja työkyvyn arvio kouluarvosanalla 7,8. Tuloksia ja henkilöstön antamaa palautetta esihenkilöille ja talon johdolle käsiteltiin lisäksi esihenkilöfoorumissa ja ministeriön yt-ryhmässä. Vuonna 2024 toteutetaan työhyvinvointikysely uudella TUTKA-järjestelmällä.

Ministeriön tulovaihtuvuus oli 11,9 % vuonna 2023 (7,9 % vuonna 2022, 6,5 % vuonna 2021).

Ministeriön henkilöstön työhyvinvointitoimintaan mukaan lukien virkistystoiminta käytettiin yhteensä 164 016 euroa (53 993 euroa vuonna 2022, 38 296 euroa vuonna 2021). Tähän kokonaisuuteen on sisällytetty mm. toimintayksiköiden kehittämis- ja työhyvinvointitoiminta, liikuntatapahtumat, henkilöstön lounassubventio, ministeriön yhteiset henkilöstö- yms. tilaisuudet kuten kesäjuhlat ja pikkujoulut.

Ministeriössä on ollut käytössä valtioneuvostotasoinen kulttuuri- ja liikuntaetu, Smartum on arvoltaan 120 euroa/henkilö. Siitä aiheutuneet kulut olivat yhteensä 53 573 euroa vuonna 2023 (44 689 euroa vuonna 2022 ja 55 999 euroa vuonna 2021).

Työkyvyn ylläpitämiseen ministeriössä käytettiin 197 euroa/htv vuonna 2023 (114 euroa/htv vuonna 2022, 133 euroa/htv vuonna 2021). Vuoden 2023 kustannuksia on kasvattanut VNK:n laskentatavan muutos valtioneuvoston kuntosalien vuokrien kohdistamisessa ministeriöiden kesken.

Ministeriön työterveyshuollon painopisteenä kuluneen vuoden aikana ovat olleet ennaltaehkäisevä työterveyshuolto ja erityisesti henkilöstön jaksamisen ja työkyvyn ylläpitäminen.

Sairauspoissaolojen määrä vuonna 2023 on pysynyt suurin piirtein samalla tasolla edellisten vuosien aikana. Tahti-tietojen perusteella sairauspoissaolojen määrä 6,4 työpäivää/htv vuonna 2023 (6,1 työpäivää/htv vuonna 2022 ja 5,0 työpäivää/htv vuonna 2021). Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyi 0 % henkilöstöstä.

Ministeriön työterveyshuollon kustannukset, joista vastaa VNHY, olivat 678,30 euroa/htv vuonna 2023 (641,10 euroa/htv vuonna 2022 ja 635,20 euroa/htv vuonna 2021).

Työsuojelu- ja työhyvinvointitoiminnassa on keskitytty tukemaan esihenkilöiden ja henkilöstön jaksamista etätöissä. Työsuojelun yhteistyöryhmänä toimii ministeriön yt-ryhmä, jossa myös työsuojelun toimintaohjelman toteutumista seurattiin.

1.7 Tilinpäätösanalyysi

1.7.1 Rahoituksen rakenne

Työ- ja elinkeinoministeriön käytössä oli pääluokan 32 määrärahoja 901 miljoonaa euroa (1 300 vuonna 2022). Ministeriön käytössä oli myös muiden hallinnonalojen määrärahoja 4,2 miljoonaa euroa (3,8 vuonna 2022). Vuodelta 2022 siirtyi määrärahoja yhteensä 71 miljoonaa euroa (649 vuodelle 2022 vuodelta 2021) mukaan lukien muiden hallinnonalojen siirtyneet määrärahat. Sekalaisia tuloja kertyi 412 miljoonaa euroa (481,4 vuonna 2022). Sekalaisiin tuloihin sisältyi 9,3 miljoonaa euroa (188,7 vuonna 2022) siirrettyjen määrärahojen peruutuksia.

Taulukko 23. Työ- ja elinkeinoministeriön käytettävissä ollut rahoitus (talousarvio ja siirtyneet määrärahat) vuosina 2021–2023 (1 000 euroa)

	2021	2022	2023	Muutos-% 2022–2023
Tuloarviotilit	606 866	481 415	412 628	-14 %
Käytössä olleet määrärahat				
Työ- ja elinkeinoministeriö	2 319 391	1 300 441	900 750	-31 %
Valtioneuvoston kanslia	132	125	53	-58 %
Ulkoasiainministeriö	158	178	144	-19 %
Sisäministeriö		3 302	3 602	9 %
Valtiovarainministeriö	337	82	199	143 %
Sosiaali- ja terveysministeriö	135	135	13	-91 %
Opetus- ja kulttuuriministeriö			212	
Määrärahat yhteensä	2 320 152	1 304 263	904 972	-31 %

* Tilinpäätöksessä 2021 raportoitiin työ- ja elinkeinoministeriön käytössä olleiksi määrärahoiksi ainoastaan siirtyneet määrärahat. Tiedot on korjattu tähän taulukkoon.

Työllisyys ja yrittäjyys

32.30.42. Yritysten kehittämishankkeiden tukeminen

Momentin vuoden 2023 talousarvion mukaisesta uudesta 24 miljoonan euron valtuudesta jaettiin ELY-keskuksille valtioneuvoston ja työ- ja elinkeinoministeriön päätöksillä yhteensä 11 miljoonaa euroa. Brexit-mukautusvarauksen mukaisiin hankkeisiin talousarviossa varattu 9 miljoonaa euroa sekä korkeakoulujen ja yritysten TKI-yhteistyötä edistäviin toimintaympäristön kehittämisavustuksiin varattu 4 miljoonan euron valtuus asetettiin yhtenä valtakunnallisena kiintiönä ELY-keskusten käyttöön työ- ja elinkeinoministeriön päätöksellä.

32.30.44. Alueellinen kuljetustuki

Vuoden 2023 talousarvion mukainen määräraha oli 6,3 miljoonaa euroa, joka jätettiin kokonaan työ- ja elinkeinoministeriön käyttöön. Vuoden 2021 määrärahaa siirryttiin vuodelle 2023 yhteensä 1,06 miljoonaa euroa ja vuoden 2022 määrärahaa 6 miljoonaa euroa.

32.30.51. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut

Vuoden 2023 talousarvion 217,7 miljoonan euron määrärahasta jaettiin ELY-keskuksille noin 207,6 miljoonaa euroa ja työ- ja elinkeinoministeriön käyttöön jäi 4,0 miljoonaa euroa valtionhallintoon työllistämisen menoihin, jotka valtion kirjanpitoyksiköt ovat veloittaneet momentilta suoraan. Ministeriön käyttöön sekä myöhemmin ELY-keskuksille jaettavaksi jätettiin noin 6,1 miljoonaa euroa. Vuodelta 2022 siirtynyttä määrärahaa oli noin 243,4 miljoonaa euroa, joka oli täysimääräisesti ELY-keskusten käytössä.

Vuoden 2023 ensimmäisellä lisätalousarviolla vähennettiin momentin määrärahaa 2,14 miljoonaa euroa. Vähennys aiheutui määrärahan siirrosta momentille 32.30.55. Toimet työurien pidentämiseksi, koska veloitetyöllistämisen ajalta maksettavan tuen rahoitus siirrettiin 1.7.2023 alkaen myönnettyjen tukien osalta momentille 32.30.55. Lisäksi momentilta 32.30.55 rahoitetaan uutta 55 vuotta täyttäneiden työllistämistukea, jonka on arvioitu korvaavan osin kohdryhmän palkkatuettua työtä.

Vuoden 2023 toisella lisätalousarviolla momentin määrärahaa vähennettiin 1,1 miljoonaa euroa. Vähennys aiheutui siirrosta momentille 32.01.02 Perhevapaalta töihin-hankkeen kuluihin.

32.30.55. Toimet työurien pidentämiseksi, arviomääräraha

Momentille myönnettiin määrärahaa 31,13 miljoonaa euroa. Määrärahasta 22 miljoonaa euroa oli myönnetty varsinaisessa talousarviossa ja 9,13 miljoonaa euroa vuoden 2023 ensimmäisellä lisätalousarviolla. Lisäyksestä 2,7 miljoonaa euroa aiheutui siirrosta momentilta 32.30.51, 3,43 miljoonaa euroa siirrosta momentilta

33.20.50 ja 3 miljoonaa euroa siirrosta momentilta 33.20.52 työllistämismäärärahan ajalta kunnalle maksettavan tukeen sekä 55 vuotta täyttäneiden työllistämistuen maksamiseen.

32.30.64. EU:n ja valtion rahoitusosuus EU:n rakennerahasto-, ulkorajayhteistyö- ja muihin koheesiopolitiikan ohjelmiin

Vuoden 2023 talousarviossa momentille budjetoitiin ohjelmakauden 2021–2027 myöntämismäärärahoja. Vuoden 2023 myöntämismäärärahoja sekä vuodelta 2022 uusittuja myöntämismäärärahoja jaettiin valtioneuvoston päätöksellä. Ohjelmakauden 2021–2027 toimenpiteistä osa käynnistyi vuonna 2022 ja loppuosa vuonna 2023.

Vuoden 2023 ensimmäisessä lisätalousarviossa momentin valtuudesta vähennettiin Interreg-ulkorajaohjelmien valtion rahoitusosuutta 15,11 miljoonaa euroa. Vuoden 2023 toisessa lisätalousarviossa momentin arviomäärärahaa vähennettiin 30 miljoonaa euroa ohjelmakauden 2021–2027 maksatusten hitaasta käynnistymisestä johtuen.

Kotoutuminen ja kansainvälinen osaaminen

32.50.03. Kotoutumisen ja työvoiman maahanmuuton edistäminen

Talousarviossa myönnetystä määrärahasta 7,24 miljoonaa euroa (vuoden 2022 määräraha oli 8,49 miljoonaa euroa) oli KEHA-keskuksen käytettävissä 4 miljoonaa euroa kunnille maahanmuuttajien osaamiskeskus- ja ohjaus- ja neuvontapalvelut -hankkeisiin myönnettävien valtionavustusten maksatukseen. Määrärahasta 3,24 miljoonaa euroa myönnettiin valtion eri kirjanpitoyksiköiden käyttöön 0,92 miljoonaa euroa ja työ- ja elinkeinoministeriön käyttöön jäi 2,32 miljoonaa euroa. Lisäksi käytettävissä oli vuodelta 2022 käyttämättä jäänyttä vuodelle 2023 siirrettyä määrärahaa 8,06 miljoonaa euroa, josta KEHA-keskuksen käytettävissä oli 6 miljoonaa euroa vuonna 2022 myönnettyjen maahanmuuttajien osaamiskeskus- ja ohjaus- ja neuvontapalvelut -hankkeiden avustusten maksatukseen vuonna 2023. Työ- ja elinkeinoministeriön käytössä vuoden 2022 määrärahaa oli 1,61 miljoonaa euroa ja muiden kirjanpitoyksiköiden käytössä 0,45 miljoonaa euroa.

32.50.30. Valtion korvaukset kotoutumisen edistämisestä

Talousarvion määrärahasta 287,01 miljoonaa euroa (vuoden 2022 määräraha oli 156,67 miljoonaa euroa) jaettiin ELY-keskuksille ja KEHA -keskukselle 185,52 miljoonaa euroa. Kansaneläkelaitoksen käytössä oli perustoimeentulotuen maksamiseen 33,82 miljoonaa euroa. Vuoden 2023 ensimmäisessä lisätalousarviossa määrärahaa vähennettiin 15 miljoonaa euroa ja toisessa lisätalousarviossa 35 miljoonaa euroa. Määrärahan vähentäminen aiheutui tarkentuneista arvioista korvausten piirissä olevien määrästä. Työ- ja elinkeinoministeriöön jätettiin myöhemmin ELY-keskuksille, KEHA-keskukselle ja Kansaneläkelaitokselle jaettavaksi 17,67 miljoonaa euroa.

1.7.2 Talousarvion toteutuminen

Tuloarviotilit

Työ- ja elinkeinoministeriön tulo-rahoituksen rakenne muodostuu pääosin sekalaisista tuloista yhteensä 224,3 miljoonaa euroa (427,5 vuonna 2022).

Palkkaturvamaksuja palautettiin 19,8 miljoonaa euroa (14,4 vuonna 2022). EU:n alue- ja rakennepolitiikan ja muista koheesiopolitiikan rahastoista saatiin tuloja 174,7 miljoonaa euroa (210,2 vuonna 2022). Korkotuloja ja osakkeiden myyntituloja kertyi 92,6 miljoonaa euroa (7,7 vuonna 2022) ja muiden lainojen lyhennyksiä toteutui yhteensä 14,9 miljoonaa euroa (37,3 vuonna 2022).

Menoarviotilit

Työllisyys ja yrittäjyys

32.30.40. Alueiden kestävän kasvun ja elinvoiman tukeminen

Momentilla oli vuoden 2023 talousarvion määrärahaa 8,7 miljoonaa euroa. Lisäksi momentilla oli valtuutta 12,5 miljoonaa euroa. Vuoden 2023 ensimmäisessä lisätalousarviossa momentille lisättiin valtuutta 16,11 miljoonaa euroa käytettäväksi ensisijaisesti ulkorajamaakuntien kehittämiseen. Vuoden 2023 toisessa lisätalousarviossa momentille lisättiin määrärahaa 3,22 miljoonaa euroa käytettäväksi ulkorajamaakuntien kehittämiseen tarkoitetun valtuuden maksatuksiin.

Vuonna 2023 jaettiin valtioneuvoston ja työ- ja elinkeinoministeriön päätöksillä vuosien 2021, 2022 ja 2023 määrärahaa yhteensä 29,99 miljoonaa euroa, josta maakuntien liitoille 29,59 miljoonaa euroa ja työ- ja elinkeinoministeriön käytettäväksi 0,4 miljoonaa euroa. Valtuudesta jaettiin valtioneuvoston päätöksellä 12,5 miljoonaa euroa maakunnan liitolle. Valtuudesta jäi jakamatta ulkorajamaakuntien kehittämiseen varattu 16,11 miljoonaa euroa, joka siirtyi käytettäväksi vuodelle 2024.

Ulkorajamaakuntien valtuus tuli siirtona momentilta 32.30.64. Kyseessä on peruuntuneiden ohjelmakauden 2021–2027 Interreg-ulkorajaohjelmien kansallinen vastinrahoitus. Tämän rahoituksen käytöstä ja alueellisesta kohdentamisesta ja tullaan päättämään Itäisen Suomen ohjelmatyön yhteydessä.

Työ- ja elinkeinoministeriö -kirjanpitoyksikön käytettävissä olleesta määrärahasta maksettiin yhteensä 31,72 miljoonaa euroa, josta 7,7 miljoonaa euroa vuoden 2023 määrärahaa, 10,73 miljoonaa euroa vuoden 2022 määrärahaa ja 13,29 miljoonaa euroa vuoden 2021 määrärahaa. Vuoden 2021 määrärahasta peruutettiin käyttämättä jäänyt 5 664 euroa.

Lisäksi tilijaottelussa oli osoitettu ELY-keskusten ja TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen käytettäväksi vuosien 2021–2023 määrärahaa yhteensä 5,56 miljoonaa euroa ja Väyläviraston käytettäväksi vuoden 2021 määrärahaa 0,69 miljoonaa euroa.

Määrärahaa sai käyttää enintään 5 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen. Tästä toteutui 2,5 henkilötyövuotta, josta 0,5 henkilötyövuotta työ- ja elinkeinoministeriössä, 1 henkilötyövuosi Suomen ympäristökeskuksessa ja 1 henkilötyövuosi Business Finlandissa.

32.30.42. Yritysten kehittämishankkeiden tukeminen

Momentilla oli käytettävissä vuoden 2023 talousarvion mukaista myöntämisvaltuutta 24 miljoonaa euroa sekä vuodelta 2022 tuoreutunutta valtuutta 7,65 miljoonaa euroa eli yhteensä 31,65 miljoonaa euroa, josta ELY-keskukset myönsivät avustuksia 11,83 miljoonaa euroa. Myöntämisvaltuudesta jäi käyttämättä 19,81 miljoonaa euroa. Käyttämättä jääneestä valtuudesta Brexit-mukaistusvarauksen mukaista valtuutta jäi käyttämättä 8,54 miljoonaa euroa johtuen valtuuden lyhyestä käyttöajasta sekä siitä, että Brexitin haitalliset vaikutukset yrityksille olivat arvioitua vähäisemmät. Vuoden 2024 talousarviossa mahdollistettiin vuonna 2023 käyttämättä jääneestä valtuudesta enintään 10,5 miljoonaa euron tuoreutuminen vuodelle 2024. Brexit-mukautusvarauksen mukainen valtuutta oli mahdollista käyttää vain vuonna 2023 eli sitä ei ollut mahdollista tuoreuttaa vuodelle 2024.

Vuoden 2023 määräraha oli 25,03 miljoonaa euroa, josta käytettiin vuonna 2023 ja sitä ennen tehtyjen päätösten maksuihin 12,11 miljoonaa euroa. Määrärahaa jäi käyttämättä 12,92 miljoonaa euroa, mistä pääosa eli 8,66 miljoonaa euroa oli Brexit-mukaistusvarauksen mukaista määrärahaa. Muilta osin määrärahaa jäi käyttämättä johtuen hankkeiden toteutumisesta pienempänä, vuodelta 2023 vuodelle 2024 siirtyvästä valtuudesta sekä aikaisemmin rahoitettujen hankkeiden maksatusaikataulujen muutoksista.

32.30.44. Alueellinen kuljetustuki

Vuoden 2023 talousarvion mukainen siirtomääräraha oli 6,3 miljoonaa euroa, joka jätettiin kokonaan työ- ja elinkeinoministeriön käyttöön. Vuoden 2021 määrärahaa siirtyi vuodelle 2023 yhteensä 1,06 miljoonaa euroa ja vuoden 2022 määrärahaa 6 miljoonaa euroa.

ELY-keskukset maksoivat kuljetustukea vuoden 2021 talousarvion määrärahasta vuonna 2023 yhteensä 1,06 miljoonaa euroa ja vuoden 2022 määrärahasta 5,21 miljoonaa euroa.

32.30.51. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut

Vuoden 2023 varsinaisessa talousarviossa myönnettyä määrärahaa 220,91 miljoonaa euroa vähennettiin vuoden ensimmäisessä lisätalousarviossa 2,13 miljoonaa euroa ja toisessa lisätalousarviossa 1,11 miljoonaa euroa.

Vuoden 2023 talousarvion määrärahaa oli käytössä yhteensä 217,67 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin 61,03 miljoonaa euroa, josta ELY-keskusten käyttö oli 56,99 miljoonaa euroa ja valtion virastojen ja laitosten valtionhallintoon työllistämismenojen käyttö suoraan momentilta 4,04 miljoonaa euroa. Valtion virastojen ja laitosten määrärahasta käyttämättä jäi 0,38 euroa, joka ei siirry vuodelle 2024. Muu käyttämättä jäänyt määräraha 156,64 miljoonaa euroa siirrettiin vuodelle 2024. Siirtyvän määrärahan määrä väheni selvästi edellisestä vuodenvaihteesta momentilla tehtyjen tasapainottavien toimenpiteiden johdosta.

ELY-keskukset käyttivät vuodelta 2022 siirtyneen määrärahan 243,40 miljoonaa euroa.

Momentin päätösosan mukaan määrärahaa saa käyttää työttömien työllistämiseen valtion virastoille ja laitoksille enintään 250 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen. Määrärahaa on vuonna 2023 käytetty 163 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen valtionhallintoon.

Momentin vuoden 2023 myöntämisvaltuus oli yhteensä 65 miljoonaa euroa, josta käytettiin 34,58 miljoonaa euroa ja käyttämättä jäi 30,42 miljoonaa euroa. Myöntämisvaltuutta on käytetty vuodelta 2023 vuodelle 2024 ja myöhemmille vuosille jatkuvien työvoimakoulutusten hankintaan.

32.30.55 Toimet työurien pidentämiseksi

Vuoden 2023 varsinaisessa talousarviossa myönnettyä määrärahaa 22 miljoonaa euroa lisättiin vuoden ensimmäisessä lisätalousarviossa 9,13 miljoonaa euroa.

Vuoden 2023 talousarvion määrärahaa oli käytössä yhteensä 31,13 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin 1,06 miljoonaa euroa, josta 370 686 euroa muutosturvakoulutukseen, 213 843 euroa 55 vuotta täyttäneiden työllistämistukeen ja 472 450 euroa työllistämiselvoitteen ajalta maksettuaan tukeen. Muutosturvakoulutukseen käytetty määräraha laskutetaan jälkikäteen Työllisyysrahastolta. Käyttämättä jäänyt 30,07 miljoonaa euroa ei siirry seuraavalle vuodelle, koska momentti on arvio määrärahamomentti. Käyttämättä jääneestä määrarahasta 21,63 miljoonaa euroa oli budjetoitu muutosturvakoulutuksiin ja näin ollen tätä vastaava tulo jää myös syntymättä työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan muissa tuloissa momentilla 12.32.99.

32.30.64. EU:n ja valtion rahoitusosuus EU:n rakennerahasto-, ulkorajayhteistyö- ja muihin koheesiopolitiikan ohjelmiin

Momentille on budjetoitu ohjelmakauden 2014–2020 rakennerahasto-ohjelman ja ulkorajayhteistyö- ja muiden koheesiopolitiikan ohjelmien rahoitus sekä ohjelmakauden 2021–2027 EU:n alue- ja rakennepolitiikan rahastojen ohjelman ja Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien rahoitus. Budjetoinnin lähtökohtana ovat edellä mainittujen ohjelmien vuosittaiset rahoituskehyykset, joiden mukaisesti momentin vuosittainen myöntämisvaltuus on mitoitettu.

EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelmien myöntämisvaltuudesta tehdään useampivuotiselle hankkeelle sidonta pääsääntöisesti vuosittain, jotta useita hankkeita voidaan rahoittaa yhtäaikaisesti ja näin varmistaa ohjelmavarojen täysimääräinen käyttö. Menettely vähentää myös hankkeesta peruuntuvan valtuuden määrää, mikäli hanke toteutuu arvioitua pienempänä. Tämä nopeuttaa ohjelmavarojen käyttöä. Jos valtuuden käyttö peruuntuu sen jälkeen, kun valtuus ei ole enää käytettävissä (sitoumusta seuraavina vuosina), on peruuntunut valtuus uudistettava talousarvion kautta, mikä on verraten hidas prosessi.

Ohjelmakauden 2021–2027 maksatuksista käynnissä olivat vuoden 2023 alussa vain yritystukihankkeisiin kohdistuvat ennakkomaksatukset. Myöhemmin vuoden aikana ennakkomaksatusmahdollisuus laajeni muihinkin hankkeisiin. Varsinaisista maksatuksista kertakorvausmaksatukset käynnistyivät kesällä, mutta muut maksatukset käynnistyvät vasta vuoden 2024 keväällä. Vuonna 2023 maksettiin InvestEU-ohjelman ensimmäinen maksuerä.

Ohjelmakauden 2014–2020 maksatukset sen sijaan etenivät hyvin vuoden 2023 aikana. Tilannetta seurattiin vuoden aikana, ja loppuvuotta kohti maksatustahti kiihtyi. Maksatuksia oli vuonna 2023 vielä runsaasti toteutumatta suhteessa rahoituspäätöksiin. Molempien ohjelmakausien samanaikainen toteuttaminen on hidastuttanut molempien ohjelmakausien toteutusta rajallisesta resurssimäärästä johtuen. EAKR:n ja ESR:n arvioiden tekeminen on niiden suuresta volyymistä ja hallintomallin moninaisuudesta johtuen hankalaa. Kesän tilanteessa ei myöskään voida yksiselitteisesti arvioida sitä, mikä loppuvuoden toteuma on ensimmäisen puolen vuoden toteuman perusteella: joinakin vuosina maksatukset ovat painottuneet alkuvuoteen ja joinakin vuosina loppuvuoteen. Ohjelmakauden 2014–2020 osalta maksatusten etenemiseen on vaikuttanut osan hankkeiden toteutuksen siirtyminen ja maksatusten ajoittuminen vuodenvaihteen jälkeen sekä osan hankkeista toteutuminen arvioitua pienempänä. On vaikeaa arvioida, ajoittuuko maksatus päättyvän vuoden vai alkavan vuoden puolelle. Edellä mainituista syistä johtuen lisätalousarviossa ei tehty vähennystä momentin arviomäärärahaan ohjelmakauden 2014–2020 osalta, kun samalla tavoitteena oli varmistaa ohjelmakauden viimeisten maksatusten toteutuminen ja varojen täysimääräinen käyttö. Loppujen lopuksi yli 19 % momentin arviomäärärahasta jäi käyttämättä.

Rakennerahasto-ohjelman 2014–2020 toteutusaika päättyi vuoden 2023 lopussa. Maksatuksia voi tehdä vuoden 2024 kesäkuun loppuun asti.

EAY/Interreg hankkeiden ohjelmakauden maksut on pääosin suoritettu loppuun 2023 aikana.

ENI CBC -ohjelmissa ohjelmakauden 2014–2020 osalta maksatusten etenemiseen on vaikuttanut osan hankkeiden toteutuksen siirtyminen ja maksatusten ajoittuminen myöhemmille vuosille sekä osan hankkeista toteutuminen arvioitua pienempänä. Lisäksi ENI CBC -ohjelmissa maksatusten määrään on vaikuttanut merkittävästi venäläisten kumppaneiden poissulkeminen toiminnasta. Venäläisille kumppaneille tehdyt maksatukset on myös osittain todettu tukikelvottomiksi ja tätä koskeva takaisinperintäprosessi on hoidettu vuoden 2023 aikana.

Vuoden 2023 toisessa lisätalousarviossa määrärahaa vähennettiin 30 miljoonaa euroa ohjelmakauden 2021–2027 maksatusten hitaasta käynnistymisestä johtuen. momentin perusteluja muutettiin lisäksi siten, että momentin myöntämisvaltuudesta 20,54 miljoonaa euroa ja määrärahasta 25,54 miljoonaa euroa kohdistui ohjelmakauden 2021–2027 tekniseen tukeen. Tämä määrärahasiirto ohjelmarahasta tekniseen tukeenjohtui teknisen tuen maksatusten siirtymisestä vuodelta 2022 vuodelle 2023. Teknisen tuen käytön arviointi on ollut vaikeaa etenkin ohjelmakauden

alkuvaiheessa, kun ohjelmakauden 2014–2020 teknistä tukea on ollut vielä käytettävissä. Teknisen tuen arviomäärärahan käyttöä on se osuus, jota ei voitu enää katata ohjelmakauden 2014–2020 teknisestä tuesta.

Ohjelmakaudella 2014–2020 maakuntien liitoille jaettujen momentin valtuuksien käsittelyssä otettiin käyttöön tekninen uudistus, jossa maakunnan liitolle jaetut, mutta hankkeille sitomattomat vuoden 2023 valtuudet palautettiin EURA 2014-järjestelmän vuodenvaihteen käyttökätkön aikana työ- ja elinkeinoministeriöön. Valtuudet jaettiin vuodelle 2024 työ- ja elinkeinoministeriössä uusittuina valtuuksina käytettäväksi maakunnan liitossa välittömästi vuodenvaihteen jälkeen. Samaa menettelyä on jatkettu ohjelmakaudella 2021–2027.

Menettely mahdollistaa maakunnan liittojen tekemien todellisten sitoumusten huomioimisen ao. varainhoitovuoden valtuusilmoituksessa. Käytännöt maakunnan liitoille myönnettyjen valtuuksien osalta säilyvät muilta osin ennallaan ja näiden valtuuksien seuranta sisältyy työ- ja elinkeinoministeriön valtuuskirjanpitoon. Hankkeiden sulkemistoiminto otettiin käyttöön vuonna 2019. Maakuntien liittojen osalta sulkeminen ja uudelleen budjetointi on tehty samojen periaatteiden mukaan kuin muissakin välittävissä toimielimissä. Hankkeilta purkaantuneet valtuudet on huomioitu vuosien 2019, 2020, 2021, 2022 ja 2023 tilinpäätösten yhteydessä.

Vuoden 2023 tilinpäätöksen liitetiedoissa on ilmoitettu ohjelmakaudella 2014–2020 rahoitettujen hankkeiden rahoitussuunnitelmätiedot yhteensä (vuoden 2023 sidonta; vuodelle 2024 ei ole varauksia). Rakennerahastojen välittävät toimielimet ovat tehneet rahoituspäätöksiä eli sitoneet myöntämisvaltuuksia vuonna 2023 yhteensä 35,43 miljoonaa eurolla. Varsinaisessa valtuusilmoituksessa ilmoitettavat valtuuden käyttötiedot on ilmoitettu ohjelmakauden 2014–2020 osalta hankkeille tehtyjen rahoituspäätösten (sidontojen) mukaan ohjelmakaudeksi 2014–2020 sovitujen menettelyjen mukaisesti.

Vuoden 2023 tilinpäätöksen liitetiedoissa on ilmoitettu ohjelmakaudella 2021–2027 rahoitettujen hankkeiden rahoitussuunnitelmätiedot yhteensä (vuoden 2023 sidonta ja varaukset kustannuksiksi tuleville vuosille). Rakennerahastojen välittävät toimielimet ovat tehneet rahoituspäätöksiä eli sitoneet myöntämisvaltuuksia vuonna 2023 yhteensä 464,02 miljoonaa eurolla. Tämän lisäksi ne ovat varautuneet rahoittamaan näitä sekä aiempina valtuusvuosina rahoitettuja hankkeita tulevana vuosina yhteensä 117,94 miljoonaa eurolla, edellyttäen että tulevien vuosien talousarvioihin otetaan lisää myöntämisvaltuuksia ja että niitä jaetaan edelleen välittävälle toimielimille. Varsinaisessa valtuusilmoituksessa ilmoitettavat valtuuden

käyttötiedot on ilmoitettu ohjelmakauden 2021–2027 osalta hankkeille tehtyjen rahoituspäätösten (sidontojen) mukaan ohjelmakaudeksi 2021–2027 sovittujen menettelyjen mukaisesti.

Määrärahaa sai käyttää ohjelmakausien 2014–2020 ja 2021–2027 ohjelmien toteuttamiseen tarvittavan yhteensä enintään 250 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen. Toteuma 141 henkilötyövuotta oli pienempi kuin vuonna 2022, mikä johtuu itse toteutettujen, ohjelmarahalla rahoitettujen hankkeiden vähenytystä resurssitarpeesta ohjelmakauden 2014–2020 lopussa. Ohjelmakaudella 2021–2027 vastaaviin hankkeisiin on kohdistunut resursseja vasta vähän.

Kotoutuminen ja kansainvälinen osaaminen

32.50.03. Kotoutumisen ja työvoiman maahanmuuton edistäminen

Määrärahaa myönnettiin vuoden 2023 talousarviossa 7,24 miljoonaa euroa.

Määrärahasta oli KEHA-keskuksen käytössä 4 miljoonaa euroa Hämeen ELY-keskuksen kunnille maahanmuuttajien osaamiskeskus- sekä ohjaus- ja neuvontapalvelut -hankkeisiin vuonna 2023 myöntämiin valtionavustusten maksatuksiin. Valtionavustukset maksetaan kunnille toteuman mukaan jälkikäteen vuonna 2024 (käyttö 0 euroa, 4,0 miljoonaa euroa siirtyy vuodelle 2024 käytettäväksi). Varsinais-Suomen ELY-keskuksen käytössä oli Integration 2024 -tapahtuman järjestämiseen 19 486 euroa (käyttö 1 960 euroa, 17 526 euroa siirtyy vuodelle 2024 käytettäväksi). Maahanmuuttoviraston käytössä oli 40 000 euroa EU:n sinistä korttia koskevaan järjestelmäkehitykseen. Kehitystyön tavoitteena on direktiivin 2021/1883 kansallisen tason sääntelyn toteuttamisen edellyttämät järjestelmämuu- tokset EnterFinland-palveluun ja UMA-asiankäsittelyjärjestelmään (käyttö 0 euroa, 40 000 euroa siirtyy vuodelle 2024 käytettäväksi). Opetushallituksen käytössä oli 800 000 euroa kotoutumiskoulutuksen kielitaidon päättöttestaukseen (käyttö 11 323 euroa, 788 677 euroa siirtyy vuodelle 2024 käytettäväksi). KEHA-keskuksen käytössä oli 59 334 euroa yleisen avustusjärjestelmän kehittämiseen liittyen kunnille maksettaviin harkinnanvaraisiin avustuksiin. Lisäksi määrärahalla kehitetään kunnille momentilta 32.50.30. maksettavien korvausten maksamiseen käytettävää järjestelmää (käyttö 0 euroa, 59 334 euroa siirtyy vuodelle 2024 käytettäväksi).

Työ- ja elinkeinoministeriön käytössä oli 2,3 miljoonaa euroa, josta käytettiin henkilöstön palkkauskustannuksiin määräaikaisiin tehtäviin 180 631 euroa. Käyttämättä jäänyt määräraha 2,1 miljoonaa euroa siirretään vuodelle 2024 käytettäväksi. Määrärahaa siirtyy vuodelta 2023 vuodelle 2024 käytettäväksi, koska osa

valtionavustukseen sidotusta määrärahasta maksetaan toteuman mukaan vasta vuonna 2024 ja osaa hankkeista ei ole voitu käynnistää suunnitellussa aikataulussa, vaan hankkeet jatkuvat ja toteutuvat pääosin vuonna 2024.

Vuodelta 2022 siirtyi määrärahaa vuodelle 2023 yhteensä 8,1 miljoonaa euroa, josta työ- ja elinkeinoministeriön käytössä oli 1,6 miljoonaa euroa. KEHA-keskuksen käytössä oli 6,0 miljoonaa euroa Hämeen ELY-keskuksen kunnille maahanmuuttajien ohjaus- ja neuvontapalveluihin ja maahanmuuttajien osaamiskeskustoimitaan myöntämiin avustusten maksatuksiin (KEHA-keskus käytti 5 531 900 euroa ja peruutti käyttämättä jäänyttä määrärahaa 468 100 euroa). KEHA-keskuksen käytössä oli lisäksi 75 905 euroa KEHA-keskuksen yleisen avustusjärjestelmän kehittämiseen (KEHA-keskus käytti 59 768 euroa ja peruutti käyttämättä jäänyttä määrärahaa 16 137 euroa) ja 2 799 euroa TE-palvelu-uudistuksen toimeenpanon suunnitteluun liittyvän TE24-viitearkkitehtuurin täydentämiseen kansainvälisen rekrytoinnin kokonaisuudella (käyttö 2 799 euroa). ELY-keskusten käytössä oli kotoutumisen kumppanuusohjelman toimeenpanoon 95 350 euroa (ELY-keskukset käyttivät 66 143 euroa, KEHA-keskus on peruuttanut käyttämättä jäänyttä määrärahaa 29 207 euroa). Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) käytössä oli 5 000 euroa maahanmuuttajien terveyteen ja hyvinvointiin liittyvään MONET-seminariin (THL käytti 3 523 euroa ja peruutti käyttämätöntä määrärahaa 1 477 euroa). Maahanmuuttovirastolla oli käytössä 260 000 euroa EU:n sinistä korttia koskevaan järjestelmäkehitykseen. Kehitystyön tavoitteena on direktiivin 2021 /1883 kansallisen tason sääntelyn toteuttamisen edellyttämät järjestelmämuutokset EnterFinland-palveluun ja UMA-asiankäsittelyjärjestelmään (käyttö 260 000 euroa). Lisäksi Varsinais-Suomen ELY-keskuksen käytössä oli 8 421 euroa maahanmuuttaneiden kotoutumisen parissa työskenteleville suunnatun Integration 2024 -tapahtuman järjestämiskustannuksiin. Hanke on EU:n osarahoittama ja rahoitus on osa hankkeen omarahoitusosuutta (käyttö 8 421 euroa).

Työ- ja elinkeinoministeriö myönsi käytössään olleesta 1,6 miljoonaa euron määrärahasta tilastokeskukselle ulkomaalaistaustaisten tutkintotietojen tiedonkeruuseen 70 000 euroa (käyttö 70 000 euroa). Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksella (THL) oli vuonna 2022 myönnetystä 140 000 euron rahoituksesta vuonna 2023 käytettävissä 55 715 euroa. Rahoitus oli yhteisrahoitteiseen toimintaan myönnettyä rahoitusta, joka koski kansallista tutkimusta ulkomailta syntyneiden terveydestä, hyvinvoinnista ja palveluista (käyttö 24 496 euroa). Lisäksi KEHA-keskukselle myönnettiin 5 700 euroa TET-työlupapalvelujen muutosvalmennukseen (käyttö 3 960 euroa). Virastojen käyttö yhteensä oli 98 456 euroa.

Työ- ja elinkeinoministeriö käytti määrärahaa 1,6 miljoonaa euroa yhteensä 1,2 miljoonaa euroa, josta maksettiin kunnille kotoutumisen johdantojakson pilotointiin kohdennettuja valtionavustuksia yhteensä 297 832 euroa sekä järjestöille valtionavustuksina kotoutumista edistävän toiminnan tukemiseen sekä rasismien ja etnisen syrjinnän ehkäisemiseen yhteensä 266 975 euroa. Terveysten ja hyvinvoinnin laitokselle maksettiin yhteistoiminnan kustannusten korvauksia 60 000 euroa liittyen kotoutumisen indikaattoreiden kehittämiseen. Kotoutumisen edistämisen toimiin, kansainvälisen osaamisen ja työperusteisen maahanmuuton sekä kotoutumisen osaamiskeskuksen toimintaan työ- ja elinkeinoministeriö käytti yhteensä 618 323 euroa. Määrärahasta 1 612 204 euroa käytettiin yhteensä 1 341 586 euroa (TEM 1 243 130 euroa ja muut virastot 98 456 euroa). Määrärahaa jäi käyttämättä 270 618,82 euroa, josta valtionavustuksina kohdennetun määrärahan osuus oli 108 831 euroa. Työ- ja elinkeinoministeriö peruutti käyttämättä jääneen määrärahan 270 618 euroa. Lisäksi järjestöt ja kunnat palauttivat käyttämätöntä avustusta yhteensä 97 030 euroa.

Vuoden 2022 momentin 32.50.03. talousarvion päätösoosan mukaan määrärahaa saa käyttää enintään kolmea henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen määräaikaisiin tehtäviin. Määrärahasta vuonna 2023 määräaikaisiin palkkauskustannuksiin kohdistui yhteensä 1,3 henkilötyövuotta (vuonna 2022 palkkauskustannuksiin kohdistui 1,64 henkilötyövuotta), josta 0,2 henkilötyövuotta oli Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) MoniSuomi -hankkeen ja 0,67 henkilötyövuotta THL:n kotoutumisen indikaattorikehitystyön käytössä, Työ- ja elinkeinoministeriön käytössä oli kotoutumisen edistämisen tehtävissä 0,46 henkilötyövuotta.

Vuoden 2023 momentin 32.50.03. päätösoosan mukaan määrärahaa saa käyttää enintään kolmea henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen määräaikaisiin tehtäviin. Vuoden 2023 määrärahasta määräaikaisiin palkkauskustannuksiin kohdistui yhteensä 2,49 henkilötyövuotta, joka oli työ- ja elinkeinoministeriön käytössä kotoutumisen edistämisen ja kansainvälisen osaamisen tehtävissä.

32.50.30. Valtion korvaukset kotoutumisen edistämisestä

Vuoden 2023 varsinaisessa talousarviossa määrärahasta 287,01 miljoonaa euroa vähennettiin vuoden ensimmäisessä lisätalousarviossa 15 miljoonaa euroa ja toisessa lisätalousarviossa 35 miljoonaa euroa. Vähennys aiheutui tilapäistä suojelua saavien arvioitua vähäisemmästä kotikuntien hakemisesta. Määrärahaa käytettiin yhteensä 175,59 miljoonaa euroa. Paluumuuttajien kustannuksiin käytettiin 0,7 miljoonaa euroa, laskennallisiin korvauksiin pakolaisista 51,63 miljoonaa euroa, muihin pakolaisista maksettaviin kuntakorvauksiin 122,54 miljoonaa euroa ja alkukartoitukseen 727 600 euroa. Määrärahaa jäi käyttämättä 61,42 miljoonaa euroa, johtuen korvausten piirissä olevien määrän arvioitua pienemmästä määrästä.

1.7.3 Tuotto- ja kululaskelma

Toiminnan tuotot 25,4 miljoonaa euroa (25,3 vuonna 2022) koostuvat maksullisen toiminnan tuotoista 0,46 miljoonaa euroa, yhteisrahoitteisen toiminnan tuotoista 0,06 miljoonaa euroa ja yhteistoiminnan kustannusten korvauksista 12,5 miljoonaa euroa. Lisäksi summassa on mukana muun muassa rojaltituloja 8,05 miljoonaa euroa ja KELAn ennakon palautus 3,85 miljoonaa euroa.

Toiminnan kulut olivat 96,3 miljoonaa euroa (78,1 vuonna 2022). Suurimmat kulu-erät olivat palvelujen ostot 54,7 miljoonaa euroa, henkilöstökulut 35,8 miljoonaa euroa, ja muut kulut 5,4 miljoonaa euroa. Työ- ja elinkeinoministeriön kulut nousivat kokonaisuudessaan 23 prosenttia vuodesta 2022.

Palvelujen ostoihin sisältyy muun muassa asiantuntija- ja tutkimuspalveluhankinnat 11,8 miljoonaa euroa (8,1 vuonna 2022), tietotekniikan asiantuntija- ja ylläpito-palveluhankinnat 11,5 miljoonaa euroa (10,0 vuonna 2022) sekä yhteistoiminnan kustannusten korvaukset, valtion sisällä 27,8 miljoonaa euroa (16,3 vuonna 2022). Palvelujen ostoihin sisältyy myös ICT-palvelujen ostot valtion virastoilta ja laitoksilta (ml. Valtori) 1,7 miljoonaa euroa (1,5 vuonna 2022) sekä talous- ja henkilöstöhallinnon palvelujen ostot (Palkeet) 0,4 miljoonaa euroa (0,4 vuonna 2022).

Rahoitustuottoja kertyi 2,5 miljoonaa euroa (5,6 vuonna 2022). Luku koostuu pääosin Suomen Vientiluotto Oy:n tuotonvaihto- ja tasaus sekä suojaussopimukseen liittyvistä koroista.

Taulukko 24. Kulujen toteuma Kiekun raportilla 2021–2023 (1 000 €). Luvut eivät sisällä valtioneuvoston hallintoyksikön (VNHY) kautta maksettuja menoja

Kululaji	2021	2022	2023	Muutos-% 2022–2023
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	59	88	51	-42 %
Henkilöstökulut	33 892	34 933	35 762	2 %
Vuokrat	211	230	252	10 %
Palvelujen ostot	28 636	38 141	54 749	44 %
Muut kulut	17 278	4 751	5 432	14 %
Rahoitustuotot ja -kulut*	-5	-2	11	-703 %
Yhteensä	80 071	78 141	96 256	23 %

* Vuosien vertailukelpoisuuden lisäämiseksi luvuissa ei ole mukana Suomen Vientiluotto Oy:ta.

Siirtotalouden tuottoja kertyi 194,4 miljoonaa euroa (224,6 vuonna 2022) ja siirtotalouden kuluja 422,0 miljoonaa euroa (336,1 vuonna 2022). Taulukossa 25 on kuvattuna siirtotalouden tuottojen ja kulujen jakautuminen eri avustuksen ja rahoituksen saajille. Siirtotalouden tuotot laskivat 13 % vuodesta 2022. Siirtotalouden tuotot sosiaaliturvarahastoille sisältää palkkaturvamaksujen palautuksia, jotka vaihtelevat vuosittain jonkin verran. Siirtotalouden tuotot EU:lta sisältää rakennerahasto-ohjelmasta Euroopan komissiolta saatuja tuottoja. Tuotot perustuvat aiheutuneisiin kustannuksiin.

Siirtotalouden kulut elinkeinoelämälle ovat nousseet 287 % vuodesta 2022. Nousu johtuu erityisesti siitä, että energiatukia on vuonna 2023 (33,8 miljoonaa euroa) myönnetty huomattavasti enemmän kuin vuonna 2022 (6,8 miljoonaa euroa).

Tilikauden 2023 kulujäämää kertyi 295,7 miljoonaa euroa (163,2 vuonna 2022).

Taulukko 25. Siirtotalouden tuotot ja kulut 2021–2023 (1 000 €)

Siirtotalouden tuotot ja kulut	2021	2022	2023	Muutos-% 2022–2023
Tuotot				
Siirtotalouden tuotot sosiaaliturvarahastoilta	24 909	14 391	19 786	37 %
Siirtotalouden tuotot EU:lta	199 662	210 204	174 664	-17 %
Siirrot talousarvion ulkopuolelta	0	0	0	0 %
Siirtotalouden tuotot valtionhallinnolta	0	0	0	0 %
Tuotot yhteensä	224 570	224 595	194 449	-13 %

Siirtotalouden tuotot ja kulut	2021	2022	2023	Muutos-% 2022–2023
Kulut				
Siirtotalouden kulut paikallishallinnolle	115 351	134 978	192 155	42 %
Siirtotalouden kulut sosiaaliturvarahastoille	19 600	20 000	33 820	69 %
Siirtotalouden kulut elinkeinoelämälle	18 415	10 244	39 633	287 %
Siirtotalouden kulut rahoitus- ja vakuutuslaitoksille	6	0	0	0 %
Siirtotalouden kulut voittoa tavoittamattomille yhteisöille	8 915	8 096	5 934	-27 %
Siirtotalouden kulut kotitalouksille	1 030	1 175	1 085	-8 %
Muut siirtotalouden kulut ulkomaille	7 807	16 590	22 352	35 %
Siirrot valtionhallinnolle	514 560	108 531	104 326	-4 %
Muut	34 937	36 534	22 692	-38 %
Kulut yhteensä	720 621	336 149	421 997	26 %

1.7.4 Tase

Työ- ja elinkeinoministeriön taseen loppusumma on 1 741,9 miljoonaa euroa (3 210,8 vuonna 2022).

Käyttöomaisuusarvopapereiden yhteisarvo 1 082,2 miljoonaa euroa (1 097 vuonna 2022) koostuu seuraavien yhtiöiden osakkeista: Finnvera Oyj (240,49 miljoonaa euroa), Suomen Teollisuussijoitus Oy (654,85 miljoonaa euroa), Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy (186,9 miljoonaa euroa) ja Ilmastorahasto Oy (2 500 euroa) osakkeita.

Muut pitkäaikaiset euromääräiset sijoitukset olivat 589,3 miljoonaa euroa (2 066,8 vuonna 2022). Pitkäaikaiset euromääräiset sijoitukset sisältävät Ilmastorahasto Oy:n SVOP-rahastosijoituksen 204,8 miljoonaa euroa (1 706,8 vuonna 2022), Suomen Teollisuussijoitus (TESI) Oy:n SVOP-rahastosijoituksen 364,5 miljoonaa euroa (350

vuonna 2022), Työkanava Oy:n SVOP-rahastosijoituksen 10 miljoonaa euroa (10 vuonna 2022) sekä vuonna 2023 tehdyn uuden SVOP-rahastosijoituksen Kansallinen lääkekehityskeskus Oy 10 miljoonaa euroa.

Valtioneuvoston yleisistunto päätti 21.9.2023 oikeuttaa työ- ja elinkeinoministeriön hankkimaan valtion suoraan omistukseen ja siirtämään valtioneuvoston kanslian hallintaan Ilmastorahasto Oy:n oman pääoman palautuksena 63 894 123 kappaletta Neste Oyj:n osakkeita sekä allekirjoittamaan valtion puolesta osakkeiden siirtoja koskevat asiakirjat ja sopimaan siirtojen tarkemman ehdot. Hankinta perustui pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman kirjaukseen siitä, että Ilmastorahaston hallussa olevat Neste Oyj:n osakkeet siirretään valtioneuvoston kansliaan. Osakkeiden siirto toteutettiin ainoan osakkeenomistajan päätöksellä oman pääoman palautuksena työ- ja elinkeinoministeriölle. Työ- ja elinkeinoministeriö siirsi valtioneuvoston kanslian hallintaan 22.9.2023 alkaen valtion omistamat Neste Oyj:n 63 894 123 osaketta kirjanpitoarvoltaan 1 501 937 851 euroa. Siirron myötä valtion omistamien osakkeiden hallinta ja omistajaohjaus siirtyivät valtioneuvoston kanslialle. Siirtopäätös perustui valtioneuvoston talouspoliittisen ministerivaliokunnan 12.9.2023 tekemään puoltoon.

Suomen Teollisuussijoitus Oy:n yhtiökokouksessa 22.3.2023 päätettiin yhtiön esityksen mukaisesti, että koronaohjelmien pääomituksia palautetaan varojen jakona valtio-omistajalle ensimmäisenä eränä 90 miljoonaa euroa. Palautus toteutui 27.4.2023. Ministeriössä tehtiin Suomen Teollisuussijoitus Oy:n osalta korjauskirjaus siirtämällä 14 500 000 euroa osakeyhtiöiden osakkeista muihin oman pääoman ehtoisiin sijoituksiin. Suomen Teollisuussijoitus Oy:n hallituksen 19.12.2019 rekisteriviranomaiselle laatiman selvityksen mukaan 28.6.2019 kaupparekisteriin rekisteröity osakepääoman korotus oli ollut virheellinen, koska uusien osakkeiden merkintähinta olisi pitänyt kirjata yhtiökokouksen 8.3.2019 päivätyn päätöksen mukaisesti kokonaisuudessaan sijoitetun vapaan pääoman rahastoon.

Valtioneuvoston yleisistunto valtuutti 29.12.2022 työ- ja elinkeinoministeriön tekemään valtion puolesta yhteensä 90 miljoonan euron vastikkeettoman sijoituksen Business Finland Venture Capital Oy:n sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon. SVOP- sijoitus 90 miljoonaa euroa maksettiin tammikuussa momentille 32.40.89. Pääomasijoitus Business Finland Venture Capital Oy:lle myönnetystä määrärahasta.

Pitkäaikaisia saamisia on 28,9 miljoonaa euroa (43,9 vuonna 2022), josta 22,3 miljoonaa on Suomen Vientiluotto Oy:n euromääräinen laina, ja 6,6 miljoonaa euroa on kauppa- ja teollisuusministeriöstä ja työministeriöstä siirtynyt lainakanta.

Lyhytaikaiset saamiset 0,7 miljoonaa euroa (3,3 vuonna 2022) koostuu muun muassa myyntisaamisista, siirtosaamisista ja muista lyhytaikaisista saamisista.

Lyhytaikainen vieras pääoma on 1 350,9 miljoonaa euroa (1 455,3 vuonna 2022). Suurimman erän muodostaa talousarvion ulkopuolella olevien valtion rahastojen yhdystilien saldot 1 328,5 miljoonaa euroa (1 440,4 vuonna 2022). Lisäksi summassa on mukana ostovelat 10,5 miljoonaa euroa (4,3 vuonna 2022) ja siirtovelat 8,3 miljoonaa euroa (8,7 vuonna 2022). Siirtoveloissa on mukana Suomen Vientiluotto Oy:n tuotonvaihto- ja -tasaussopimuksiin sekä suojauksiin liittyvät korkojaksotukset. Suurin erä siirtoveloissa on lomapalkkavelan saldo 8,0 miljoonaa euroa (7,9 vuonna 2022).

1.8 Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma

Sisäinen valvonta kytkeytyy aukottomasti ministeriön toimintaan ja henkilöstö toteuttaa sitä jatkuvasti kukin omissa työtehtävissään. Ministeriön ylin johto vastaa sisäisen valvonnan olemassaolosta, kehittämisestä ja ohjauksesta.

Toimintayksiköiden esimiehet ovat vastuussa käytännön valvontatoimenpiteistä, ohjeistamisesta sekä kehittämisestä omalla vastuualueellaan. Esimiehet huolehtivat, että ministeriössä toteutetaan asianmukaiset ja tehokkaat sisäisen valvonnan menettelyt, jotka koskevat ministeriön toiminnan, talouden, lainmukaisuuden ja hyvän hallintatavan järjestämistä. Määräykset sisäisen valvonnan järjestämisestä ovat ministeriön taloussäännön luvussa 1.3.

Sisäinen valvonta on osa työ- ja elinkeinoministeriön johtamisjärjestelmää ja asioiden valmistelua. Sisäinen valvonta on olennainen osa hyvää hallintoa ja se kattaa sekä oman toiminnan että toiminnan, josta organisaatio vastaa lainsäädännön, sopimusten tai muiden velvoitteiden nojalla. Työ- ja elinkeinoministeriön sisäisen valvonnan arviointi perustuu soveltuvien osin valtiovarain controller -toiminnon suosituksen mukaiseen sisäisen valvonnan arviointikehikkoon ja ministeriön riskienhallintapolitiikan mukaiseen riskienhallintamalliin.

Sisäisen valvonnan arvioinnissa on hyödynnetty sisäisen tarkastuksen koordinoimaa ministeriön toimintayksiköiden tekemää laadullista ja numeerista arviointia, sisäisen tarkastuksen, riskienhallinnan ja ulkopuolisten tarkastusten havaintoja ja tuloksia. Arvioinneissa on kuvattu ohjauksen ja valvonnan yksityiskohtaiset kehittämissuosituksia.

Hallitusohjelmaan pohjautuen keskeiset ministeriön yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet ovat:

- Elinkeinoelämä uudistuu ja kasvaa
- Työllisyysaste nousee
- Työvoiman saatavuus paranee
- Ilmastotavoitteiden saavuttaminen edistyy

Operatiiviseen johtamiseen sisältyvillä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämistoimenpiteillä pyritään osaltaan varmistamaan, että ministeriö saavuttaa asetetut strategiset ja toiminnalliset tavoitteensa.

Ministeriön toimintayksiköt ovat arvioineet riskinsä ja suunnitelleet niille hallintatoimet riskienhallintapolitiikan mukaisesti. Riskienhallinnan integroimista ja syventämistä osaksi ministeriön ohjaus- ja johtamisjärjestelmää jatketaan suunnitelmallisesti seuraavina vuosina.

Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että kokonaisuutena sisäisen valvonnan menettelyt täyttävät kohtuullisesti talousarvioasetuksen 69:ssä säädetyt toiminnan laillisuuden ja tuloksellisuuden varmistamista, varojen turvaamista sekä tietojen oikeellisuutta ja riittävyyttä koskevat tavoitteet.

1.9 Arviointien tulokset

Työllisyys ja yrittäjyys

Työolobarometri on vuosittain tehtävä otantatutkimus, joka on seurannut työelämän laadun kehittymistä palkansaajien näkökulmasta vuodesta 1992 lähtien. Työ- ja elinkeinoministeriö toteutti tutkimuksen vuoden 2023 syksyllä ja barometriin vastasi yhteensä 2003 palkansaajaa. Tiedot perustuvat Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen yhteydessä elo- ja syys- ja lokakuun aikana tekemiin verkkokyselyyn ja puhelinhaastatteluihin. Tiedot voidaan luotettavasti yleistää koskemaan työssä olevia palkansaajia koko Suomessa ja kaikilla sektoreilla. Työolobarometrin 2023 tulokset julkaistaan keväällä 2024 Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja -sarjassa.

Suomen Teollisuussijoitus Oy (Tesi)

Tesi on valtion omistama pääomasijoitusyhtiö, joka tekee vähemmistö-sijoituksia rahastoihin ja kohdeyrityksiin samoin ehdoin yksityisten sijoittajien kanssa. Arviointi tarkastelee Tesin toiminnan tehokkuutta, vaikuttavuutta ja yhteistyötä osana julkisen yritysrahoituksen kokonaisuutta pääomasijoitusmarkkinoilla vuosina 2015–2022. Pitkäjänteisen valtiollisen sijoittajan merkitys on korostunut epävarmoissa markkinatilanteissa ja markkinahäiriöissä. Viime vuosina erityisesti ilmastokriisi, koronapandemia ja Ukrainan sota ovat korostaneet Tesin roolia yhteiskunnallisten haasteiden ratkaisemisessa ja akuuttien markkinahäiriöiden tasaajana. Tesin toiminta muun muassa koronapandemian yhteydessä on laajasti koettu onnistuneena ja tärkeänä.

Tesin rooli suomalaisessa pääomasijoitusmarkkinassa on merkittävä ja sen toiminta koetaan laadukkaana ja asiantuntevana. Kriittiset näkemykset liittyvät lähinnä Tesin koettuun portinvartijarooliin uusien rahastojen perustamisessa, sekä jossain määrin suoriin sijoituksiin. Tesillä on myös suuri merkitys tiedon tuottajana, sparraajana ja verkostojen rakentajana. Arviointi sisältää suosituksia sekä Tesin toiminnan kehittämiseksi että koko julkisen pääomasijoitustoiminnan vaikuttavuuden parantamiseksi.

Finnvera Oyj

Finnvera Oyj on valtion täysin omistama erityistehtäväyhtiö, joka tarjoaa lainoja ja takauksia yritysten vienti-, kasvu- ja muutostilanteiden rahoittamiseen. Yhtiön tehtävänä on riskinjakaminen yksityisten rahoittajien kanssa markkinaehtoisesti.

Finnveran arvioinnissa on tarkasteltu Finnveran toiminnan laatua ja vaikuttavuutta sekä johtopäätösten pohjalta laadittu suosituksia yhtiön strategisten päämäärien ja toiminnan kehittämiseksi. Arvioinnin painopiste on ollut kotimaan pk-rahoituksessa.

Kokonaisarvio Finnveran toiminnasta on varsin myönteinen; se on ammattimaisesti hoitanut perustehtävänsä ja saavuttanut omistajan asettamat tavoitteet. Finnveran palveluprosessit ovat tehokkaita ja laadukkaita, ja se nauttii säännöllisesti erinomaista asiakaspalautetta. Finnveran rahoitus vastaa markkinoiden tarpeisiin ja sille asetettuihin elinkeinopoliittisiin tavoitteisiin tehokkaasti. Jatkossa eri instrumenttien (lainat, takaukset) käyttöä eri kohderyhmissä tulisi kuitenkin seurata, perustella ja optimoida tarkemmin.

Toimintansa kehittämiseksi arviointi suosittelee Finnveralle aktiivisempaa roolia pk-yritysten rahoituksen tarjonnassa esiintyvien puutteiden korjaamisessa, kohdennetun riskinoton lisäämistä pk-rahoituksessa ja vahvempaa roolia puhtaan siirtymän rahoituksessa. Vaikutusten seuranta ja arviointia on tarvetta vahvistaa ohjauksen tueksi. Yhteistyötä muiden julkisen rahoittajien kanssa tulisi tiivistää ja EU- rahoituksen mahdollisuuksia hyödyntää aktiivisemmin.

Ilmastorahasto Oy

Ilmastorahasto Oy:n toimiohjeessa todetaan, että vuoden 2022 loppupuolella arvioidaan laaja-alaisesti Ilmastorahaston käynnistymisen onnistuminen sisältäen perusteellisen arvion Ilmastorahaston instrumenteista.

Ilmasto- ja digitalisaatiosijoituksia tekevän Ilmastorahasto Oy:n käynnistysvaihe on sujunut onnistuneesti. Yhtiö on asemoitunut rahoitusmarkkinoilla tarkoituksenmukaisesti, ja tehdyt sijoituspäätökset ja hankevirta ovat linjassa yhtiön erityistehtävän ja tavoitteiden kanssa. Ilmastorahastolla on selkeästi määritelty ja perusteltu erityistehtävärooli, joka on erillään valtion muista rahoitusyhtiöistä.

Raportin mukaan yrityksen toiminnalla on selkeä yhteiskunnallinen relevanssi. Toiminnan tavoitteet liittyvät ilmastonmuutoksesta johtuvan akuutin globaalin ongelman ratkaisemiseen. Sen ytimessä on tarve vauhdittaa vihreää siirtymää myös julkisen sektorin investoinneilla.

Arvion mukaan yhtiön hallintorakenteet toimivat tällä hetkellä hyvin ja niiden nähdään tukeneen yhtiön käynnistysvaihetta. Yhtiö on myös onnistunut rekrytoimaan keskeistä osaamista ja kyvykkyyksiä, mikä mahdollistaa toiminnan kasvun tavoiteltuun rahoitusvolyymiin ja toiminnan edelleen kehittämisen.

Tehdyn arvioinnin perusteella KPMG suosittelee, että Ilmastorahasto ja sen omistajaohjaus kiinnittävät seuraavina toimintavuosina enemmän huomiota toiminnan jatkuvuuden suunnitteluun muun muassa hallitusjäsenten rotaatioon ja operatiivisen toiminnan varahenkilöjärjestelyihin liittyen. Ilmastorahaston operatiivisen johdon, yhtiön hallituksen sekä omistajaohjauksen tulisi käynnistää strateginen keskustelu siitä, missä määrin yhtiön sijoitusten riskitasoa on syytä nostaa toiminnan vaikuttavuuden lisäämiseksi esimerkiksi käytössä olevaa rahoitusinstrumenttivalikoimaa laajentamalla.

1.10 Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä

Työ- ja elinkeinoministeriö raportoi Euroopan petoksentorjuntavirastoon (OLAF) julkiselta rahoitukseltaan yli 20 000 euron sääntöjenvastaisuudet, petosepäilyt sekä todetut petokset Euroopan rakenne- ja investointirahastojen (EAKR, ESR) rahoittamissa hankkeissa. Kertomusvuonna raportoitiin 18 uutta tapausta, jotka kaikki olivat tavanomaisia sääntöjenvastaisuuksia. Puolessa tapauksista syynä oli joko hankitun omaisuuden myynti tai yrityksen toiminnan lopettaminen. Kaikki tapaukset ovat peräisin edellä mainituista rahoitusta välittävien toimielinten eli ELY-keskusten ja maakuntien liittojen rahoittamista hankkeista.

2 Talousarvion toteumalaskelma

Osaston, momentin ja tilijaottelun numero ja nimi		Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2023	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteutuma %
11.	Verot ja veronluonteiset tulot	0,00	4 564	4 564,38	0,00	100
11.04.01.	Arvonlisävero	0,00	4 564	4 564,38	0,00	100
12.	Sekalaiset tulot	427 535 480,85	305 086 345	224 304 624,00	-80 781 720,85	74
12.32.31.	Palkkaturvamaksujen palautukset	14 391 052,29	19 785 846	19 785 846,19	0,00	100
12.32.50.	EU:n alue- ja rakennepolitiikan ja muista koheesiopolitiikan rahastoista saatavat tulot	210 203 584,76	257 000 000	174 663 598,68	-82 336 401,32	68
12.32.50.01.	Euroopan aluekehitysrahasto	133 670 573,83	141 000 000	102 636 739,11	-38 363 260,89	73
12.32.50.01.1.	Kauden 2014–2020 ohjelma, EAKR	120 668 485,84	90 000 000	102 636 739,09	12 636 739,09	114
12.32.50.01.2.	Kauden 2021–2027 ohjelma, EAKR	13 002 087,99	50 000 000	0,02	-49 999 999,98	0
12.32.50.01.4.	InvestEU		1 000 000		-1 000 000,00	0
12.32.50.02.	Euroopan sosiaalirahasto	74 810 698,91	85 000 000	69 698 470,62	-15 301 529,38	82
12.32.50.02.1.	Kauden 2014–2020 ohjelma, ESR	65 774 460,17	50 000 000	69 698 470,60	19 698 470,60	139
12.32.50.02.2.	Kauden 2021–2027 ohjelma, ESR	9 036 238,74	35 000 000	0,02	-34 999 999,98	0
12.32.50.03.	Vähäraisten rahasto, FEAD	1 722 312,02				
12.32.50.04.	Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto, JTF		25 000 000	2 328 388,95	-22 671 611,05	9
12.32.50.05.	Brexit-mukautusvaraus, BAR		6 000 000		-6 000 000,00	0
12.32.99.	Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan muut tulot	12 329 571,70	16 545 892	18 100 572,63	1 554 680,47	109
12.32.99.02.	Royalty-tulot	7 369 597,74	6 500 000	8 054 680,47	1 554 680,47	124
12.32.99.07.	Muut tulot	4 959 973,96	10 045 892	10 045 892,16	0,00	100
12.39.04.	Siirrettyjen määrärahojen peruutukset	188 657 587,57	9 383 736	9 383 736,40	0,00	100
12.39.10.	Muut sekalaiset tulot	1 953 684,53	2 370 870	2 370 870,10	0,00	100
13.	Korkotulot, osakkeiden myyntitulot ja voiton tuloutukset	7 661 304,61	92 620 739	92 620 739,36	0,00	100
13.01.05.	Korot muista lainoista	7 661 304,61	2 620 739	2 620 739,36	0,00	100
13.03.01.	Osinkotulot, pääomanpalautukset ja osakkeiden myyntitulot		90 000 000	90 000 000,00	0,00	100
15.	Lainat	37 291 666,67	14 916 667	14 916 666,66	0,00	100
15.01.04.	Muiden lainojen lyhennykset	37 291 666,67	14 916 667	14 916 666,66	0,00	100
Tuloarviotilit yhteensä		472 488 452,13	412 628 315	331 846 594,40	-80 781 720,85	80

Pääluokan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2023 määrärahojen		Tilinpäätös 2023	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot				
			käyttö 2023	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2023	Käyttö vuonna 2023 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle	
23.	Valtioneuvoston kanslia	124 725,51	52 994	52 994,39		52 994,39	0,00	0,00	52 994,39	52 994,39	0,00
23.01.03.	Euroopan unionin kansallisten asiantuntijoiden palkkamenot (S2)	124 725,51	52 994	52 994,39		52 994,39	0,00		52 994,39	52 994,39	
	23.01.03.1. Euroopan unionin kansallisten asiantuntijoiden palkkausmenot	124 725,51	52 994	52 994,39		52 994,39	0,00		52 994,39	52 994,39	
24.	Ulkoministeriön hallinnonala	97 000,00						143 731,48	143 731,48	71 845,98	64 109,45
24.90.68.	Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyö (S3)	97 000,00						143 731,48	143 731,48	71 845,98	64 109,45
26.	Sisäministeriön hallinnonala	3 302 180,00	1 878 500	51 597,91	1 826 902,09	1 878 500,00	0,00	1 723 774,40	3 602 274,40	635 674,44	2 966 599,96
26.01.26.	EU:n osuus sisäisen turvallisuuden ja maahanmuuton hallintaan ohjelmakaudella 2021–2027 (S3)	3 302 180,00	1 878 500	51 597,91	1 826 902,09	1 878 500,00	0,00	1 723 774,40	3 602 274,40	635 674,44	2 966 599,96
	26.01.26.2. AMIF erillismäärärahat (KPY)	3 302 180,00	1 878 500	51 597,91	1 826 902,09	1 878 500,00	0,00	1 723 774,40	3 602 274,40	635 674,44	2 966 599,96
28.	Valtiovarainministeriön hallinnonala	1 890,24	16 644	16 644,00		16 644,00	0,00	182 124,00	182 124,00	179 350,00	0,00
28.01.29.	Valtiovarainministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (A)	1 890,24	16 644	16 644,00		16 644,00	0,00				
28.70.05.	Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistuksen valmistelun ja toimeenpanon tuki ja ohjaus (S3)							182 124,00	182 124,00	179 350,00	0,00
	28.70.05.1. Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistuksen valmistelun ja toimeenpanon tuki ja ohjaus							182 124,00	182 124,00	179 350,00	0,00

Päälukon, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2023 määrärahojen		Tilinpäätös 2023	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot				
			käyttö 2023	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2023	Käyttö vuonna 2023 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle	
29.	Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala	141 631	59 057,41	82 573,59	141 631,00	0,00	70 000,00	211 631,00	89 361,61	82 573,59	
29.01.53.	Jatkuvan oppimisen ja osaamisen kehittäminen (S2)	141 631	59 057,41	82 573,59	141 631,00	0,00	70 000,00	211 631,00	89 361,61	82 573,59	
	29.01.53.1. Jatkuvan oppimisen ja osaamisen kehittäminen (KPY)						70 000,00	70 000,00	30 304,20	0,00	
	29.01.53.1.1. Jatkuvan oppimisen ja osaamisen kehittäminen (KPY)						70 000,00	70 000,00	30 304,20	0,00	
	29.01.53.2. Jatkuvan oppimisen digitalisaatio-ohjelman mukaisten menojen ja avustusten maksaminen, EU:n elpymis- ja palautumissuunnitelma (RRFP3C2I1) (EK) (varattu)	141 631	59 057,41	82 573,59	141 631,00	0,00		141 631,00	59 057,41	82 573,59	
32.	Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala	447 016 283,50	831 469 257	573 090 798,64	66 037 905,70	639 128 704,34	192 340 552,26	68 897 303,90	396 038 027,22	300 096 125,49	86 611 276,90
32.01.01.	Työ- ja elinkeinoministeriön toimintamenot (nettob) (S2)	39 436 000,00	39 247 000	34 195 828,18	5 051 171,82	39 247 000,00	0,00	9 631 715,15	48 878 715,15	41 207 011,89	5 051 171,82
	32.01.01.01. Toimintamenot (KPY)	34 083 256,90	35 732 000	33 722 867,45	2 513 762,41	36 236 629,86	-504 629,86	4 947 586,18	40 679 586,18	38 670 453,63	2 513 762,41
	32.01.01.01.1. Ministeriön palkkausmenot		29 521 860	28 313 203,00	1 208 657,00	29 521 860,00	0,00		29 521 860,00	28 313 203,00	1 208 657,00
	32.01.01.01.2. Muut kulutusmenot		6 210 140	5 409 664,45	1 305 105,41	6 714 769,86	-504 629,86		6 210 140,00	5 409 664,45	1 305 105,41
	32.01.01.02. Tutkimus- ja selvitystoiminta (KPY)	1 900 000,00	174 000	0,00	174 000,00	174 000,00	0,00	1 357 423,97	1 531 423,97	1 356 509,44	174 000,00
	32.01.01.03. Ulkopuolinen rahoitus (KPY)	20 000,00	20 000	7 612,91	12 387,09	20 000,00	0,00	3 792,00	23 792,00	11 404,91	12 387,09
	32.01.01.04. Toimintamenomomentin tulot (KPY)	-511 256,90		-504 629,86	0,00	-504 629,86	504 629,86			-504 629,86	0,00
	32.01.01.05. Vaikuttavuusinvestointien osaamiskeskus (KPY)	275 000,00						19 764,00	19 764,00	0,00	0,00
	32.01.01.06. Kiertotalouden strateginen edistämishjelma (KPY)	600 000,00						567 879,02	567 879,02	461 309,95	0,00

Pääluokan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2023 määrärahojen		Tilinpäätös 2023	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö 2023	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2023	Käyttö vuonna 2023 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
32.01.01.08. TEM:n toimintameno erityiskohteet	3 069 000,00	3 281 000	955 081,23	2 325 918,77	3 281 000,00	0,00	2 735 269,98	6 016 269,98	1 197 067,37	2 325 918,77
32.01.01.08.01. Energiainfrastruktuuri-investoinnit (RRFP1C111) (EK) (varattu)	200 000,00	300 000	2 592,97	297 407,03	300 000,00	0,00	149 063,90	449 063,90	39 923,39	297 407,03
32.01.01.08.02. Investoinnit uuteen energiateknologiaan (RRFP1C112) (EK) (varattu)	200 000,00	300 000	21 091,24	278 908,76	300 000,00	0,00	200 000,00	500 000,00	21 091,24	278 908,76
32.01.01.08.03. Vähähiilisen vedyn sekä hiilidioksidin talteenotto ja hyödyntäminen (RRFP1C211) (EK) (varattu)	400 000,00	456 000	33 324,59	422 675,41	456 000,00	0,00	354 544,22	810 544,22	66 609,56	422 675,41
32.01.01.08.04. Teollisuuden prosessien suora sähköistäminen ja vähähiilistäminen (RRFP1C212) (EK) (varattu)	80 000,00	20 000	0,00	20 000,00	20 000,00	0,00	65 606,31	85 606,31	8 751,21	20 000,00
32.01.01.08.05. Maahanmuuton digitaalinen infrastruktuuri (RRFP3C1R3) (EK) (varattu)	70 000,00	70 000	61 862,96	8 137,04	70 000,00	0,00	12 108,72	82 108,72	73 971,68	8 137,04
32.01.01.08.06. Jatkuvan oppimisen uudistus (RRFP3C2R1) (EK) (varattu)	2 099 000,00	2 085 000	833 891,77	1 251 108,23	2 085 000,00	0,00	1 945 939,01	4 030 939,01	976 394,77	1 251 108,23
32.01.01.08.07. Avainalojen vauhdittaminen ja osaamisen vahvistaminen (RRFP3C3I3) (EK) (varattu)	20 000,00	50 000	2 317,70	47 682,30	50 000,00	0,00	8 007,82	58 007,82	10 325,52	47 682,30
32.01.01.09. Toimialakohtainen kasvukokonaisuus		40 000	14 896,45	25 103,55	40 000,00	0,00		40 000,00	14 896,45	25 103,55

Päälukon, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2023 määrärahojen		Tilinpäätös 2023	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö 2023	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2023	Käyttö vuonna 2023 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
32.01.02. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintamenot (netto) (S2)	5 647 287,35	5 284 686	339 031,25	4 945 655,11	5 284 686,36	0,00	182 424,13	5 467 110,49	489 143,75	4 945 655,11
32.01.02.1. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintamenot (KPY)	33 734,72	5 014 686	76 128,75	4 938 557,61	5 014 686,36	0,00	70 000,00	5 084 686,36	146 128,75	4 938 557,61
32.01.02.2. Yritystoiminnan kehittämispalvelut (KPY)	5 613 552,63	270 000	262 902,50	7 097,50	270 000,00	0,00	80 112,50	350 112,50	343 015,00	7 097,50
32.01.02.6. Ohjaamoiden monialaisuus (RRF pilari3) (EK) (varattu)							32 311,63	32 311,63	0,00	0,00
32.01.03. Työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenot (netto) (S2)	5 948 529,00	3 131 369	1 255 753,86	1 875 614,94	3 131 368,80	0,00	0,00	3 131 368,80	1 255 753,86	1 875 614,94
32.01.03.1. Työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenot (KPY)	5 948 529,00	3 131 369	1 255 753,86	1 875 614,94	3 131 368,80	0,00	0,00	3 131 368,80	1 255 753,86	1 875 614,94
32.01.10. Digitalisaation kehittäminen (S3)	2 594 000,00	6 839 837	1 642 089,97	5 197 747,03	6 839 837,00	0,00	564 571,34	7 404 408,34	2 123 922,14	5 280 486,20
32.01.10.02. Luvat ja valvonta-hanke	2 180 000,00	1 500 000	1 482 651,38	17 348,62	1 500 000,00	0,00	431 600,07	1 931 600,07	1 914 251,45	17 348,62
32.01.10.07. Hallinnonalan digitalisaation kehittäminen	414 000,00	4 539 837	159 438,59	4 380 398,41	4 539 837,00	0,00	132 971,27	4 672 808,27	209 670,69	4 463 137,58
32.01.10.08. Tehokkaan rahanpesun estämisen valvonta ja täytäntöönpano (RRFP2C3R1) (EK) (varattu)		800 000		800 000,00	800 000,00	0,00		800 000,00		800 000,00
32.01.20. Siviilipalvelus (A)		518 009				518 009,18				
32.01.29. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (A)	3 590 806,33	3 782 986	3 782 985,62		3 782 985,62	0,00				
32.01.40. Valtionavustus kestäväää kasvupoliittikkaa edistävälle toimijoille (S3)	7 027 000,00	4 421 000	2 991 307,11	1 429 692,89	4 421 000,00	0,00	3 538 956,03	7 959 956,03	5 864 110,95	2 095 845,08
32.01.41. Erityisavustus Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:n tutkimusinfrastruktuuriin (A)	6 000 000,00	6 950 000	6 529 028,33		6 529 028,33	420 971,67				
32.01.49. Valtionavustus Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:n toimintaan (S2)	101 581 000,00	97 020 000	97 020 000,00		97 020 000,00	0,00		97 020 000,00	97 020 000,00	0,00

Pääluokan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2023 määrärahojen		Tilinpäätös 2023	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot				
			käyttö 2023	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2023	Käyttö vuonna 2023 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle	
32.01.50.	Valtionavustus kuluttajajärjestölle (K)	1 322 000,00	1 472 000	1 472 000,00		1 472 000,00	0,00				
32.01.51.	Valtion osuus merimiespalvelutoiminnasta (A)	1 175 266,24	1 179 721	1 084 865,43		1 084 865,43	94 855,66				
	32.01.51.1. Valtion osuus merimiespalvelutoiminnan menoista (KPY)	1 072 000,00	1 072 000	1 072 000,00		1 072 000,00	0,00				
	32.01.51.2. Valtion osuus työntantajille eräisiin merimiesten matkakustannuksiin (KPY)	103 266,24	107 721	12 865,43		12 865,43	94 855,66				
32.01.66.	Kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (S2)	17 714 000,00	18 590 000	15 778 175,93	2 811 824,07	18 590 000,00	0,00	3 428 942,79	22 018 942,79	17 736 052,26	2 811 824,07
32.01.95.	Eräät oikeudenkäyntikulut ja korvaukset (A)		40 000				40 000,00				
32.20.40.	Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio toiminnan tukeminen (A)	2 045 000,00									
	32.20.40.2. Suurteholaskennan EuroHPC supertietokone (KPY)	2 045 000,00									
32.20.41.	Energiatuki (A)	6 689 650,46	59 676 000	34 467 441,16		34 467 441,16	25 208 558,84				
	32.20.41.1. Energiatuki	6 689 650,46	55 860 000	33 871 500,84		33 871 500,84	21 988 499,16				
	32.20.41.3. Investoinnit uuteen energiateknologiaan (RRFP1C1I2) (EK) (varattu)		1 767 000	595 940,32		595 940,32	1 171 059,68				
	32.20.41.5. Teollisuuden prosessien suora sähköistäminen ja vähähiilistäminen (RRFP1C2I2) (EK) (varattu)		2 049 000				2 049 000,00				
32.20.42.	Kiertotalouden ekosysteemien ja osaamisalustojen kehittäminen (S3)							823 308,00	823 308,00	691 481,00	0,00
32.20.44.	Kiertotalouden investointituki (S3)							761 640,00	761 640,00	467 398,00	0,00
32.20.45.	LNG-termiinalien investointituki (A)	5 532 000,00									
32.20.49.	Uusiutuvan energian ja uuden energiateknologian investointituki (S3)							1 914 374,66	1 914 374,66	0,00	0,00
32.20.89.	Pääomasijoitus Lääkekehityskeskus Oy:lle (S3)		20 000 000	10 000 000,00	10 000 000,00	20 000 000,00	0,00		20 000 000,00	10 000 000,00	10 000 000,00

Päälukon, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2023 määrärahojen		Tilinpäätös 2023	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö 2023	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2023	Käyttö vuonna 2023 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
32.30.31. Ravitsemisyrittäjien tukeminen (S2)							2 584 384,82	2 584 384,82	0,00	0,00
32.30.31.1. Rajoitusvelvoitteesta maksettava hyvitys							986 562,82	986 562,82	0,00	0,00
32.30.31.2. Uudelleentyöllistämisen tukeminen							1 597 822,00	1 597 822,00	0,00	0,00
32.30.34. Valtion korvaukset kunnille työllisyyden edistämisen kuntakokeilun viivästyisestä (K)	4 408 705,00									
32.30.40. Alueiden kestävä kasvun ja elinvoiman tukeminen (S3)	35 420 000,00	10 921 000	7 700 000,00	3 221 000,00	10 921 000,00	0,00	33 854 783,42	44 775 783,42	31 719 034,58	13 045 479,84
32.30.40.1. Kansallinen ALKE (KPY)	23 000 000,00						13 493 862,98	13 493 862,98	13 016 184,89	472 073,09
32.30.40.2. Äkilliset rakennemuutokset	8 600 000,00						17 484 000,00	17 484 000,00	9 285 000,00	8 199 000,00
32.30.40.4. KEINO-osaamiskeskus (KPY)	3 820 000,00						2 876 920,44	2 876 920,44	1 717 849,69	1 153 406,75
32.30.40.5. Kutilan kanava (KPY)		500 000	500 000,00		500 000,00	0,00		500 000,00	500 000,00	0,00
32.30.40.6. Kalajoen Marinan vierassatama (KPY)		6 000 000	6 000 000,00		6 000 000,00	0,00		6 000 000,00	6 000 000,00	0,00
32.30.40.7. Matkailun tukeminen (KPY)		1 000 000	1 000 000,00		1 000 000,00	0,00		1 000 000,00	1 000 000,00	0,00
32.30.40.8. Alueellista elinvoimaa edistävät hankkeet (KPY)		200 000	200 000,00		200 000,00	0,00		200 000,00	200 000,00	0,00
32.30.40.9. Ulkorajamaakunnat (KPY)		3 221 000		3 221 000,00	3 221 000,00	0,00		3 221 000,00		3 221 000,00
32.30.41. Valtionavustus Työkanaava Oy:n toimintaan (S3)	10 000 000,00	10 000 000		10 000 000,00	10 000 000,00	0,00	10 000 000,00	20 000 000,00		20 000 000,00
32.30.42. Yritysten kehittämishankkeiden tukeminen (A)		12 923 411				12 923 411,00				
32.30.42.1. Yritysten kehittämishankkeiden tukeminen		4 043 226				4 043 226,00				
32.30.42.2. Kasvun kiihdyttämishankkeen toimeenpano (RRFP3C41) (EK) (varattu)		219 533				219 533,00				
32.30.42.3. Brexit-mukautusvaraus (EK) (varattu)		8 660 652				8 660 652,00				

Päälukon, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2023 määrärahojen		Tilinpäätös 2023	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot				
			käyttö 2023	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2023	Käyttö vuonna 2023 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle	
32.30.44.	Alueellinen kuljetustuki (S3)	6 000 000,00	6 300 000		6 300 000,00	6 300 000,00	0,00	0,00	6 300 000,00		6 300 000,00
32.30.51.	Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (S2)	4 420 876,06	6 063 652		6 063 651,75	6 063 651,75	0,00	0,00	6 063 651,75		6 063 651,75
	32.30.51.03. Työvoimakoulutuksen hankinta (KPY)	4 420 876,06	5 489 801		5 489 800,79	5 489 800,79	0,00	0,00	5 489 800,79		5 489 800,79
	32.30.51.10. Vakuutusturva (KPY)		573 851		573 850,96	573 850,96	0,00		573 850,96		573 850,96
32.30.64.	EU:n ja valtion rahoitusosuus EU:n alue- ja rakennepoliittikan ja muihin koheesiopoliittikan ohjelmiin (A)	102 098 186,50	297 280 406	184 390 882,77		184 390 882,77	112 889 523,62				
	32.30.64.03. RR-ohjelma 2021–2027 (KPY)	15 687 808,97	68 427 273	60 179 184,41		60 179 184,41	8 248 089,01				
	32.30.64.03.1. ESR, EAKR ja JTF (KPY)		47 338 574	44 756 191,00		44 756 191,00	2 582 382,60				
	32.30.64.03.2. RR tekninen tuki (varattu) (EK)	15 687 808,97	21 088 700	15 422 993,41		15 422 993,41	5 665 706,41				
	32.30.64.04. Interreg ja ulkorajaohjelmat 2021–2027 (KPY)	137 832,00	4 500 000	2 897 802,52		2 897 802,52	1 602 197,48				
	32.30.64.04.1. Interreg-ohjelmat (KPY)	137 832,00	4 500 000	2 897 802,52		2 897 802,52	1 602 197,48				
	32.30.64.07. EAKR 2014–2020 (KPY)	68 636 360,12	172 103 031	110 173 175,73		110 173 175,73	61 929 855,11				
	32.30.64.08. EAY ja ENI CBC 2014–2020 (KPY)	17 331 085,21	10 000 000	3 968 713,91		3 968 713,91	6 031 286,09				
	32.30.64.08.1. EAY (KPY)	7 163 508,71	5 000 000	2 239 411,32		2 239 411,32	2 760 588,68				
	32.30.64.08.2. ENI CBC (KPY)	10 167 576,50	5 000 000	1 729 302,59		1 729 302,59	3 270 697,41				
	32.30.64.09. ESR 2014–2020 (KPY)	305 100,20	35 305 051	231 464,20		231 464,20	35 073 587,04				
	32.30.64.10. Vähäraaisten apu (KPY)		4 051				4 050,89				
	32.30.64.11. InvestEU		6 941 000	6 940 542,00		6 940 542,00	458,00				

Päälukon, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2023 määrärahojen		Tilinpäätös 2023	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö 2023	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2023	Käyttö vuonna 2023 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
32.30.87. Pääomasijoitus Työkanava Oy:lle (S2)	10 000 000,00	7 000 000		7 000 000,00	7 000 000,00	0,00		7 000 000,00		7 000 000,00
32.30.87.1. Pääomasijoitus Työkanava Oy:lle (KPY)		5 000 000		5 000 000,00	5 000 000,00	0,00		5 000 000,00		5 000 000,00
32.30.87.2. Osatyökykyisten työmahdollisuuksien vahvistaminen(RRFP3C111) (EK) (varattu)		2 000 000		2 000 000,00	2 000 000,00	0,00		2 000 000,00		2 000 000,00
32.30.95. Vaikuttavuusinvestointien tuotonmaksu (A)	4 223 423,05	9 500 000	9 388 312,57		9 388 312,57	111 687,43				
32.40.41. Avustus digitaaliseen lentopaikkatoimintaan (S3)	2 500 000,00									
32.40.42. Valtiontuki sähköhuollon varmistamiseksi (A)	625 650,24	1 200 000	1 149 827,03		1 149 827,03	50 172,97				
32.40.47. Finnvera Oyj:n tappiokorvaukset (A)	36 534 457,83	45 071 000	22 692 277,53		22 692 277,53	22 378 722,47				
32.40.60. Siirrot hallinnonalan rahastoihin (A)		13 154 000	13 133 333,33		13 133 333,33	20 666,67				
32.40.82. Lainat Finnvera Oyj:n varainhankintaan (A)		10 000				10 000,00				
32.40.89. Pääomasijoitus Business Finland Venture Capital Oy:lle (S3)		90 000 000	90 000 000,00		90 000 000,00	0,00		90 000 000,00	90 000 000,00	0,00
32.40.89.2. Teollisuus- ja elinkeinopoliittiset suorat pääomasijoitukset (EK) (varattu)		90 000 000	90 000 000,00		90 000 000,00	0,00		90 000 000,00	90 000 000,00	0,00
32.40.95. Tuotonvaihtosopimus- ja suojausmenot (A)	2 043 343,99	78 000	77 027,25		77 027,25	972,75				
32.50.03. Kotoutumisen ja työvoiman maahanmuuton edistäminen (S2)	2 439 101,45	2 322 179	180 631,32	2 141 548,09	2 322 179,41	0,00	1 612 203,56	3 934 382,97	1 522 217,06	2 141 548,09
32.50.03.1. Kotoutumisen ja työvoiman maahanmuuton edistäminen (KPY)	2 439 101,45	2 322 179	180 631,32	2 141 548,09	2 322 179,41	0,00	1 612 203,56	3 934 382,97	1 522 217,06	2 141 548,09

Pääluokan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2023 määrärahojen		Tilinpäätös 2023	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö 2023	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2023	Käyttö vuonna 2023 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
32.50.30. Valtion korvaukset kotoutumisen edistämisestä (A)	20 000 000,00	51 493 000	33 820 000,00		33 820 000,00	17 673 000,00				
32.50.30.2. Laskennalliset korvaukset pakolaisista ja tilapäistä suojelua saavista (KPY)		9 090 000				9 090 000,00				
32.50.30.3. Muut pakolaisista ja tilapäistä suojelua saavista maksettavat korvaukset (KPY)	20 000 000,00	42 121 000	33 820 000,00		33 820 000,00	8 301 000,00				
32.50.30.4. Alkukartoituksen kustannukset (KPY)		282 000				282 000,00				
33. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön hallinnonala							12 798,00	12 798,00	9 932,28	0,00
33.60.39. Palvelurakenteen kehittäminen (S3)							12 798,00	12 798,00	9 932,28	0,00
33.60.39.07. Ikkäohjelma							12 798,00	12 798,00	9 932,28	0,00
Määrärahatilit yhteensä	450 542 079,25	833 559 026	573 271 092,35	67 947 381,38	641 218 473,73	192 340 552,26	71 029 731,78	400 243 580,49	301 135 284,19	89 724 559,90

Työ- ja elinkeinoministeriön talousarvion toteutumalaskelman tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä momentin tarkkuudella

Valtuudet ja niiden käyttö (1 000 €) ¹⁾								Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1 000 €)					
Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy ²⁾	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö ³⁾	Vuoden 2023 valtuudet						Talousarvio- menot 2023	Määräraha- tarve 2024	Määräraha- tarve 2025	Määräraha- tarve 2026	Määräraha- tarve myöhemmin	Määräraha- tarve yhteensä
		Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittu v. 2024 TA:ssa						
32.01.00. Turvavarastolainojen korkotuki		8 400	0	8 400	0	8 400	0	0	0	0	0	0	0
Vuonna 2023 käytettävissä olleet valtuudet		8 400	0	8 400	0	8 400	0	0	0	0	0	0	0
32.01.00. Turvavarastoavustukset		34	0	34	0	34	0	0	0	0	0	0	0
Vuonna 2023 käytettävissä olleet valtuudet		34	0	34	0	34	0	0	0	0	0	0	0
32.01.41. Erityisavustus VTT Oy:n tutkimusinfrastruktuuriin	21 450	2 600	0	2 600	2 600	0	0	6 529	6 420	1 250	350	0	8 020
Aikaisempien vuosien valtuudet	21 450							5 779	5 670	500	0	0	6 170
Vuonna 2023 käytettävissä olleet valtuudet		2 600	0	2 600	2 600	0	0	750	750	750	350	0	1 850
32.20.41. Energiatuki	688 334	175 500	316 351	491 851	252 822	239 029	170 500	34 467	50 000	71 160	272 755	255 449	649 364
Aikaisempien vuosien valtuudet	688 334							34 467	50 000	70 000	100 000	200 000	420 000
Vuonna 2023 käytettävissä olleet valtuudet		175 500	316 351	491 851	252 822	239 029	170 500	0	0	1 160	172 755	55 449	229 364
32.20.49. InvestEU-ohjelman kansallinen rahoitusosuus	14 100	0	0	0	0	0	0	0	0	14 079	0	0	14 079
Aikaisempien vuosien valtuudet	14 100							0	0	14 079	0	0	14 079

Valtuudet ja niiden käyttö (1 000 €) ¹⁾								Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1 000 €)					
Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy ²⁾	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö ³⁾	Vuoden 2023 valtuudet						Talousarvio- menot 2023	Määräraha- tarve 2024	Määräraha- tarve 2025	Määräraha- tarve 2026	Määräraha- tarve myöhemmin	Määräraha- tarve yhteensä
		Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittu v. 2024 TA:ssa						
32.30.40. Alueiden kestävän kasvun tukeminen		28 606	0	28 606	12 500	16 106	16 106	500	5 000	5 000	2 000	0	12 000
Vuonna 2023 käytettävissä olleet valtuudet		28 606	0	28 606	12 500	16 106	16 106	500	5 000	5 000	2 000	0	12 000
32.30.51. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut		7 580	0	7 580	0	7 580	0	0	0	0	0	0	0
Vuonna 2023 käytettävissä olleet valtuudet		7 580	0	7 580	0	7 580	0	0	0	0	0	0	0
32.30.64. EU:n ja valtion rahoitusosuus EU:n alue- ja rakennepolitiikan ja muihin koheesiopolitiikan ohjelmiin	258 832	180 340	424 773	605 113	241 401	363 712	363 712	183 782	143 031	24 236	6 814	13 072	187 153
Aikaisempien vuosien valtuudet	258 832							113 867	15 667	0	0	0	15 667
Vuonna 2023 käytettävissä olleet valtuudet		180 340	424 773	605 113	241 401	363 712	363 712	69 915	127 364	24 236	6 814	13 072	171 486
32.30.95. Vaikuttavuusinvestointien tuotonmaksu (v. 2019 TA:ssa mom 32.30.00.Työllistämistuloksesta maksettavat korvaukset)	23 000	0	0	0	0	0	0	3 441	14 345	0	0	0	14 345
Aikaisempien vuosien valtuudet	23 000							3 441	14 345	0	0	0	14 345

Valtuudet ja niiden käyttö (1 000 €) ¹⁾								Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1 000 €)					
Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy ²⁾	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö ³⁾	Vuoden 2023 valtuudet						Talousarvio- menot 2023	Määräraha- tarve 2024	Määräraha- tarve 2025	Määräraha- tarve 2026	Määräraha- tarve myöhemmin	Määräraha- tarve yhteensä
		Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittu v. 2024 TA:ssa						
32.40.42. Valtiontuki sähköhuollon varmistamiseksi	7 000	0	0	0	0	0	0	1 150	860	700	1 012	2 653	5 225
Aikaisempien vuosien valtuudet	7 000							1 150	860	700	1 012	2 653	5 225
32.40.48. Korko- ja muu tuki julkisesti tuetuille vienti- ja alusluotoille		33 000 000	0	33 000 000	7 420 912	25 579 088	0	78 608	130 081	57 167	35 003	174 034	396 285
Vuonna 2023 käytettävissä olleet valtuudet		33 000 000	0	33 000 000	7 420 912	25 579 088	0	78 608	130 081	57 167	35 003	174 034	396 285
32.40.82. Lainat Finnvera Oyj:n varainhankintaan		1 000 000	0	1 000 000	0	1 000 000	0	0	0	0	0	0	0
Vuonna 2023 käytettävissä olleet valtuudet		1 000 000	0	1 000 000	0	1 000 000	0	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	833 813	34 403 060	741 124	35 144 184	7 930 235	27 213 949	550 318	308 477	349 737	173 592	317 934	445 208	1 286 471
Aikaisempien vuosien valtuudet, josta	1 012 716							158 704	86 542	85 279	101 012	202 653	475 486
- korkotuki- tms. valtuudet ⁴⁾	0							0	0	0	0	0	0
Vuonna 2023 käytettävissä olleet valtuudet, josta		34 403 060	741 124	35 144 184	7 930 235	27 213 949	550 318	149 773	263 195	88 313	216 922	242 555	810 985
- korkotuki- tms. valtuudet ⁴⁾		33 008 400	0	33 008 400	7 420 912	25 587 488	0	78 608	130 081	57 167	35 003	174 034	396 285

1) Valtuuden ja sen käytön määräksi merkitään tehdyn tilauksen sopimushinta tai sitoumuksen määrä silloin, kun valtuus on rajattu alun perin muulla tavalla, mutta valtuuden käytön johdosta annetaan euromääräinen sitoumus. Korkotuetun lainakannan enimmäismääränä määritellyt korkotukivaltuudet ja muut vastaavat valtuudet eritellään lisäksi omilla riveillään.

2) Myös pääluokan tai luvun päätösosassa myönnetyt valtuudet sisällytetään taulukkoon. Tällöin luvun tai momentin numerotunnukseksi merkitään "00".

3) Esitetään yhteismäärä niistä aikaisempina varainhoitovuosina käytetyistä valtuuksista, joista varainhoitovuotena on aiheutunut menoja tai joista aiheutuu menoja tulevana varainhoitovuosina.

4) Korkotukilainojen lainakannan enimmäismääränä tai valtionapuun oikeuttavien kustannusten enimmäismääränä tai muulla vastaavalla tavalla myönnettyjen valtuuksien määrä. Erittely esitetään vain, jos momentti (ja yhteensä) sisältää tällä tavoin määriteltyjä valtuuksia.

3 Tuotto- ja kululaskelma

Työ- ja elinkeinoministeriön tuotto- ja kululaskelma

	1.1.2023–31.12.2023		1.1.2022–31.12.2022	
TOIMINNAN TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot	461 172,24		474 630,00	
Muut toiminnan tuotot	<u>24 896 817,41</u>	25 357 989,65	<u>24 827 711,91</u>	25 302 341,91
TOIMINNAN KULUT				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	50 950,62		87 546,11	
Henkilöstökulut	35 761 792,87		34 933 292,32	
Vuokrat	252 405,97		230 002,51	
Palvelujen ostot	54 748 941,07		38 140 572,04	
Muut kulut	5 431 527,13	<u>-96 245 617,66</u>	4 750 942,84	<u>-78 142 355,82</u>
JÄÄMÄ I		-70 887 628,01		-52 840 013,91
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Rahoitustuotot	2 548 330,66		5 619 787,83	
Rahoituskulut	<u>-15 453,91</u>	2 532 876,75	<u>-29,72</u>	5 619 758,11
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT				
Satunnaiset tuotot	<u>5 853 012,00</u>	<u>5 853 012,00</u>	<u>12 725,05</u>	<u>12 725,05</u>
JÄÄMÄ II		-62 501 739,26		-47 207 530,75
SIIRTALOUDEEN TUOTOT JA KULUT				
Tuotot				
Siirtotalouden tuotot sosiaaliturvarahastoilta	19 785 846,19		14 391 052,29	
Siirtotalouden tuotot EU:n toimielimiltä ja muilta elimiltä	<u>174 663 598,68</u>	194 449 444,87	<u>210 203 584,76</u>	224 594 637,05
Kulut				
Siirtotalouden kulut paikallishallinnolle pl. hyvinvointialuehallinto	192 154 525,46		134 977 990,55	
Siirtotalouden kulut sosiaaliturvarahastoille	33 820 000,00		20 000 000,00	
Siirtotalouden kulut elinkeinoelämälle	39 632 811,92		10 243 745,46	
Siirtotalouden kulut voittoa tavoittelemattomille yhteisöille	5 934 412,17		8 096 054,92	
Siirtotalouden kulut kotitalouksille	1 084 865,43		1 175 266,24	
Muut siirtotalouden kulut ulkomaille	22 352 288,86		16 589 964,85	
Siirtotalouden kulut valtionhallinnolle	104 325 876,67		108 531 102,21	
Muut siirtotalouden kulut	<u>22 692 277,53</u>	<u>-421 997 058,04</u>	<u>36 534 457,83</u>	<u>-336 148 582,06</u>
JÄÄMÄ III		-290 049 352,43		-158 761 475,76
TUOTOT VEROISTA JA PAKOLLISISTA MAKSUISTA				
Perityt arvonlisäverot	4 564,38		0,00	
Suoritettavat arvonlisäverot	<u>-5 661 698,71</u>	<u>-5 657 134,33</u>	<u>-4 423 431,22</u>	<u>-4 423 431,22</u>
TILIKAUDEN TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ		<u>-295 706 486,76</u>		<u>-163 184 906,98</u>

4 Tase

	31.12.2023		31.12.2022	
VASTAAVAA				
KÄYTTÖMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIJOITUKSET				
AINEELLISET HYÖDYKKEET				
Rakennukset	<u>40 650 000,00</u>		<u>0,00</u>	
Muut aineelliset hyödykkeet	<u>70 190,17</u>	40 720 190,17	<u>70 190,17</u>	70 190,17
KÄYTTÖMAISUUSARVOPAPERIT JA MUUT PITKÄAIKAISET SIJOITUKSET				
Käyttöomaisuusarvopaperit	1 082 239 660,42		1 096 739 660,42	
Muut pitkäaikaiset euromääräiset sijoitukset	<u>589 332 000,00</u>	<u>1 671 571 660,42</u>	<u>2 066 769 851,00</u>	<u>3 163 509 511,42</u>
KÄYTTÖMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIJOITUKSET YHTEENSÄ		1 712 291 850,59		3 163 579 701,59
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS				
PITKÄAIKAISET SAAMISET				
Pitkäaikaiset saamiset	<u>28 932 999,05</u>	28 932 999,05	<u>43 864 785,80</u>	43 864 785,80
LYHYTAIKAISET SAAMISET				
Myyntisaamiset	51 340,00		113 121,51	
Siirtosaamiset	590 048,25		2 355 892,11	
Muut lyhytaikaiset saamiset	<u>64 590,11</u>	705 978,36	<u>842 211,86</u>	3 311 225,48
RAHAT, PANKKISAAMISET JA MUUT RAHOITUSVARAT				
Kirjanpitoyksikön menotilit	<u>-498,33</u>	<u>-498,33</u>	<u>-511,91</u>	<u>-511,91</u>
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS YHTEENSÄ		29 638 479,08		47 175 499,37
VASTAAVAA YHTEENSÄ		<u>1 741 930 329,67</u>		<u>3 210 755 200,96</u>

	31.12.2023		31.12.2022	
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
VALTION PÄÄOMA				
Valtion pääoma 1.1.1998	5 333 006 975,02		5 333 006 975,02	
Edellisten tilikausien pääoman muutos	-3 577 502 598,57		-3 810 110 901,89	
Pääoman siirrot	-1 068 750 338,68		395 793 210,30	
Tilikauden tuotto-/kulujäämä	<u>-295 706 486,76</u>	391 047 551,01	<u>-163 184 906,98</u>	1 755 504 376,45
VIERAS PÄÄOMA				
LYHYTAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA				
Talousarvion ulkopuolella olevien valtion rahastojen yhdistilit	1 328 545 067,58		1 440 421 441,83	
Saadut ennakot	45 379,73		410 563,32	
Ostovelat	10 488 813,85		4 262 016,89	
Kirjanpitoyksiköiden väliset tilitykset	765 762,41		727 650,18	
Edelleen tilitettävät erät	713 592,60		694 029,60	
Siirtovelat	8 303 495,68		8 665 809,66	
Muut lyhytaikaiset velat	<u>2 020 666,81</u>	<u>1 350 882 778,66</u>	<u>69 313,03</u>	<u>1 455 250 824,51</u>
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		1 350 882 778,66		1 455 250 824,51
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		<u>1 741 930 329,67</u>		<u>3 210 755 200,96</u>

5 Liitetiedot

Liite 1 Selvitys tilinpäätöksen laatimisperusteista ja vertailtavuudesta

1. Budjetointia koskevat muutokset ja muutosten vaikutukset

Ei ilmoitettavaa.

2. Valuuttakurssi, jota käytetty muutettaessa ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat sekä muut sitoumukset Suomen rahaksi

Ei ilmoitettavaa.

3. Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja niiden muutokset

Tilinpäätös on laadittu noudattaen talousarviolakia ja -asetusta sekä valtiovarainministeriön ja Valtiokonttorin määräyksiä ja ohjeita. Arvostus- ja jaksotusperiaatteissa ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia edelliseen tilivuoteen verrattuna.

4. Aikaisempiin vuosiin kohdistuneet tuotot ja kulut sekä talousarviotulot ja -menot sekä virheiden korjaukset

Ei ilmoitettavaa.

5. Tilinpäätöstietojen vertailtavuus edelliseen vuoteen

Eduskunta on valtion vuoden 2023 toisessa lisätalousarviossa (momentti 28.20.88 Senaatti-konsernin liikelaitokset) valtuuttanut Senaatti-kiinteistöt-liikelaitoksen siirtämään omistajahallinnastaan valtiovarainministeriölle ja valtiovarainministeriön siirtämään edelleen työ- ja elinkeinoministeriölle Espoon kaupungin Otaniemen kaupunginosassa sijaitsevan Micronova- kiinteistön rakennuksineen yhteensä arvoltaan enintään 43 miljoonaa euroa. Lisäksi eduskunta on valtuuttanut työ- ja elinkeinoministeriön luovuttamaan mainitun

omaisuuden Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:lle vastikkeetta Valtiovarainministeriön teki päätöksen 14.12.2023 VN/30819/2023-VM-8 työ- ja elinkeinoministeriön hallintaan ja edelleen VTT Oy:lle siirrettävästä kiinteistöomaisuudesta 31.12.2023 lukien siirtoarvolla 40 650 000,00 euroa.

6. Selvitys tilinpäätösvouden jälkeisistä olennaisimmista tapahtumista

Työ- ja elinkeinoministeriö on päättänyt 15.12.2023 tehdä sijoituksen Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:n sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon luovuttamalla valtioneuvoston yleisistunnon valtuutuksen nojalla valtion omistaman kiinteistön Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:lle tekemällä valtion puolesta vastikkeettoman 40 650 000,00 euron apporttisijoituksen VTT Oyn sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon 1.1.2024.

Liite 2 Nettoutetut tulot ja menot

Momentin numero ja nimi		Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2023 määrärahojen		Tilinpäätös 2023	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
				käyttö vuonna 2023	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet määrärahat	Käytettävissä vuonna 2023	Käyttö vuonna 2023 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
32.01.01. Työ- ja elinkeinoministeriön toimintamenot (nettob) (S2)	Bruttomenot	50 487 272,44		45 119 788,30		50 170 960,12				52 150 972,01	
	Bruttotulot	11 051 272,44		10 923 960,12		10 923 960,12				10 943 960,12	
	Nettomenot	39 436 000,00	39 247 000	34 195 828,18	5 051 171,82	39 247 000,00	0,00	9 631 715,15	48 878 715,15	41 207 011,89	5 051 171,82
32.01.02. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintamenot (nettob) (S2)	Bruttomenot	5 690 157,64		339 031,25		5 284 686,36				489 143,75	
	Bruttotulot	42 870,29									
	Nettomenot	5 647 287,35	5 284 686	339 031,25	4 945 655,11	5 284 686,36	0,00	182 424,13	5 467 110,49	489 143,75	4 945 655,11
32.01.03. Työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenot (nettob) (S2)	Bruttomenot	6 031 419,75		1 255 753,86		3 131 368,80				1 255 753,86	
	Bruttotulot	82 890,75									
	Nettomenot	5 948 529,00	3 131 369	1 255 753,86	1 875 614,94	3 131 368,80	0,00	0,00	3 131 368,80	1 255 753,86	1 875 614,94

Liite 3 Arviomäärärahojen ylitykset

Pääluokan ja momentin numero ja nimi	Talousarvio (TA + LTA:t)	Ylitys	Ylitys %
32. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala	174 132 000	3 560 295,75	
32.01.29. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (A)	62 072 000	998 906,62	1,6
32.30.52. Palkkaturva (A)	33 460 000	2 552 982,94	7,6
32.40.48. Korko- ja muu tuki julkisesti tuetuille vienti- ja alusluotoille (A)	78 600 000	8 406,19	0,01

Liite 4 Peruutetut siirretyt määrärahat

Pääloukan ja tilijaottelun numero ja nimi	Peruutettu	
	Tilijaottelu	Yhteensä
24. Ulkoministeriön hallinnonala		7 776,05
2021		7 776,05
24.90.68. Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyö (S3)	7 776,05	
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala		2 774,00
2021		2 774,00
28.70.05.1. Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistuksen valmistelun ja toimeenpanon tuki ja ohjaus	2 774,00	
29. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala		39 695,80
2022		39 695,80
29.01.53.1.1. Jatkuvan oppimisen ja osaamisen kehittäminen (KPY)	39 695,80	
32. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala		9 330 624,83
2021		2 346 107,66
32.20.42. Kiertotalouden ekosysteemien ja osaamisalustojen kehittäminen (S3)	131 827,00	
32.20.44. Kiertotalouden investointituki (S3)	294 242,00	
32.20.49. Uusiutuvan energian ja uuden energiateknologian investointituki (S3)	1 914 374,66	
32.30.40.4. KEINO-osaamiskeskus (KPY)	5 664,00	
2022		6 984 517,17
32.01.01.02. Tutkimus- ja selvitystoiminta (KPY)	914,53	
32.01.01.05. Vaikuttavuusinvestointien osaamiskeskus (KPY)	19 764,00	
32.01.01.06. Kiertotalouden strateginen edistämishjelma (KPY)	106 569,07	
32.01.01.08.01. Energiainfrastruktuuri-investoinnit (RRF pilari1)(EK)(varattu)	111 733,48	
32.01.01.08.02. Investoinnit uuteen energiateknologiaan (RRF pilari1)(EK)(varattu)	200 000,00	
32.01.01.08.03. Vähähiilisen vedyn sekä hiilidioksidin talteenotto ja hyödyntäminen (RRF pilari1)(EK)(varattu)	321 259,25	
32.01.01.08.04. Teollisuuden prosessien suora sähköistäminen ja vähähiilistäminen (RRF pilari1)(EK)(varattu)	56 855,10	

Pääluokan ja tilijaottelun numero ja nimi	Peruutettu	
	Tilijaottelu	Yhteensä
32.01.01.08.06. Jatkuvan oppimisen uudistus (RRFpilari3)(EK)(varattu)	1 803 436,01	
32.01.02.6. Ohjaamoiden monialaisuus (RRFpilari3)(EK)(varattu)	32 311,63	
32.01.66. Kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (S2)	1 471 066,46	
32.30.31.1. Rajoitusvelvoitteesta maksettava hyvitys	986 562,82	
32.30.31.2. Uudelleentyoöstämisen tukeminen	1 597 822,00	
32.30.40.1. Kansallinen ALKE (KPY)	5 605,00	
32.50.03.1. Kotoutumisen ja työvoiman maahanmuuton edistäminen (KPY)	270 617,82	
33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala		2 865,72
2021		2 865,72
24.90.68. Ikäohjelma	2 865,72	
Pääluokat yhteensä		9 383 736,40
Vuosi 2021		2 359 523,43
Vuosi 2022		7 024 212,97

Liite 5 Henkilöstökulujen erittely

	2023	2022
Henkilöstökulut	30 214 006,25	29 603 496,80
Palkat ja palkkiot	30 141 385,33	29 522 576,11
Tulosperusteiset erät	0,00	0,00
Lomapalkkavelan muutos	72 620,92	80 920,69
Henkilösivukulut	5 547 786,62	5 329 795,52
Eläkekulut	4 989 336,05	4 866 182,38
Muut henkilösivukulut	558 450,57	463 613,14
Yhteensä	35 761 792,87	34 933 292,32
Johdon palkat ja palkkiot, josta	1 298 793,60	1 310 792,77
- tulosperusteiset erät	0,00	0,00
Luontoisedut ja muut taloudelliset etuudet	7 677,98	8 444,17
Johto	2 690,73	3 170,32
Muu henkilöstö	4 987,25	5 273,85

Liite 6 Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Työ- ja elinkeinoministeriöllä ei ole esitettävää liitteellä 6.

Liite 7 Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot

Työ- ja elinkeinoministeriöllä ei ole esitettävää liitteellä 7.

Liite 8 Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotot	2023	2022	Muutos 2023–2022
Korot euromääräisistä saamisista	2 388 899,67	5 601 258,38	-3 212 358,71
Korot valuuttamääräisistä saamisista	159 430,99	18 529,45	140 901,54
Rahoitustuotot yhteensä	2 548 330,66	5 619 787,83	-3 071 457,17

Rahoituskulut	2023	2022	Muutos 2023–2022
Korot euromääräisistä veloista	333,82	29,72	304,10
Sijoitusten ja lainasaamisten tileistäpoistot	15 120,09	0,00	15 120,09
Rahoituskulut yhteensä	15 453,91	29,72	15 424,19
Netto	2 532 876,75	5 619 758,11	-3 086 881,36

Liite 9 Talousarviotaloudesta annetut lainat

Sektori	Lainapääoma 31.12.2023	Lisäys 2023	Vähennys 2023	Lainapääoma 31.12.2023	Pääomamuutos 2023–2022
Yritykset	6 557 999,00	0,00	15 120,09	6 573 119,09	-15 120,09
Julkiset yritykset	6 557 999,00	0,00	15 120,09	6 573 119,09	-15 120,09
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	22 375 000,05	0,00	14 916 666,66	37 291 666,71	-14 916 666,66
Muut rahoituslaitokset	22 375 000,05	0,00	14 916 666,66	37 291 666,71	-14 916 666,66
Yhteensä	28 932 999,05	0,00	14 931 786,75	43 864 785,80	-14 931 786,75

Liite 10 Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset

Käyttö- ja rahoitusomaisuusarvopaperit	31.12.2023				31.12.2022			
	Kappale- määrä	Markkina- arvo	Kirjanpitoarvo	Omistus- osuus %	Myyntioikeuksien alaraja %	Saadut osingot	Markkina- arvo	Kirjanpitoarvo
Julkisesti noteeraamattomat osakkeet ja osuudet	854 625		1 082 239 660,42					1 096 739 660,42
Finnvera Oyj	11 565		840 940,00	100				840 940,00
Finnvera Oyj			4 602 768,00					4 602 768,00
Finnvera Oyj			210 236 346,00					210 236 346,00
Finnvera Oyj			8 310 539,00					8 310 539,00
Finnvera Oyj			16 500 000,00					16 500 000,00
Suomen Teollisuussijoitus Oy	2 710		227 847 660,00	100				227 847 660,00
Suomen Teollisuussijoitus Oy	500		42 000 000,00					42 000 000,00
Suomen Teollisuussijoitus Oy	15 000		150 000 000,00					150 000 000,00
Suomen Teollisuussijoitus Oy	2 000		20 000 000,00					20 000 000,00
Suomen Teollisuussijoitus Oy	3 000		30 000 000,00					30 000 000,00
Suomen Teollisuussijoitus Oy	3 000		30 000 000,00					30 000 000,00
Suomen Teollisuussijoitus Oy	5 000		50 000 000,00					50 000 000,00
Suomen Teollisuussijoitus Oy	10 500		105 000 000,00					105 000 000,00
Suomen Teollisuussijoitus Oy								14 500 000,00
Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy	25		2 500,00					2 500,00
Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy	799 975		79 997 500,00					79 997 500,00
Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy			91 898 907,42					91 898 907,42
Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy			15 000 000,00					15 000 000,00
Ilmastorahasto Oy	250		2 500,00					2 500,00
Työkanava Oy	100		0,00	100				0,00
Kansallinen lääkekehityskeskus Oy	1 000		0,00	100				0,00
Osakkeet ja osuudet yhteensä	854 625		1 082 239 660,42					1 096 739 660,42

Muut oman pääoman ehtoiset sijoitukset	Kirjanpitoarvo 31.12.2023	Kirjanpitoarvo 31.12.2022
Muut oman pääoman ehtoiset sijoitukset	589 332 000,00	2 066 769 851,00
Työkanava Oy	10 000 000,00	10 000 000,00
Suomen teollisuussijoitus Oy	274 500 000,00	350 000 000,00
Business Finland Venture Capital Oy	90 000 000,00	
Ilmastorahasto Oy	204 832 000,00	1 706 769 851,00
Kansallinen lääkekehityskeskus Oy	10 000 000,00	
Yhteensä	589 332 000,00	2 066 769 851,00

Liite 11 Taseen rahoituserät ja velat

31.12.2023	Vaihtuvakorkoiset			Kiinteäkorkoiset			Yhteensä
	Alle 1 vuosi	1–5 vuotta	Yli 5 vuotta	Alle 1 vuosi	1–5 vuotta	Yli 5 vuotta	
Vastaavien rahoituserät							
Annetut euromääräiset velkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Euromääräisten joukkovelkakirjalainojen ostot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut pitkäaikaiset euromääräiset sijoitukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Euromääräiset lainasaamiset	0,00	0,00	0,00	14 916 666,66	7 458 333,39	6 577 999,00	28 932 999,05
Muut euromääräiset sijoitukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut valuuttamääräiset sijoitukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut lyhytaikaiset euromääräiset sijoitukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Rahat, pankkisaamiset ja muut rahoitusvarat	0,00	0,00	0,00	-498,33	0,00	0,00	-498,33
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	14 916 168,33	7 458 333,39	6 577 999,0	28 932 500,72

31.12.2023	Vaihtuvakorkoiset			Kiinteäkorkoiset			Yhteensä
	Alle 1 vuosi	1-5 vuotta	Yli 5 vuotta	Alle 1 vuosi	1-5 vuotta	Yli 5 vuotta	
Vastattavien rahoituserät							
Otetut euromääräiset lainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Otetut valuuttamääräiset lainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Lainat talousarvion ulkopuolella olevilta valtion rahastoilta	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut pitkäaikaiset velat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Seuraavana tilikautena maksettavat lyhennykset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Lyhytaikaiset euromääräiset lainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Lyhytaikaiset valuuttamääräiset lainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion hoitoon jätetyt vieraat varat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Liite 12 Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut monivuotiset vastuut

Voimassa olevat takaukset ja niiden käytettävissä oleva enimmäismäärä

Sektori	Voimassa 31.12.2023	Voimassa 31.12.2022	Voimassa Muutos 2023–2022	Käytettävissä enimmäismäärä 31.12.2023
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	2 509 807 547,42	2 526 667 591,59	-16 860 044,17	14 350 000 000,00
Finnvera Oyj	2 509 807 547,42	2 526 667 591,59	-16 860 044,17	14 350 000 000,00
Laki valtion erityisrahastoyhtiön luotto-, takaus- ja pääomasijoitustoiminnasta (445/1998), luottojen ja takausten pääoma ¹⁾	2 313 308 820,58	2 334 984 963,63	-21 676 143,05	12 000 000 000,00
Laki valtion alustakauksista (573/1972), laki valtioneuvoston alustakauksista (444/1998), alustakausluottojen ja suojautumisjärjestelyjen määrä ¹⁻³⁾	196 498 726,84	191 682 627,96	4 816 098,88	1 350 000 000,00
Laki ympäristönsuojelu- ja energiainvestointeihin myönnettävistä valtiontakauksista (609/1973), laki valtioneuvoston alustakauksista (444/1998), takausluottojen pääoma ¹⁻²⁾ ja ⁴⁾	0,00	0,00	0,00	1 000 000 000,00
Takaukset yhteensä	2 509 807 547,42	2 526 667 591,59	-16 860 044,17	14 350 000 000,00

Voimassa olevat takuut ja niiden käytettävissä oleva enimmäismäärä

Sektori	Voimassa 31.12.2023	Voimassa 31.12.2022	Voimassa Muutos 2023–2022	Käytettävissä enimmäismäärä 31.12.2023
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	18 271 637 392,94	21 838 940 717,47	-3 567 303 324,54	38 800 000 000,00
Finnvera Oyj	18 271 637 392,94	21 838 940 717,47	-3 567 303 324,54	38 800 000 000,00
Laki valtion vientitakuista (422/2001), laki valtiontakuurahastosta (444/1998), vientitakuiden ja suojautumisjärjestelyjen yhteenlaskettu vastuu ¹⁻²⁾ ja ⁵⁾	18 002 555 430,92	21 513 746 259,86	-3 511 190 828,94	38 000 000 000,00
Laki valtion takuista perusraaka-ainehuollon turvaamiseksi (651/1985), laki valtiontakuurahastosta (444/1998), raaka-ainetakuiden ja suojautumisjärjestelyjen yhteenlaskettu vastuu ¹⁻²⁾ ja ⁶⁾	269 081 962,01	325 194 457,61	-56 112 495,60	800 000 000,00
Takuut yhteensä	18 271 637 392,94	21 838 940 717,47	-3 567 303 324,54	38 800 000 000,00
Takaukset ja takuut yhteensä	20 781 444 940,36	24 365 608 309,06	-3 584 163 368,71	53 150 000 000,00

1) Finnveran yhtiölaissa (443/1998) säädetään kotimaan sekä vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan erillisyydestä. Kotimaan toiminnan tappiot katetaan kotimaan toiminnan rahastosta ja vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan tappiot vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan rahastosta. Valtio vastaa Finnveran myöntämistä laissa valtion erityisrahoitusyhtiön luotto-, takaus- ja pääomasijoitustoiminnasta (445/1998) tarkoitetuista takauksista. Mikäli Finnvera Oyj:n vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan rahaston varat eivät riitä toiminnasta aiheutuvien tappioiden kattamiseen, tappiot katetaan valtiontakuurahaston varoista, joita täydennetään tarvittaessa valtion budjettiin otettavalla määrärahalta. Laki valtiontakuurahastosta (444/1998).

2) Sisältää voimassa olevat vastuut. Eri takuiden keskinäiset päällekkäisvastuut on eliminoitu.

3) Laki valtion alustakauksista (573/1972). Lain nojalla myönnettyjä alustakausluottoja ja suojautumisjärjestelyjä saa samanaikaisesti olla takaisin maksamatta enintään 1,35 mrd. euroa. Lain mukainen vastuu lasketaan seuraavasti: voimaan tulleiden takausten kattamien luottojen taattu pääoma ja sitovista takaustarjouksista puolet luottojen taattavasta pääomasta. Muun kuin euromääräisen luoton määrä lasketaan Euroopan Keskuspankin kyseiselle valuutalle julkaiseman, takausta myönnettäessä voimassa olevan viitekurssin mukaan. Tämän perusteella laskettu voimassa oleva vastuumäärä oli 163 587 500,03 euroa per 31.12.2023.

4) Laki ympäristönsuojelu- ja energiainvestointeihin myönnettävistä valtiontakauksista (609/1973). Lain nojalla myönnettyjen takausluottojen pääomasta saa samanaikaisesti olla takaisin maksamatta yhteensä enintään 1 mrd. euroa. Lain mukainen vastuu lasketaan seuraavasti: voimaan tulleiden takausten kattamien luottojen taattu pääoma ja sitovista takaustarjouksista puolet luottojen taattavasta pääomasta. Muun kuin euromääräisen luoton määrä lasketaan Euroopan keskuspankin julkaiseman, takausta myönnettäessä voimassa olevan viitekurssin mukaan. Tämän perusteella laskettu voimassa oleva vastuumäärä oli 0,00 euroa per 31.12.2023.

5) Laki valtion vientitakuista (422/2001). Vientitakuiden ja suojautumisjärjestelyjen yhteenlaskettu vastuu saa olla enintään 38 mrd. euroa. Lain mukainen vastuu lasketaan seuraavasti: katteenmukainen nettovastuu, voimassaoleva vastuu ja puolet tarjousvastuusta, pääoma, vientitakuun myöntämispäivän Euroopan keskuspankin valuutalle ilmoittama valuuttakurssi. Tämän perusteella lasketut voimassa olevat takuuvastuut olivat 17 735 482 247,38 euroa per 31.12.2023. Finnvera-konserniin kuuluvan Suomen Vientiluotto Oy:n myöntämien vientiluottojen takaisinmaksuihin liittyvän riskin kattaa emoyhtiö Finnvera Oyj:n myöntämä vientitakuu. Finnvera Oyj:n toimesta EMTN-lainaohjelman alla tehtävällä varainhankinnalla on valtion takaus. Siltä osin kuin valtion takaamaa velkaa on käytetty vientiluottojen rahoittamiseen, valtion vastuu ei ole kahdenkertainen. Vientitakuulain 6 §:ssä tarkoitettujen erityisriskinoton piiriin kuuluvien vientitakuiden takausvastuu saa kuitenkin olla enintään 8 mrd. euroa ja 5 §:n 2 momentissa tarkoitettujen investointitakuiden takuuvastuu enintään 200 miljoonaa euroa. Erityisriskinoton piiriin kuuluvien vientitakuiden takausvastuiden lain mukainen vastuu oli 3 286 764 499,21 euroa per 31.12.2023. Investointitakuuta ei ollut voimassa 31.12.2023.

6) Laki valtion takuista perusraaka-ainehuollon turvaamiseksi (651/1985). Raaka-ainetakuiden ja suojautumisjärjestelyjen yhteenlaskettu vastuu saa olla enintään 0,8 mrd. euroa. Lain mukainen vastuu lasketaan seuraavasti: voimaan tulleiden takuiden kattamien luottojen pääoma ja sitovista takuutarjouksista puolet luottojen taattavasta pääomasta. Takuuvastuun laskemista varten sopimusvaluutta muunnetaan euroiksi käyttäen Euroopan keskuspankin raaka-ainetakuun myöntämispäivänä sopimusvaluutalle ilmoittamaa kurssia. Tämän perusteella lasketut voimassa olevat takuuvastuut olivat 185 536 406,37 euroa per 31.12.2023.

Voimassa olevat takaukset ja takuut valuutoittain

Valuutta	Vasta-arvo €	Jakauma %	Tilinpäätöspäivän kurssi €
Euro	12 895 498 337,31	62,1 %	
Yhdysvaltojen dollari	7 381 555 293,64	35,5 %	1,1050
Japanin jeni	379 061 755,17	1,8 %	156,3300
Englannin punta	76 753 364,64	0,4 %	0,8691
Ruotsin kruunu	42 318 752,81	0,2 %	11,0960
Tanskan kruunu	2 214 039,35	0,0 %	7,4529
Puolan zloty	2 182 048,62	0,0 %	4,3395
Norjan kruunu	1 861 348,81	0,0 %	11,2405
Yhteensä	20 781 444 940,36	100,00 %	

Liite 12.2 Muut monivuotiset vastuut

Valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehdyt tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset

€	Talousarvio- menot 2023	Määräraha- tarve 2024	Määräraha- tarve 2025	Määräraha- tarve 2026	Määräraha- tarve myöhemmin	Määräraha- tarve yhteensä
Tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Muulla kuin valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehdyt sopimukset ja sitoumukset

€	Talousarvio- menot 2023	Määräraha- tarve 2024	Määräraha- tarve 2025	Määräraha- tarve 2026	Määräraha- tarve myöhemmin	Määräraha- tarve yhteensä
	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut sopimukset ja sitoumukset yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut monivuotiset vastuut yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Ydinvastuulain 18 §:n (484/1972) mukaan Suomessa sijaitsevan ydinlaitoksen haltijan tämän lain mukainen vastuu samasta ydintapahtumasta johtuneista, Suomessa syntyneistä ydinvahingoista on rajoittamaton. Suomessa sijaitsevan, energiantuotannossa käytettävän ydinlaitoksen haltijan tämän lain mukaisen vastuun enimmäismäärä samasta ydintapahtumasta johtuneista, muualla kuin Suomessa syntyneistä ydinvahingoista on 1,2 miljardia euroa. Suomessa sijaitsevan, muun kuin energiantuotannossa käytettävän ydinlaitoksen haltijan tämän lain mukaisen vastuun enimmäismäärä samasta ydintapahtumasta johtuneista, muualla kuin Suomessa syntyneistä ydinvahingoista on 250 miljoonaa euroa. Vastuun enimmäismäärä ydinpolttoaineen ja muun ydinaineen kuljetuksen aikana muualla kuin Suomessa syntyneistä ydinvahingoista on 80 miljoonaa euroa. Tästä enimmäismäärästä korvataan muita kuin kuljetusvälineeseen kohdistuneita ydinvahinkoja enintään 80 miljoonaa euroa. Korvausmäärälle tuleva korko ja oikeudenkäyntikulujen korvaus eivät sisälly laitoksenhaltijan vastuun enimmäismäärään.

Ydinvastuulain 29 §:n mukaan jos se, jolla on oikeus saada vahingonkorvausta tämän lain tai muun sopimusvaltion vastaavan lainsäädännön nojalla Suomessa olevan ydinlaitoksen haltijalta, näyttää, että hän ei ole voinut saada tätä korvausta ydinlaitoksen haltijan kanssa vakuutus sopimuksen tehneeltä vakuutusantajalta 18 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettua vastuun enimmäismäärän rajoissa, maksetaan siten saamatta jäänyt korvaus valtion varoista. Valtion korvausvelvollisuus päättyy, kun korvausta on suoritettu vakuutuksesta ja valtion varoista yhteensä 1,2 miljardin euron määrä.

Lisäksi Suomi on sopijapuolena Brysselin lisäyleissopimuksessa, jonka voimassa olevan version mukaan sopimusmaat korvaavat tiettyjen edellytysten täyttyessä yhteisvastuullisesti myös muissa sopimusmaissa syntyneitä ydinvahinkoja. Muutospöytäkirjojen voimaantulon myötä vastuumääriä korotettiin aiemmasta merkittävästi. Ydinlaitoksen haltijan vastuu nostetaan vähintään 700 miljoonaan euroon, ydinlaitoksen sijaintivaltion vastuu 500 miljoonaan euroon ja korvausyhteisön vastuu 300 miljoonaan euroon. Järjestelmästä korvataan siten muutosten myötä yhteensä 1,5 miljardin euron arvosta vahinkoja. Mainitut muutokset vastuumääriin on Suomessa säädetty lailla 493/2005.

Ydinenergian tuotannossa käytettävän ydinlaitoksen haltijan vastuumäärän nostaminen 1,2 miljardiin euroon vähensi valtion vastuita tilanteessa, jossa sattuisi suuren mittaluokan ydinvoimalaitosonnettomuus siltä osin, kun vahinkoja ilmenisi Suomessa tai muissa Brysselin lisäyleissopimuksen sopijavaltioissa. Ydinvastuulain mukaisen ydinlaitoksen haltijan vakuuttamisvelvollisuuden seurauksena ydinlaitoksen haltijan tulisi hankkia ydinvastuuvakuutus ydinvastuulain mukaiseen vastuumäärään eli 1,2 miljardiin euroon saakka, ja mahdolliset ydinvoimalaitoksessa tapahtuneesta ydintapahtumasta aiheutuneet vahingot korvattaisiin siten 1,2 miljardiin euroon saakka laitoksenhaltijan vakuutuksesta. Suomen valtion vastattavaksi jäisi ensivaiheessa ainoastaan Brysselin lisäyleissopimuksen niin sanotun kolmannen portaan osuus eli 300 miljoonaa euroa, josta valtio perisi valtaosan takaisin muilta lisäyleissopimuksen sopijavaltioilta lisäyleissopimuksessa sovitulla tavalla. Suomen valtion vastattava osuus 300 miljoonasta eurosta oli tammikuussa 2020 lasketun tilanteen mukaisesti noin 5,9 miljoonaa euroa.

Valtion vastuu avaruustoiminnan ja avaruusesineiden aiheuttamista vahingoista perustuu YK:n avaruussopimukseen, joihin Suomi on sitoutunut 1970-luvulla. Avaruusesineiden aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta säädetään avaruusyleissopimuksen[1] 7 artiklassa sekä vastuusopimuksessa[2]. Sopimusten mukaan vahingonkorvausvastuu on valtiolla, joka on lähettänyt avaruusesineen tai jonka toimeksiannosta avaruusesine on lähetetty taikka jonka alueelta tai lähetysvälineellä avaruusesine on lähetetty. kannalta käytännön merkitystä, koska Suomella ei ollut omaa avaruustoimintaa. Vuoden 2017 jälkeen tilanne on kuitenkin muuttunut, kun ensimmäinen suomalainen satelliitti laukaistiin avaruuteen. 31.12.2023 Suomen avaruusesineiden rekisterissä oli jo 27 satelliittia[3], joista 26 yhä kiertoradalla. Kaikki suomalaiset satelliitit ovat yksityisten yritysten tai yliopiston lähettämiä.

Avaruustoiminnasta annetun lain (63/2018) 7 §:n mukaan avaruusesineen aiheuttama vahinko korvataan valtion varoista toiminnanharjoittajalle itselleen aiheutuneita vahinkoja lukuun ottamatta. Pykälän 2 momentin mukaan valtiolla on oikeus periä vahinkoa kärsineelle suorittamansa korvaus toiminnanharjoittajalta siltä osin kuin tämä olisi vahingonkorvauslain (412/1974) nojalla ollut vastuussa vahingosta vahinkoa kärsineelle.

Pykälän 3 momentin mukaan valtiolla on 2 momentista poiketen oikeus periä maksamansa korvaus toiminnanharjoittajalta, vaikka tämä ei olisi aiheuttanut vahinkoa vahingonkorvauslain 2 luvun 1 §:n 1 momentin mukaisesti tahallisesti tai tuottamuksesta, jos vahinko on aiheutunut maan pinnalla taikka lennossa olevalle ilma-alukselle, sen matkustajalle tai sen miehistöön kuuluvalle. 3 momentissa säädetyn valtion takautumisoikeuden enimmäismäärä on 60 miljoonaa euroa. Enimmäismäärää koskevaa säännöstä ei kuitenkaan sovelleta, jos toiminnanharjoittaja on laiminlyönyt noudattaa lakia tai 5 §:n nojalla annetun luvan ehtoja.

Lain 8 §:n mukaan toiminnanharjoittajan tulee ottaa vakuutus kolmansille osapuolille avaruustoiminnasta aiheutuvien vahinkojen varalta vähintään valtion takautumisoikeuden enimmäismäärään saakka. Työ- ja elinkeinoministeriö voi olla vaatimatta 1 momentissa tarkoitettua vakuutusta, jos:

- 1) laukaisuyhtiön vakuutus tai muu vastaava vakuutus kattaa olennaisilta osin toiminnanharjoittajan ja valtion vastuun avaruustoiminnan kolmansille osapuolille aiheuttamista vahingoista tai
- 2) avaruustoiminnan riskeistä tehdyn arvion perusteella riski avaruustoiminnan aiheuttamista vahingoista maan pinnalla, ilmassa ja avaruudessa on työ- ja elinkeinoministeriön hyväksyttävissä.

Avaruustoiminnasta annetun työ- ja elinkeinoministeriön asetuksen (74/2018) 5 §:n 1 momentin mukaan laissa tarkoitettua laukaisuyhtiön vakuutuksen tai muun vastaavan vakuutuksen tulee kattaa vähintään avaruusesineen laukaisuvaihe ja siihen liittyvät toiminnot siihen asti, kunnes avaruusesine on asettunut kiertoradalleen. 2 momentin (705/2020) mukaan työ- ja elinkeinoministeriö voi olla vaatimatta vakuutusta, jos koko avaruusesineen elinkaaren ajan sen riski törmäyksestä muun, läpimitaltaan vähintään kymmenen senttimetrin kokoisien, avaruusesineen kanssa kiertoradalla on alle 1/1 000 ja jos todennäköisyys sille, että avaruusesineen tai sen osien palautumisesta tai palauttamisesta maahan aiheutuisi henkilövahinkoja, on alle 1/10 000.

[1] Yleissopimus valtioiden toimintaa johtavista periaatteista niiden tutkiessa ja käyttäessä avaruutta, siihen luettuna kuu ja muut taivaankappaleet (SopS 56–57/1967).

[2] Kansainvälistä vastuuta avaruusesineiden aiheuttamasta vahingoista koskeva yleissopimus (SopS 8 ja 9/1977).

[3] Avaruusesineet rekisteröidään kansalliseen avaruusesineiden rekisteriin (<https://tem.fi/avaruusrekisteri>) sekä ilmoitetaan YK:lle avaruuteen lähetettyjen esineiden rekisteröimisestä tehdyn yleissopimuksen mukaisesti (SopS 9/2018).

Huoltovarmuuskeskuksen turvavarastolain (970/1982) mukaisia vastuita on yhteensä 9,0 miljoonaa euroa ja muiden pitkäaikaisten sopimusten tuottamia vastuita yhteensä 121,4 miljoonaa euroa.

Liite 13 Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Työ- ja elinkeinoministeriöllä ei ole esitettävää liitteellä 13.

Liite 14 Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Nimi	Taseen loppusumma tai varojen määrä	Organisaation toiminta-alue tai varojen käyttötarkoitus
Rahastot		
Valtiontakuurahasto	1 109 230 994,97	Laki valtiontakuurahastosta (444/1998) tarkoituksena on turvata Finnveran antamien vientitakuiden, takausten ja muiden rahastolain 4 § tarkoitettujen sitomusten täyttäminen. Rahaston varoista hoidetaan myös entisen Valtiontakukeskuksen ja sitä edeltäneiden vientitakuulaitoksen ja Valtiontakauslaitoksen antamat takuut, takaukset ja muut vastuusitomukset.
Huoltovarmuusrahasto	208 810 245,62	Huoltovarmuuden turvaamisesta annetun lain (1390/1992, 1 §) tarkoituksena on poikkeusolojen ja niihin verrattavissa olevien vakavien häiriöiden varalta turvata väestön toimeentulon, maan talouselämän ja maanpuolustuksen kannalta välttämättömät taloudelliset toiminnot ja niihin liittyvät tekniset järjestelmät. (huoltovarmuus)
Valtion ydinjätehuoltorahasto	10 503 826,99	Ydinenergialain (990/87) ja sen nojalla annetulla asetuksella valtion ydinjätehuoltorahastosta (162/88) tarkoituksena toteuttaa osaltaan varautumista ydinjätehuollon kustannuksiin, sekä ydinenergialain 53a ydinturvallisuustutkimuksen rahoittamiseen ja ydinenergialain 53b ydinjätetutkimuksen rahoittamiseen.

Liitteessä on esitetty rahastojen taseiden loppusummat.

Liite 15 Velan muutokset

Työ- ja elinkeinoministeriöllä ei ole esitettävää liitteellä 15.

Liite 16 Velan maturiteettijakauma ja duraatio

Työ- ja elinkeinoministeriöllä ei ole esitettävää liitteellä 16.

Liite 17 Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot

Työ- ja elinkeinoministeriöllä ei ole esitettävää liitteellä 17.

Liite 18 Kilpailullisen toiminnan tuloslaskelma sekä kuvaus kustannuslaskennan periaatteista

Työ- ja elinkeinoministeriöllä ei ole esitettävää liitteellä 18.

6 Allekirjoitukset

Tilinpäätös on hyväksytty Helsingissä 28.2.2024

Arto Satonen
Työministeri

Wille Rydman
Elinkeinoministeri

Kai Mykkänen
Ympäristö- ja ilmastoministeri

Mari Rantanen
Sisäministeri

Anna-Kaisa Ikonen
Kunta- ja alueministeri

Timo Jaatinen
Kansliapäällikkö

Kirjanpitoyksikön tilintarkastuksesta vastaa valtiontalouden tarkastusvirasto, joka antaa tarkastuksesta tilintarkastuskertomuksen.

Verkkajulkaisu
ISSN 1797-3562
ISBN 978-952-327-885-1

Sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi